

Thuốc lá thế hệ mới và hệ lụy

● Nguồn ảnh: Báo TNMT

Trang: 4+5+6+7+8

PHÁT HÀNH CHỦ NHẬT HÀNG TUẦN TRÊN TOÀN QUỐC - GIÁ: 7.300Đ

Đồng hồ thì liên quan gì đến bình đẳng giới? Liên quan ở chỗ đó là công cụ đo thời gian. Và cách sử dụng thời gian trong một ngày thì không phải ai cũng giống ai, sự khác biệt còn rõ rệt hơn giữa nam và nữ. Qua đó, để thấy rằng bình đẳng giới sẽ không bao giờ đạt được những kết quả to tát, lớn lao nếu không xuất phát từ những điều nhỏ nhất, thông thường nhất hàng ngày trong tư duy và trong hành động.

Cách sử dụng thời gian của phụ nữ và nam giới có nhiều sự khác biệt

Trung tuần tháng 5/2023, Ngân hàng Thế giới (WB) phối hợp với Đại sứ quán Australia tại Việt Nam đã công bố kết quả ban đầu Điều tra quốc gia về sử dụng thời gian năm 2022. Theo đó, cuộc điều tra quốc gia về sử dụng thời gian năm 2022 đã được thực hiện với hơn 6 nghìn mẫu khảo sát là người dân Việt Nam có độ tuổi từ 15 - 64, sống trong các cấu trúc hộ gia đình đủ điều kiện ở cả 3 vùng Bắc - Trung - Nam, ở cả nam và nữ. Điều tra được thực hiện với 8 nhóm hoạt động, gồm: công việc được trả lương; công việc nhà; chăm sóc gia đình; công việc cộng đồng và giúp đỡ các hộ gia đình khác; học tập; tham gia xã hội; giải trí và sử dụng phương tiện truyền thông; chăm sóc bản thân, ăn uống, nghỉ ngơi. Tổng cục Thống kê tham gia hỗ trợ về thiết kế mẫu, tư vấn phiếu hỏi, giám sát, hỗ trợ tính toán một số chỉ tiêu của điều tra.

Kết quả cho thấy, việc sử dụng thời gian của phụ nữ và nam giới khác nhau nhiều nhất ở khía cạnh phân bổ không đồng đều giữa công việc được trả lương và không được trả lương cũng như thời gian rảnh rỗi.

Cụ thể, tỷ lệ thời gian dành cho công việc được trả lương chiếm 21% thời gian không dành cho nhu cầu cá nhân của nữ giới và chiếm 25% thời gian không dành cho nhu cầu cá nhân của nam giới. Tỷ lệ thời gian làm việc nhà chiếm 12% thời gian của nữ giới và ở nam giới là 4%; trong khi đó, tỷ lệ thời gian giải trí và sử dụng phương tiện truyền thông của nữ giới là 6% và nam giới là 10%.

So sánh với một số quốc gia khác như Anh, Hoa Kỳ, Trung Quốc, Ấn Độ, Nhật Bản, cả nữ giới và nam giới ở Việt Nam đều có ít thời gian giải trí trong ngày hơn các nước còn lại. Mặt khác, việc sử dụng thời gian của nữ giới và nam giới khác nhau nhiều nhất ở khía cạnh phân bổ

Bình đẳng giới nhìn từ chiếc đồng hồ

● **Bình đẳng giới không phải cứ cân bằng nam nữ mà là sự hỗ trợ, thấu hiểu để cả hai bên đều cảm thấy được yêu thương, hạnh phúc.**

không đồng đều giữa công việc được trả lương và không được trả lương cũng như thời gian rảnh rỗi.

Tỷ lệ phụ nữ tham gia các công việc được trả lương ở Việt Nam cao, gần 70% phụ nữ Việt Nam từ 15 đến 74 tuổi làm công việc được trả lương trung bình một ngày (trong tuần và ngày cuối tuần). Tỷ lệ tham gia giải trí của phụ nữ thấp, trung bình gần 1/3 phụ nữ Việt Nam không có thời gian giải trí trong ngày. Kể cả Thứ Bảy và Chủ nhật, 30% phụ nữ Việt Nam không đề cập đến các hoạt động giải trí.

Mặc dù trung bình hầu hết phụ nữ đều làm việc nhà hàng ngày, nhưng chỉ có 55% nam giới tham gia vào loại hoạt động này; thời gian mỗi người tham gia làm việc nhà cũng cao hơn nhiều đối với phụ nữ (3h mỗi ngày) so với nam giới (1h42' mỗi ngày).

Phụ nữ tham gia nhiều hơn vào công việc chăm sóc gia đình so với nam giới, trong khi trung bình có 45% phụ nữ làm công việc chăm sóc gia đình mỗi ngày, chỉ có 24% nam giới làm công việc này; Ngoài ra, thời lượng mỗi người tham gia công việc chăm sóc gia đình của phụ nữ (khoảng 3h15') cao hơn nhiều so với nam giới (khoảng 2h).

Bình đẳng không có nghĩa là cân bằng nam nữ giống nhau

Sự khác biệt trong cách sử dụng thời gian của hai giới tồn tại không chỉ ở Việt Nam mà đây là vấn đề của rất nhiều quốc gia. Cách đây 9 năm, Cục Thống kê Lao động Mỹ đã tiến hành một cuộc khảo sát về cách sử dụng thời gian của hai nhóm nam và nữ. Kết quả cho thấy, phụ nữ vẫn là người dành nhiều

thời gian cho gia đình hơn - hơn 2 giờ đồng hồ mỗi ngày, trong khi với nam giới chỉ là 1 giờ 15 phút. Điều đáng chú ý khi nhìn vào thời gian dành cho gia đình, phụ nữ dành tới khoảng 1 giờ cho các công việc nhà và khoảng 45 phút mỗi ngày để nấu ăn. Trong khi đó, nam giới chỉ bỏ ra khoảng 17 phút cho các công việc này. Cũng theo cuộc khảo sát, trung bình, nam giới dành thời gian cho công việc nhiều hơn phụ nữ tới 1 tiếng 15 phút và có khoảng 20 phút rảnh rỗi nhiều hơn đồng nghiệp nữ.

Mặc dù trong vài thập kỷ qua, đã có nhiều nỗ lực trong việc tiến tới bình đẳng giữa nam và nữ, có thể thấy, ngay cả ở những nước tiên tiến như Mỹ, vẫn tồn tại sự khác biệt trong cách sử dụng thời gian của hai giới.

Như đã nói trên, bình đẳng giới sẽ không bao giờ đạt được những kết quả to tát, lớn lao nếu không xuất phát từ những điều nhỏ nhất, thông thường nhất hàng ngày trong tư duy và trong hành động. Khi một đứa trẻ sinh ra, em bé đó hoàn toàn không có khái niệm phân biệt giữa nam và nữ. Định kiến về giới được người lớn cùng kỳ vọng của xã hội đặt ra đối với trẻ trên chặng đường đời tiếp theo.

Theo đó, đàn ông không được khóc, phải thành đạt. Phụ nữ phải nhìn bà, nhìn mẹ học tập, làm theo sao cho ra dáng phụ nữ. Những định kiến đó, vô hình trung đã biến mỗi đứa trẻ trong sáng ngày nào thành “chiến binh” để giành chiến thắng trong cuộc chiến bình đẳng ngày ngày vây quanh. Chính vì vậy, thúc đẩy để bình đẳng giới trở thành cơ hội cho nam - nữ xích lại gần nhau là rất quan trọng. Hay nói cách khác, bình đẳng giới rất cần cho cả hai giới, chứ không riêng gì nam

hoặc nữ.

Còn nhớ, trong một lần trả lời phỏng vấn truyền thông vào tháng 3/2022, TS Khuất Thu Hồng - Viện trưởng Viện Nghiên cứu phát triển xã hội đã nhấn mạnh, hiện nay, bình đẳng giới không còn được xem xét như là vấn đề chỉ của phụ nữ mà phải là vấn đề của cả nam giới và các giới khác nữa. Bình đẳng giới phải được thực hiện trong mọi khía cạnh của cuộc sống, hiện diện trong mọi lĩnh vực của đời sống xã hội. Đó là bình đẳng giới thực chất. Chúng ta đều biết phụ nữ và nam giới đều có năng lực khác nhau. Việc tạo điều kiện để phụ nữ và nam giới cùng thể hiện năng lực của mình ở trong mọi lĩnh vực của cuộc sống mới chính là bình đẳng giới thực chất.

Cũng trong phỏng vấn này, ông Thái Ngô Hùng công tác tại Công ty Cổ phần Dịch vụ chăm sóc sức khỏe HAB Việt Nam cho rằng: “Với quan niệm của cá nhân tôi, phụ nữ luôn là người đang chịu thiệt thòi hơn so với đàn ông trong cả gia đình lẫn ngoài xã hội. Ở góc độ nào đó, phụ nữ vẫn gắn liền với sự

hy sinh quyền lợi và hạnh phúc cá nhân của mình cho gia đình, chồng, con. Theo tôi, chỉ có sự bình đẳng mới có thể đem lại cuộc sống hạnh phúc cho cả hai giới. Sự bình đẳng ấy không phải cứ cân bằng nam nữ đều giống nhau về một tỷ lệ nhất định, mà nó là sự hỗ trợ, thấu hiểu để cả hai bên đều cảm thấy được yêu thương, hạnh phúc. Ví dụ khi phụ nữ vất vả mang thai, sinh nở, chăm sóc con cái thì nam giới cần yêu thương và chia sẻ khó khăn cho người vợ về tài chính, chia sẻ việc nhà, nuôi dạy con... Trong gia đình mọi việc cần được vợ chồng bàn bạc và chia sẻ từ việc nhỏ đến việc lớn, từ mục tiêu đề cùng nhau thống nhất, có như vậy cuộc sống mới hạnh phúc”.

Còn theo nhà thơ, Tiến sĩ Trần Hoàng Thiên Kim thì: “Trong xã hội hiện đại, không chỉ nam giới mà với phụ nữ cùng lao động, làm việc như đàn ông, thậm chí có khi còn hơn. Vì ngoài công việc ở công sở, họ còn có thiên chức làm vợ, làm mẹ, giữ lửa ấm cho ngôi nhà, cho căn bếp. Vì thế, cả đàn ông và phụ nữ đều phải chia sẻ trách nhiệm giới với nhau. Trong gia đình tôi, công việc trong gia đình sẽ được chồng hỗ trợ hết sức, không có sự phân biệt. Chồng tôi vẫn lau nhà, chợ búa, rửa bát, dọn dẹp những lúc vợ bận rộn. Nhờ có sự chia sẻ đó, tôi có cơ hội học tập nâng cao trình độ, phấn đấu trong sự nghiệp...”.

Như vậy, có thể thấy, không cần phải đợi đến những con số từ kết quả điều tra quốc gia về sử dụng thời gian năm 2022 nói trên, mà ngày ngày, vấn đề bình đẳng giới luôn là vấn đề được quan tâm, trăn trở.

Duy chỉ có điều, mọi người hay kể những câu chuyện bất bình đẳng họ nhìn thấy và nghe được từ những số phận của một người khác chứ không phải của chính họ. Còn những người trong cuộc lại lựa chọn sự cam chịu, chấp nhận như là số phận của chính mình. Thế nên, bình đẳng giới không phải chỉ là vấn đề của xã hội hay ở đâu đó, của ai đó, mà là vấn đề của mỗi cá nhân chúng ta, dù nam hay nữ. Và rất cần được nỗ lực để thay đổi dần mỗi ngày.

HỒNG MINH

Kết quả điều tra quốc gia về sử dụng thời gian năm 2022 sẽ đem lại những dữ liệu hữu ích trong việc đánh giá một số chỉ tiêu về bình đẳng giới. Kết quả cũng có thể được sử dụng để phục vụ các hoạt động: chăm sóc cho người cao tuổi, chăm sóc phụ nữ và trẻ em, đối phó với biến đổi khí hậu, so sánh năng suất lao động, tận dụng lợi thế dân số vàng, đặc biệt là vấn đề giới...

● **Sẽ chia mỗi quan tâm, công việc để cùng tiến bộ, hạnh phúc, đó chính là bình đẳng giới giữa nam và nữ.**

17.200 em tuổi từ 10 đến 24 được hưởng lợi trực tiếp từ những hoạt động của dự án Em Vui - một dự án nhằm tăng cường nhận thức của thanh, thiếu niên dân tộc thiểu số về việc mua bán người và tảo hôn thông qua công nghệ số.

“Người quê mình “ưng” có nghĩa là yêu và cưới

Em H.T.U, sinh năm 2002 tại một xã ở huyện Đakrông, tỉnh Quảng Trị lấy chồng là K sinh năm 2001 ở tỉnh Thừa Thiên Huế. Vào ngày 21/05/2020, em H.T.U đến đăng ký khai sinh cho con của mình tại UBND xã nơi cư trú của em. Tại đây, công chức tư pháp - hộ tịch của UBND xã tiếp nhận hồ sơ và hướng dẫn giải thích cho em U về quy định pháp luật. Cán bộ tư pháp hỏi em: “Thế từ trước tới nay em có được tuyên truyền về các vấn đề tảo hôn, hậu quả của việc tảo hôn và có được tư vấn về sức khỏe sinh sản vị thành niên hay không?”, U trả lời: “Có được nghe tuyên truyền qua các kênh thông tin nhưng vẫn còn chưa hiểu lắm, và lại người trên quê mình nếu “ưng” có nghĩa là “yêu” là về ở với nhau như vợ chồng thôi, không lo gì cả”...

Sau khi tư vấn, giải thích, cán bộ tư pháp - hộ tịch đã đăng ký khai sinh cho em bé theo quy định pháp luật để bảo đảm quyền trẻ em sinh ra là có quyền được đăng ký khai sinh. Song bên cạnh đó cán bộ cũng giải thích cho em hiểu rằng: việc đăng ký khai sinh cho trẻ sẽ không có tên cha trong giấy khai sinh vì người cha này chưa đủ tuổi theo quy định của luật.

Xã X là một trong những xã nghèo của huyện Hướng Hóa (Quảng Trị), đời sống người dân ở đây phụ thuộc vào nương sắn, vườn chuối. Đất khô cằn sỏi đá nên chất lượng cây trồng ở đây cũng giảm sút dần. Trẻ em lớn một chút là phải lên nương rẫy để phụ giúp cha mẹ kiếm sống.

● Các em thanh thiếu niên nơi bản làng Quảng Bình. (Ảnh Em Vui)

Cha mẹ hầu như không nhớ tuổi của con mình, chỉ cần lớn chút là gả chồng, lấy vợ. Đa số những “cặp vợ chồng trẻ” đều không thể đăng ký kết hôn.

Theo cán bộ địa phương, hiện tại tảo hôn là vấn đề nhức nhối ở các xã miền núi và thực trạng này vẫn đang diễn ra. Phong tục “đi sim” (đi hẹn hò, tìm bạn gái) để kết bạn và để trai gái tìm hiểu nhau đã không còn giữ được ý nghĩa truyền thống của nó. Bởi nhiều bạn trẻ trong khi “đi sim” đã có quan hệ tình dục, dẫn đến tình trạng nhiều em gái ở độ tuổi trung học cơ sở đã phải nghỉ học giữa chừng để lấy chồng vì lỡ mang thai... Điều đáng buồn là cha mẹ của các em không hướng dẫn các em mà còn đồng ý cho các em kết hôn sớm: “Hắn thích thì hắn lấy chồng” (Lời kể của một ông bố có con tảo hôn).

Năm 2022, tại một số xã huyện

Hướng Hóa do thực hiện giãn cách để phòng ngừa COVID-19, các em được nhà trường cho nghỉ học dài ngày. Ở độ tuổi này, thấy bạn có người yêu các em cũng muốn có để tỏ ra mình không thua kém bạn bè. Và đối với các em điều này chỉ đơn giản là muốn có bạn trai, bạn gái để yêu nhau nhưng đến khi gặp trường hợp đã mang thai thì khó có thể vận động được. Thực tế đã có một em đã liều mình uống thuốc trừ cỏ chỉ vì bị ngăn cản lấy chồng sớm.

Theo phong tục của người dân nơi đây, nếu các em ưng nhau thì dù còn chưa đủ tuổi gia đình vẫn cho các em kết hôn. Một lý do khiến cho việc ngăn cản tảo hôn ở xã thuộc huyện Minh Hóa (Quảng Bình) khó khăn là khi đến tuổi dậy thì, các em đã yêu nhau thì nhất định muốn được về ở với nhau. Bố mẹ không thể khuyên con được vì nếu ngăn cản chúng lại đòi uống thuốc độc hay treo cổ tự

Chung tay đẩy lùi nạn tảo hôn và buôn bán người

● Tiến sĩ Khuất Thu Hồng giới thiệu dự án tại chương trình “Giới thiệu các sản phẩm của dự án Em Vui”. (Ảnh PV)

tử. Đồng bào ở đây nếu yêu ai đó thì chỉ muốn người đó chắc chắn phải là của mình. Tư tưởng chiếm hữu của họ rất cao, họ không chấp nhận rủi ro, cứ phải lòng là muốn người kia làm vợ, làm chồng của mình ngay.

Muôn hình cạm bẫy buôn người

Đi làm thuê bên kia biên giới thì dễ kiếm tiền hơn, đó là mảnh khốe mà bọn buôn người thường hay sử dụng để lừa gạt. H.T.M là người cùng bản với H và cùng sinh năm 1995. M vốn làm thuê ở Campuchia từ lâu và yêu một người đàn ông bên đó - là nhân viên của một sòng bạc. Vì vậy, khi tên này xúi M tìm người Việt Nam để bán cho vào các sòng bài lấy tiền môi giới thì M đã đồng ý ngay. Tháng 5 năm 2019, M rủ H sang Campuchia làm thuê. Tại cửa khẩu, M giao H cho người yêu của mình và một người phụ nữ khác. M nhận được 10 triệu từ người phụ nữ đó. Sang tới bên kia biên giới, hai người kia đã bán lại H cho một sòng bạc. Sau một thời gian làm việc cực nhọc và không được trả lương như đã hứa và còn bị đánh đập dã man, nên đến tháng 8/2019, H cùng một số người bạn đã lợi dụng lúc bảo vệ sơ hở đã chạy thoát ra ngoài và được Công an phía Campuchia trao trả về Việt Nam.

Vì bị những kẻ xấu dụ dỗ sang Trung Quốc lấy chồng sẽ có cuộc sống khá giả, nhàn hạ, một số em gái đang trong độ tuổi cấp sách đến trường đã rơi vào cạm bẫy của bọn buôn người qua biên giới mà không hề hay biết. Cũng vì tiền nên bà V đã cấu kết với N và L để dụ dỗ các cô gái trẻ trong xã rồi bán qua biên giới kiếm lời. Biết cháu M, con gái chị T vừa tròn 18 tuổi, vừa học xong phổ thông, đang ở nhà chưa có việc làm, nên bà V nói với chị T cho con gái qua Trung Quốc bán hàng tạp hóa với mức lương hàng tháng là 25 triệu đồng và bao ăn ở. Tin lời bà V, chị T đã động viên con gái đi theo bà V sang Trung Quốc làm việc. Bà V đã nhờ một người quen đưa M ra Móng Cái (Quảng Ninh) rồi vượt biên qua Trung Quốc và bán cho người đàn ông bản địa làm vợ với giá gần 400 triệu đồng tiền Việt Nam mà gia

đình của M không hề hay biết. Sau hơn một năm làm vợ nơi xứ người, chịu không biết bao nhiêu khổ cực, M đã được nhà chức trách giải cứu đưa về địa phương và làm đơn tố cáo những người đã bán mình qua biên giới...

Cùng với sự phát triển của mạng xã hội như Zalo và Facebook... cũng khiến không ít cô gái trẻ vô tình trở thành nạn nhân của bọn buôn người, bị bán vào động mại dâm, hoặc bị bán làm vợ cho một gia đình có nhiều thế hệ ở bên kia biên giới... Mặc dù thủ đoạn đã cũ nhưng bọn tội phạm buôn bán người vẫn dụ dỗ được không ít “con mồi” tự nguyện theo chúng sang bên kia biên giới.

Từ thực tế, một cán bộ xã Kim Thủy, huyện Lệ Thủy, tỉnh Quảng Bình chia sẻ: Mỗi người đều có thể trở thành nạn nhân của bọn mua bán người, đặc biệt là phụ nữ và trẻ em nếu như không biết cách phòng tránh. Do vậy, chúng ta nên truyền thông, phân tích thủ đoạn hoạt động của tội phạm mua bán người cũng như hậu quả gây ra, đồng thời nâng cao tinh thần cảnh giác, phát hiện và tố giác tội phạm, hỗ trợ và giúp đỡ động viên nạn nhân mua bán người sớm hòa nhập cộng đồng... Xã Kim Thủy đã tổ chức truyền thông cho người dân cũng như các em học sinh thông qua loa phát thanh, truyền thông ở các buổi họp dân, buổi chào cờ hay sinh hoạt ngoại khóa cho các học sinh.

Để thực hiện có hiệu quả các buổi truyền thông, nhóm đã lấy các sản phẩm của nền tảng “Em Vui” như video hướng dẫn chi tiết số tay an toàn mạng, các tập phim truyện tranh “Hành trình của Mi” với nội dung nhằm giáo dục, truyền thông phòng tránh tảo hôn, phòng, chống mua bán người; tài liệu về các chủ đề kiến thức pháp luật, kỹ năng phòng, chống tảo hôn, phòng, chống mua bán người, sức khỏe sinh sản, kỹ năng mềm... Bên cạnh việc truyền thông thì chúng ta nên truyền thông về mô hình sinh kế địa phương, di canh, di cư và nhất là về bình đẳng giới để giúp người dân hiểu rõ hơn về những vấn đề tảo hôn hay mua bán người...

UYÊN NA

Nâng cao nhận thức cho thanh, thiếu niên dân tộc thiểu số về tảo hôn và buôn bán người

Dự án “Tăng cường nhận thức của thanh, thiếu niên dân tộc thiểu số về việc mua bán người và tảo hôn thông qua công nghệ số” (EMPoWR/Em Vui) được triển khai từ tháng 6/2020 đến hết tháng 6/2023 tại 4 tỉnh, 11 huyện, 52 xã của 4 tỉnh là Hà Giang, Lai Châu, Quảng Bình và Quảng Trị. Dự án kỳ vọng sẽ lan tỏa thông tin tới hơn 57.400 em vùng dân tộc thiểu số trên khắp 4 tỉnh dự án.

Tại Chương trình “Giới thiệu các sản phẩm của dự án Em Vui” do Viện Nghiên cứu Phát triển Xã hội (ISDS) phối hợp với Plan International tại Việt Nam vừa qua, Tiến sĩ Khuất Thu Hồng, Giám đốc dự án Em Vui chia sẻ: “Nền tảng trực tuyến Em Vui đã thực sự trở thành một người bạn tin cậy của hàng nghìn thanh, thiếu niên dân tộc thiểu số và là một kênh thông tin hữu ích cho các thầy, cô giáo và các cán bộ địa phương. Sản phẩm giáo dục truyền thông của Em Vui được chúng tôi xây dựng rất thân thiện, gần gũi với các em, giúp các em dễ dàng tìm hiểu các thông tin và trang bị các kỹ năng cần thiết để phòng tránh tảo hôn và mua bán người”.

Hiện nay, nền tảng Em Vui bao gồm 1 website tại <https://emvui.vn>, 1 ứng dụng điện thoại có thể tải về từ kho ứng dụng CH Play và App Store tên Em Vui, 06 kênh mạng xã hội Facebook, Tiktok, Zalo, Youtube, Instagram và Twitter đều có tên là #DuAnEmVui.

Trong 6 tháng qua, trung bình mỗi ngày có gần 400 lượt truy cập, trong đó đa phần là các em thanh, thiếu niên dân tộc thiểu số tại các địa bàn dự án là Hà Giang, Lai Châu, Quảng Bình và Quảng Trị.

Tính đến ngày 20/5/2023, nền tảng trực tuyến Em Vui có gần 200 video và tài liệu học về các kiến thức liên quan đến an toàn trên mạng, sức khỏe sinh sản, phòng, chống tảo hôn và mua bán người, kiến thức pháp luật; gần 8.000 người đăng ký thành viên, 146.621 nghìn lượt truy cập và hàng nghìn lượt bình luận, tương tác của thanh, thiếu niên trên nền tảng Em Vui.

Ngoài ra, dự án còn có các video minh họa hướng dẫn sử dụng internet an toàn; thư viện với gần 150 bài học theo 6 chủ đề; phóng sự; tiểu phẩm sân khấu hóa; các cuộc đối thoại và tọa đàm giữa các em thanh, thiếu niên dân tộc thiểu số và đại diện của các cơ quan hữu quan tại địa phương về các vấn đề liên quan đến tảo hôn, mua bán người, sức khỏe sinh sản, học tập và việc làm... Thông qua đó, thanh, thiếu niên dân tộc thiểu số được nâng cao nhận thức về việc mua bán người và tảo hôn thông qua công nghệ số, hướng tới một cuộc sống tốt đẹp, hạnh phúc hơn.

THUỐC LÁ THỂ HỆ MỚI VÀ HỆ LỤY

Lo ngại ảnh hưởng của thuốc lá thể hệ mới

Những năm gần đây, việc sử dụng thuốc lá thể hệ mới, trong đó nổi bật nhất là thuốc lá điện tử lá và thuốc lá làm nóng đã gây nhiều lo ngại cho sức khỏe cộng đồng. Theo Tổ chức Y tế Thế giới (WHO), ngày càng có nhiều bằng chứng cho thấy thuốc lá điện tử gây nguy hại đối với sức khỏe cộng đồng tương tự thuốc lá thông thường.

Tỉ lệ người trẻ sử dụng thuốc lá điện tử tăng nhanh chóng

Theo Thứ trưởng Bộ Y tế Trần Văn Thuấn, khoảng từ năm 2015, các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới bắt đầu du nhập vào Việt Nam qua các kênh không chính thức (nhập lậu, xách tay...) và được quảng bá, bán hàng tràn lan trên các trang mạng xã hội. Các sản phẩm thuốc lá mới hướng tới giới trẻ, học sinh, sinh viên bằng cách thiết kế bắt mắt, sành điệu. Chính điều này là nguyên nhân dẫn đến việc gia tăng sử dụng và nghiện thuốc lá thuốc lá thể hệ mới hiện nay.

Bà Trần Thị Trang - Phó Vụ trưởng Vụ Pháp chế, Bộ Y tế cho hay, tỉ lệ sử dụng thuốc lá thể hệ mới trên thế giới và Việt Nam đều có xu hướng gia tăng. Thanh, thiếu niên, học sinh, sinh viên là đối tượng chính sử dụng các sản phẩm này. Hiện tại ở Việt Nam, thuốc lá thể hệ mới chưa được phép kinh doanh và sử dụng tuy nhiên, tỷ lệ sử dụng đang có xu hướng gia tăng.

Tại Việt Nam, năm 2015 mới có 0,2% người sử dụng thuốc lá điện tử thì tới giai đoạn 2019 - 20120, có 2,6% người sử dụng thuốc lá điện tử. Đáng lưu ý, ở thành thị có 3,4% người sử dụng thuốc lá điện tử.

● Bà Trần Thị Trang, Phó Vụ trưởng Vụ Pháp chế Bộ Y tế

Đặc biệt, tại các thành phố lớn như Hà Nội và TP HCM, người dân dễ dàng tiếp cận hơn các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới nhập lậu và xách tay. 8,3% số học sinh trung học phổ thông sử dụng thuốc lá thể hệ mới. Cũng theo kết quả khảo sát này, năm 2015, tỉ lệ sử dụng thuốc lá điện tử ở 34 tỉnh, thành phố chỉ khoảng 0,2% và đến năm 2020 đã tăng 18 lần lên khoảng 3,6%.

Vì sao thuốc lá thể hệ mới lại ảnh hưởng đến sức khỏe?

TS. BS Nguyễn Trung Nguyên - Giám đốc Trung tâm Chống độc Bệnh viện Bạch Mai cho biết, hằng ngày Trung tâm tiếp nhận các ca cấp cứu sau khi sử dụng thuốc lá thể hệ mới với biểu hiện ngộ độc của ma túy như: hôn mê, co giật, tụt huyết áp, suy đa tạng, sốc, tổn thương cơ tim, viêm cơ tim cấp, tổn thương não lan tỏa, nhồi máu não, phù não điện rộng, xuất huyết não... “Có thể nói, bệnh nhân nhập viện với trạng thái suy đa tạng - trạng thái nặng nhất của hồi sức cấp cứu”, BS. Nguyên cho biết.

TS. BS Nguyễn khẳng định, hút thuốc lá thể hệ mới gây ảnh hưởng thực sự lớn tới sức khỏe. Hút thuốc lá thể hệ mới có 3 nguy

● Trong thuốc lá thể hệ mới có hơn 18.000 các loại hương liệu gây nghiện.
(Ảnh: Thanh Loan)

Học sinh bị dụ dỗ sử dụng ma túy “núp bóng” thuốc lá điện tử
Theo ông Lương Ngọc Khuê - Cục trưởng Cục Quản lý Khám chữa bệnh Bộ Y tế cho biết, Vụ Pháp chế, Bộ Y tế đã báo cáo Thủ tướng Chính phủ, Bộ trưởng Bộ Y tế đề xuất cấm sản phẩm thuốc lá thể hệ mới tại Việt Nam, đồng thời, xử lý hình sự các đối tượng vi phạm. “Đã có trường hợp học sinh bị dụ dỗ sử dụng ma túy “núp bóng” thuốc lá điện tử ở trường học. Các đối tượng thậm chí cho tiền để các em hút thử. Chúng tôi đã đề xuất với Chính phủ, với Quốc hội xem xét để đưa ra biện pháp xử lý hình sự tăng nặng cho các đối tượng cố ý gây ra những tác hại đối với sức khỏe của cộng đồng nói chung và của trẻ em, phụ nữ nói riêng, nhất là đối với các em học sinh”, theo ông Khuê.

cơ: thứ nhất, trong thuốc lá điện tử có Nicotin. Mặc dù có một số sản phẩm thuốc lá điện tử công bố không có Nicotin nhưng theo các khảo sát thực tế cho thấy, lượng Nicotin trong thuốc lá điện tử còn có hàm lượng cao nhiều hơn cả thuốc lá điếu. Nicotin là chất độc, cùng loại với thuốc trừ sâu. Nó ảnh hưởng xấu tới thần kinh, tim mạch. Nicotin gây nghiện. Nó khiến một người

● TS. BS Nguyễn Trung Nguyên - Giám đốc Trung tâm Chống độc Bệnh viện Bạch Mai. (Ảnh: Thanh Loan)

chưa dùng thuốc lá thông thường bao giờ trở nên nghiện nicotin dẫn tới nghiện thuốc lá điếu. “Như vậy, dùng thuốc lá thể hệ mới không phải là biện pháp để cai nghiện thuốc lá điếu” - TS. BS Nguyễn nêu rõ.

Thứ hai, theo TS. BS Nguyễn, trong dung dịch thuốc lá điện tử có ít nhất 60 hóa chất chưa đốt cháy. Còn ở dạng khói của thuốc lá điện tử thì có ít nhất khoảng 50 hóa chất khác nhau gây tổn hại tới các cơ quan của cơ thể và đặc biệt gây ung thư. TS. BS Nguyễn cho hay, nghiên cứu năm 2020, tại Mỹ có khoảng hơn 3.000 người bị tổn hại phổi, 50 người tử vong rất nặng sau khi dùng thuốc lá điện tử. Trong thuốc lá điện tử có Vitamin E khi đốt cháy sẽ tạo thành chất độc gây tổn thương phổi. Tại Việt Nam, Viện Khoa học hình sự - Bộ Công an, Bộ Y tế cũng đã phát hiện vitamin E trong thuốc lá điện tử. “Hóa chất, dung môi trong thuốc lá điện tử và thuốc lá làm nóng thay đổi liên tục theo thị hiếu. Vì vậy, chắc chắn thế giới sẽ còn phải đối mặt với những vụ việc lớn tương tự như vụ việc ở Mỹ kể trên và Việt Nam cũng không nằm ngoài nguy cơ này” - TS. Nguyễn cảnh báo.

Nguy cơ thứ 3 khi sử dụng thuốc lá thể hệ mới là sự trà

trộn ma túy trong thuốc lá điện tử. Có thể có hàng trăm chất ma túy tổng hợp trà trộn trong thuốc lá thể hệ mới.

Đồng quan điểm, bà Trang - Phó Vụ trưởng Vụ Pháp chế Bộ Y tế phân tích, ngoài Nicotin, hương liệu trong thuốc lá thể hệ mới cũng rất độc hại. Trong thuốc lá thể hệ mới có hơn 18.000 các loại hương liệu. Các loại hương liệu này cũng gây nghiện. Mỗi một hương liệu lại được phối trộn thành các dòng sản phẩm thuốc lá khác nhau. Theo bà Trang, đối với dung dịch thuốc lá điện tử đóng và mở, người ta có thể tra vào đó bất cứ hương liệu nào mà người hút muốn kể cả Nicotin dạng lỏng. Khi tự trộn như vậy, nguy cơ ngộ độc cấp rất khủng khiếp. Và như vậy, ngành Y tế sẽ thêm gánh nặng.

Bà Trang bày tỏ quan điểm, sử dụng thuốc lá thể hệ mới có nhiều nguy cơ ảnh hưởng tới sức khỏe, sự phát triển của trẻ em. Não bộ của trẻ 25 tuổi mới trưởng thành và nếu càng sử dụng thuốc lá sớm thì sẽ càng ảnh hưởng, gây nghiện nhanh. Vì vậy, chúng tôi vẫn mong muốn, “cấm được thuốc lá thể hệ mới là tốt nhất”.

Cũng theo bà Trang, năm 2012, khi Luật Phòng, chống tác hại thuốc lá ban hành thì các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới gồm thuốc lá điện tử và thuốc lá làm nóng hầu như chưa xuất hiện trên thị trường Việt Nam và rất ít trên thị trường thế giới. Hiện nay, theo quy định của pháp luật Việt Nam, thuốc lá thể hệ mới đều chưa được phép sản xuất, kinh doanh bởi Luật, Phòng chống tác hại thuốc lá chưa điều chỉnh. Vì vậy, tất cả các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới đều được xếp vào dạng thuốc lá lậu. Nếu bán các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới trên thị trường sẽ là hành vi vi phạm pháp luật về phòng, chống buôn lậu.

Bà Trang nêu rõ quan điểm, định hướng đề xuất chính sách của Bộ Y tế là bảo vệ sức khỏe người dân trên các lợi ích kinh tế, dựa trên căn cứ khoa học, điều kiện thực tiễn của Việt Nam, không thí điểm các sản phẩm có hại cho sức khỏe. Bộ Y tế đề nghị cấm toàn bộ các sản phẩm thuốc lá mới (bao gồm thuốc lá điện tử và thuốc lá làm nóng) đều là các sản phẩm có hại cho sức khỏe. Thuốc lá điện tử, thuốc lá làm nóng làm tăng tỉ lệ sử dụng thuốc lá, đặc biệt là trẻ em, thanh, thiếu niên, phụ nữ và trẻ em gái, gây ảnh hưởng lớn đến sức khỏe của thanh, thiếu niên nên Nhà nước cần phải bảo vệ giới trẻ. “Các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới có nguy cơ cao tiềm ẩn và phát sinh các tệ nạn xã hội nhất là sử dụng ma túy và các chất gây nghiện. Đồng thời, với thuốc lá điện tử, thuốc lá nung nóng, ảnh hưởng đến sức khỏe, an ninh trật tự xã hội nghiêm trọng hơn rất nhiều so với thuốc lá thông thường” - bà Trang nhấn mạnh.

THANH LOAN

Giới trẻ tiếp cận thuốc lá điện tử quá dễ dàng

Theo ThS. BS Nguyễn Thị An - Giám đốc Tổ chức HealthBridge Canada tại Việt Nam, kết quả Điều tra tình hình sử dụng thuốc lá ở thanh, thiếu niên 13 - 15 tuổi năm 2021 - 2022 của Bộ Y tế cho thấy, có hơn 60% thanh, thiếu niên được người khác cho thuốc lá điện tử; hơn 20% mua trên mạng internet và khoảng 2% mua từ chính bạn học. Việc tiếp cận thuốc lá điện tử hiện nay quá dễ dàng, có hơn 18,4% thanh, thiếu niên (16,3% nam, 20% nữ) đã nhìn thấy thông tin quảng cáo, tiếp thị thuốc lá điện tử. Các cách thức quảng cáo, tiếp thị sản phẩm này chủ yếu nhắm vào giới trẻ, sử dụng các kênh thông tin phổ biến của giới trẻ, sử dụng thanh, thiếu niên để quảng cáo. Do đó, bà An cho rằng, Việt Nam cần thực hiện các biện pháp kiểm soát thị trường, đẩy mạnh thực thi và tăng cường các quy định về chống buôn lậu, quảng cáo và bán các sản phẩm thuốc lá điện tử/thuốc lá nung nóng để ngăn chặn sự gia tăng sử dụng trong thanh, thiếu niên, không nên cho phép thí điểm lưu hành các sản phẩm này trên thị trường.

THUỐC LÁ THỂ HỆ MỚI VÀ NHỮNG HỆ LỤY

Cần đánh giá tác động
đầy đủ

Theo số liệu báo cáo nghiên cứu hành vi sử dụng các sản phẩm chứa Nicotine trong năm 2021 thực hiện bởi công ty nghiên cứu thị trường Kantar, có khoảng 280.000 người sử dụng thuốc lá điện tử (TLĐT), trong khi đó chỉ có khoảng 28.000 người sử dụng thuốc lá làm nóng (TLLN). Số liệu này cũng phù hợp với báo cáo về tình hình thuốc lá thế hệ mới nhập lậu của quản lý thị trường. Hơn thế nữa, theo một khảo sát điều tra tình hình sử dụng thuốc lá tại 34 tỉnh thành năm 2020 của Bộ Y tế cho thấy tỉ lệ sử dụng TLĐT đã tăng tới 18 lần...v.v.

Kết quả của một cuộc khảo sát về thực trạng sử dụng thuốc lá thế hệ mới vào tháng 10/2022 cho thấy, 97% người tham gia khảo sát biết và đã từng tiếp cận sản phẩm TLĐT, trong khi với TLLN, con số này chỉ dừng ở mức 50%. Số liệu này đặt ra câu hỏi việc thí điểm trước TLLN ở thời điểm hiện nay có thực sự hợp lý? Số lượng người biết và dùng TLĐT nhiều hơn đáng kể, song sản phẩm này lại không được đề xuất thí điểm trong thời điểm hiện tại. Việc triển khai thí điểm cho TLLN chỉ phản ánh được một phần nhỏ của thị trường, chưa giải quyết được bài toán toàn diện về nhu cầu người tiêu dùng và thị trường, trong đó có vấn đề nhập lậu, siêu nhận thức khi tiếp cận các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới.

Trong cuộc họp về chính sách quản lý TLĐT, TLLN diễn ra vào tháng 12/2022, Thứ trưởng Bộ Y tế Trần Văn Thuấn đã chia sẻ, hiện nay, hệ thống pháp luật hiện hành về quản lý thuốc lá của Việt Nam chưa đầy đủ và rõ ràng, và chưa thể áp dụng với các sản phẩm thuốc lá mới. Ông Thuấn cũng đề nghị Vụ Pháp chế Bộ Y tế rà soát, tập hợp lại các ý kiến của các đại biểu sau cuộc họp, từ đó xây dựng báo cáo kết quả nghiên cứu đầy đủ, khách quan về TLĐT, TLLN và đề xuất chính sách quản lý hai loại sản phẩm này ở Việt Nam.

Trong khi đó, tại Tọa đàm “Đề xuất thí điểm Thuốc lá Thế hệ mới: Liệu đã chín muồi?” tổ chức tháng 10/2022, ông Lưu

ƯU TIÊN THÍ ĐIỂM NHẬP KHẨU, LƯU THÔNG SẢN PHẨM THUỐC LÁ THỂ HỆ MỚI:

Nên hay không?

Trong những năm gần đây, các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới xuất hiện trên toàn thế giới với hai dòng sản phẩm chính là thuốc lá điện tử và thuốc lá làm nóng. Bộ Công Thương mới đây đề xuất cho phép thí điểm nhập khẩu, lưu thông thuốc lá làm nóng như một sản phẩm thuốc lá trong thời gian 2 năm. Nếu đề xuất được thông qua, đây sẽ là sản phẩm thuốc lá thế hệ mới đầu tiên được chính thức lưu thông tại Việt Nam. Tuy nhiên, đề xuất này đang vấp phải nhiều ý kiến trái chiều.

● **Cần có cơ sở khoa học để quản lý chặt chẽ tất cả các mặt hàng thuốc lá.**
(Nguồn ảnh: Tạp chí Truth Initiative)

Bình Nhưỡng - Phó Trưởng ban Dân nguyện, Ủy ban Thường vụ Quốc hội đặc biệt nhấn mạnh, các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới trên thị trường Việt Nam chủ yếu là đồ thâm lậu, chúng ta chưa biết rõ về quy cách, phẩm chất của các sản phẩm này. Cần phải đánh giá tác động một cách toàn diện đối với sản phẩm thuốc lá thế hệ mới trên tất cả khía cạnh tiêu dùng, kinh doanh, con người và cả xuất nhập khẩu.

Tổ chức Hải quan thế giới WCO hiện coi thuốc lá điều và thuốc lá thế hệ mới là hai phân nhóm hàng hóa có mã HS (HS Code) riêng biệt. Trong đó, WCO đã tạo ra phân nhóm mới (24.04) cho dung dịch TLĐT và TLLN, biệt lập với phân nhóm 24.02 dành cho thuốc lá điều hiện thời.

Việt Nam cũng thống nhất và tuân thủ theo WCO, Bộ Công Thương đã ban hành Thông tư 31

● Hạn chế, giảm liều lượng sử dụng và bỏ hẳn hút thuốc.

(Nguồn: Trang web CNN Health)

ngày 8/6/2022 về Danh mục hàng hóa xuất khẩu và nhập khẩu Việt Nam, trong đó đã tạo ra phân nhóm mới 24.04 cho thuốc lá thế hệ mới. Do đó, có ý kiến cho rằng việc điều chỉnh TLLN theo khung pháp lý hiện hành cho sản phẩm thuốc lá điều là chưa phù hợp và toàn diện. Thay vào đó, Việt Nam cần xây dựng các quy định tương thích cho dòng sản phẩm mới này.

Văn phòng Chính phủ đã có chỉ đạo tại Văn bản số 7830 ngày 26/10/2021 và Văn bản số 4861 ngày 17/6/2020 chỉ đạo Bộ Công Thương tiếp thu ý kiến của các bộ, Hiệp Hội liên quan, phối hợp với Bộ Y tế đề xuất chính sách quản lý riêng đối với các loại hình thuốc lá thế hệ mới (bao gồm TLLN và TLĐT). Có thể thấy, với những khác biệt rõ ràng của thuốc lá thế hệ mới so với thuốc lá truyền thống, việc xây dựng khung pháp lý phù hợp, riêng biệt theo chỉ đạo của văn phòng Chính phủ là cần thiết.

Cần đánh giá tác động một cách đầy đủ trước khi ra quyết định thí điểm đối với sản phẩm liên quan đến sức khỏe của người sử dụng và sức khỏe cộng đồng. Nhiều quốc gia trên thế giới hiện đã tiến hành nghiên cứu và chỉ ra tiềm năng của thuốc lá thế hệ mới trong việc giảm thiểu tác hại so với thuốc lá điều. Tuy nhiên, tại Việt Nam, hiện chưa có nghiên cứu, thống kê nào đủ xác đáng và uy tín có thể chứng minh được mức độ giảm thiểu tác hại của thuốc lá thế hệ mới so với thuốc lá điều truyền thống.

Đồng quan điểm, ông Phạm

Văn hòa, Ủy viên Ủy ban Pháp luật của Quốc hội cũng nhận định trong tọa đàm nói trên rằng, luật pháp của chúng ta quy định tiêu chuẩn, tiêu chí của thí điểm là phải có khảo sát, thống kê, đánh giá tác động về mặt lợi và hại của một sản phẩm. Tuy nhiên, tính tới thời điểm này, Việt Nam chưa có thống kê và đánh giá tác động của thuốc lá thế hệ mới đối với sức khỏe con người. Việc tổ chức thí điểm về sử dụng và lưu hành thuốc lá thế hệ mới cần được thực hiện cẩn trọng, khách quan.

Thí điểm thuốc lá làm nóng ở thời điểm hiện nay có hợp lý?

Trước thực trạng sử dụng thuốc lá thế hệ mới ngày càng trở nên phổ biến, trong đó nổi bật nhất là thuốc lá điện tử và thuốc lá làm nóng, cũng có một số ý kiến cho rằng, cần sửa đổi Nghị định 67/2013/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Phòng chống tác hại của thuốc lá về kinh doanh thuốc lá để đưa thuốc lá thế hệ mới vào diện quản lý ngay, không cần phải tiến hành thí điểm. Tuy nhiên, hiện nay, rào cản là chưa có cơ sở pháp lý, vì thuốc lá thế hệ mới hoàn toàn khác với thuốc lá truyền thống, chưa nằm trong phạm vi điều chỉnh và không thể được quản lý theo luật thuốc lá hiện hành. Do đó, có ý kiến cho rằng việc điều chỉnh thuốc lá thế hệ mới theo khung pháp lý hiện hành cho sản phẩm thuốc lá điều là chưa phù hợp và toàn diện.

Tại thời điểm Quốc hội ban

Thí điểm đồng bộ để có cơ sở so sánh, đối chiếu

Việc thí điểm nhiều sản phẩm cùng loại, tương đồng cũng sẽ giúp có cơ sở để so sánh, đối chiếu hơn so với chỉ thí điểm một sản phẩm đơn lẻ. Do đó, việc lựa chọn thuốc lá làm nóng để thí điểm trước như đề xuất của Bộ Công Thương còn nhiều vấn đề bất cập. Chính sách quản lý (bao gồm Kế hoạch thí điểm) đối với các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới cần được đưa vào cùng một văn bản quản lý, cùng thời điểm và đảm bảo tính minh bạch, toàn diện, đồng bộ, bao trùm từ hoạt động sản xuất, kinh doanh, nhập khẩu, phân phối, các loại thuế liên quan như thuế nhập khẩu, thuế tiêu thụ đặc biệt..., quy chuẩn kỹ thuật để quản lý chất lượng, an toàn đối với người sử dụng và các quy định liên quan khác.

hành Luật Phòng chống tác hại thuốc lá năm 2012, trên thị trường Việt Nam chưa xuất hiện các sản phẩm TLĐT, TLLN. Do vậy, Luật chưa có quy định khái niệm dành cho hai sản phẩm thuốc lá mới điển hình ở thời điểm hiện tại này. Việc ban hành tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật quốc gia là tối quan trọng để có thể quản lý chất lượng các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới nhằm bảo vệ sức khỏe người dùng cũng như các đối tượng xung quanh.

Những quy định, yêu cầu kỹ thuật riêng cho thiết bị điện tử làm nóng và những yêu cầu phòng chống cháy, nổ khác cần được xây dựng để đảm bảo an toàn cho người sử dụng. Do đó, chưa nên tính đến việc thí điểm cho đến khi tất cả các tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật có liên quan đã được ban hành một cách đồng bộ. Song song với việc xây dựng những tiêu chuẩn, quy chuẩn kỹ thuật để quản lý thuốc lá thế hệ mới, Việt Nam cần xây dựng các phòng kiểm nghiệm đạt chuẩn, có máy móc thiết bị kỹ thuật tương ứng để có thể kiểm nghiệm được các chỉ tiêu về chất lượng, an toàn... của sản phẩm.

Tuy nhiên, thực tế, tại Việt Nam, Viện Nghiên cứu Kinh tế Thuốc lá - đơn vị duy nhất đủ năng lực kiểm nghiệm thuốc lá điều hiện mới chỉ bắt đầu tìm hiểu được một số chất nhất định trong thuốc lá thế hệ mới, và chưa nghiên cứu về yếu tố công nghệ. Do đó, việc nghiên cứu tác động của sản phẩm đến sức khỏe người dùng và xã hội Việt Nam (bao gồm các nhà sản xuất, các đối tượng khác chịu tác động,...) là điều cần thiết trước khi đưa sản phẩm thuốc lá thế hệ mới vào thí điểm. Đồng thời, cần có những báo cáo nghiên cứu đánh giá tại các nước đã luật hóa sản phẩm này trước khi áp dụng cho Việt Nam nhằm xây dựng một khung pháp lý toàn diện cho thuốc lá thế hệ mới tại Việt Nam.

MINH HẢI

Đầu năm 2023 xử lý vi phạm với 7.200 sản phẩm thuốc lá điện tử

Thượng tá Nguyễn Minh Cường - Phó Trưởng phòng 5, Cục Cảnh sát điều tra tội phạm về ma túy, Bộ Công an cho hay năm 2022, lực lượng Quản lý thị trường toàn quốc đã phối hợp với các lực lượng chức năng kiểm tra, xử lý các vụ việc về buôn bán, vận chuyển, tàng trữ trái phép thuốc lá điều ngoại, xì gà nhập lậu, thuốc lá điện tử, thuốc lá làm nóng với số vụ kiểm tra hơn 2.190 vụ, xử lý trên 1.600 vụ, số lượng bao thuốc và tương đương xử lý trên 126.000 bao; số lượng thuốc lá điện tử, thuốc lá làm nóng trên 10.000 sản phẩm các loại; tổng số tiền xử phạt vi phạm hành chính là trên 7,7 tỷ đồng. Chỉ riêng 3 tháng đầu năm 2023 đã kiểm tra, xử lý vi phạm hành chính đối với khoảng 7.200 sản phẩm thuốc lá điện tử.

Theo Tổ chức Y tế Thế giới, các sản phẩm thuốc lá đều độc hại với sức khỏe và đến nay ngày càng có nhiều bằng chứng cho thấy TLĐT gây nguy hại đối với sức khỏe cộng đồng tương tự thuốc lá điều thông thường. Tuy nhiên, do đặc tính của sản phẩm thuốc lá thế hệ mới này khác biệt so với các đặc điểm của thuốc lá truyền thống nên không thể áp dụng Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá năm 2012 cho các sản phẩm này.

THUỐC LÁ THỂ HỆ MỚI VÀ HỆ LỤY

Việc sử dụng thuốc lá điện tử - một sản phẩm của thuốc lá thể hệ mới đang gia tăng ở giới trẻ. Liên quan đến vấn đề này, Bộ Y tế muốn cấm hoàn toàn các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới nhưng thực trạng buôn bán tràn lan, công khai các mặt hàng này trên thị trường trong nước đặt ra yêu cầu phải có cách nhìn nhận, quản lý phù hợp.

Bộ Y tế đề nghị cấm toàn bộ các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới

Với quan điểm bảo vệ sức khỏe người dân trên các lợi ích kinh tế, dựa trên căn cứ khoa học, điều kiện thực tiễn của Việt Nam, Bộ Y tế đề nghị cấm toàn bộ các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới, bao gồm thuốc lá điện tử và thuốc lá nung nóng, vì đây đều là các sản phẩm có hại cho sức khỏe.

Từ góc độ quản lý của Bộ Công Thương, Trưởng phòng Công nghệ thực phẩm (Cục Công nghiệp) Cao Trọng Quý thông tin, theo số liệu thống kê của Tổ chức Y tế Thế giới (WHO) năm 2021 thì có 79/111 quốc gia (trên 70%) đã ban hành các quy định về thuốc lá điện tử cho phép hợp pháp hóa các sản phẩm thuốc lá điện tử, đồng thời ban hành quy định để kiểm soát và 65 quốc gia thừa nhận, cho phép kinh doanh sản phẩm thuốc lá làm nóng. Trong đó, có nhiều quốc gia có trình độ phát triển về khoa học và công nghệ ở mức cao như Hoa Kỳ, các quốc gia trong cộng đồng châu Âu, Nhật Bản, Hàn Quốc và Nga, hay một số nước trong khu vực ASEAN như Malaysia và Indonesia.

Ông Quý chỉ rõ, cơ chế quản lý đối với các sản phẩm thuốc lá làm nóng tại các nước này khá khác nhau, nhưng phần lớn đều áp dụng những quy định nghiêm ngặt theo Luật Phòng, chống tác hại thuốc lá của nước đó ở mức độ khác nhau. Các quốc gia tiên phong, có trình độ khoa học - kỹ thuật phát triển tiên tiến và có nhiều chính sách quan tâm về y tế cộng đồng như EU, Anh, Mỹ hay New Zealand sẽ là những thông tin khoa học đáng tin cậy để chúng ta có thể tham khảo và áp dụng.

Có con trai lớn bắt đầu bước vào độ tuổi vị thành niên, Trưởng Ban Dân chủ - Pháp luật, Ủy ban Trung ương Mặt trận Tổ quốc Việt Nam Nguyễn Quỳnh Liên phản ánh vấn đề “nóng” hiện tại là bảo vệ sức khỏe của các cháu thanh, thiếu niên, vị thành niên trước việc sử dụng thuốc lá, nhất là với thuốc lá thể hệ mới. Trong khi đó, đứng dưới góc độ của các cơ quan quản lý, vì sao pháp luật không quy định, chưa cho phép, mọi người cũng tích cực trong công tác phòng, chống hàng cấm, hàng lậu, hàng giả mà những sản phẩm này vẫn tràn ngập trên thị trường như vậy?

Bà Liên cho rằng, chúng ta phải

Thuốc lá thể hệ mới – quản lý sao cho đúng?

● Dù chưa được phép kinh doanh nhưng thuốc lá thể hệ mới được bày bán công khai khiến các lực lượng chức năng rất vất vả ngăn chặn. (Ảnh minh họa)

có giải pháp quản lý như thế nào để bảo đảm cho người tiêu dùng, vừa đáp ứng được nhu cầu của họ mà chúng ta cũng vừa quản lý được. Theo bà, chúng ta nên nhìn thuốc lá thể hệ mới dưới góc độ đây là một loại hàng hóa và nó xuất phát từ nhu cầu của thị trường và như vậy chúng ta phải quản lý. Một khi chúng ta chấp nhận sự xuất hiện của hàng hóa này trên thị trường thì việc lựa chọn hàng hóa nào, sản phẩm nào hoàn toàn phụ thuộc và người tiêu dùng.

Nếu chúng ta đã quản lý tốt, chặt chẽ bằng các tiêu chuẩn, quy chuẩn, bằng hệ thống kiểm duyệt chất lượng, quản lý được nguồn gốc xuất xứ hàng hóa, kiểm soát chặt chẽ số lượng hàng hóa nhập vào thị trường thì đứng từ góc độ người tiêu dùng, họ sẽ được tiếp cận với hàng hóa có chất lượng. Đây chính là trách nhiệm của Nhà nước trong việc bảo đảm quyền lợi của người tiêu dùng, bảo đảm cho người dân được sử dụng sản phẩm có chất lượng và có nguồn gốc xuất xứ rõ ràng. Nếu như có hậu quả gì xảy ra từ việc sử dụng các sản phẩm thuốc lá đã được quản lý thì rõ ràng người dân cũng sẽ được bảo vệ quyền lợi chính đáng của mình. Đối với những sản phẩm trôi nổi trên thị trường, không được qua hệ thống kiểm duyệt, không được qua sự quản lý chặt chẽ của Nhà nước, chúng ta sẽ có những chế tài xử lý thỏa đáng.

Bà Liên phân tích, rõ ràng người dân có nhu cầu sử dụng những loại thuốc lá thể hệ mới nhưng lại gần như trở thành sử dụng sản phẩm cấm, không được phép lưu hành. Như vậy, rất thiết thực cho người tiêu dùng. Điều cơ bản nhất là chúng ta đang thực hiện phòng, chống tác hại của thuốc lá và các sản phẩm tương tự như thuốc lá, song chúng ta lại không có những biện pháp để bảo vệ sức khỏe người tiêu dùng cũng như phòng ngừa những tác hại của thuốc lá hoặc những sản phẩm làm giả, không rõ nguồn gốc.

Theo bà Liên, thời gian vừa qua, Bộ Khoa học và Công nghệ cũng đã ban hành một số tiêu chuẩn để cho phép quản lý đối với một số sản

● Ông Lê Đại Hải.

● Bà Nguyễn Quỳnh Liên.

“Thuốc lá thể hệ mới” là cụm từ được sử dụng để phân biệt với thuốc lá điều truyền thống. Hai dạng sản phẩm thuốc lá thể hệ mới phổ biến nhất hiện nay là thuốc lá điện tử (e-cigarette) và thuốc lá làm nóng (heated tobacco products). Các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới ra đời cách đây hơn 10 năm, là kết quả của quá trình nghiên cứu và phát triển các sản phẩm công nghệ, hiện đang có mặt tại nhiều nước trên thế giới.

phẩm, bộ phận cấu thành thuốc lá thể hệ mới để chúng ta có cơ sở quản lý sản phẩm này trên thị trường. Tuy nhiên, các bộ, ngành rất cần chung tay với nhau để có được giải pháp quản lý thuốc lá thể hệ mới hiệu quả hơn.

Tiếp cận mở trong quản lý thuốc lá thể hệ mới?

Phó Vụ trưởng phụ trách Vụ Chính sách pháp chế, Tổng cục Quản lý thị trường, Bộ Công Thương Kiều Dương phân tích thực tế là các cơ quan quản lý nhà nước chưa cho phép nhập khẩu các mặt hàng thuốc lá thể hệ mới nhưng trong thị trường nội địa, các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới như thuốc lá điện tử, thuốc lá làm nóng, shisha... vẫn xuất hiện tương đối phổ biến, người tiêu dùng dễ tiếp cận. Việc này có nhiều căn nguyên, trong đó có việc cách tiếp cận của chúng ta chưa thực sự rõ ràng. Khi chưa có quan điểm dứt khoát thì việc xử lý trong nội địa đối với mặt hàng này tương đối khó khăn. Trong bối cảnh hiện nay, nên có cách tiếp cận mở hơn, phải tìm cách quản lý, có khung pháp luật phù hợp để điều chỉnh, bảo đảm nó phát triển theo đúng hướng chúng ta mong muốn.

Đặt câu hỏi “quản lý bằng cách nào?”, ông Kiều Dương đề xuất, nếu coi là thuốc lá thì nên chăng

phải xem xét lại Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá vì Luật này ban hành từ năm 2012, bối cảnh khi đó chưa dự liệu hết được các yếu tố phát sinh. Chúng ta cần tiến hành tổng kết, rà soát, đánh giá những vấn đề cần điều chỉnh mới để sửa đổi cho phù hợp.

Cách tiếp cận thứ hai là để xử lý nhanh thì có thể tiếp cận ở góc độ chất lượng, quản lý bằng các quy chuẩn kỹ thuật. Khi đó, cần tìm được bộ có thẩm quyền, ở đây có thể là Bộ Khoa học và Công nghệ, Bộ Công Thương và Bộ Y tế phối hợp với nhau để xây dựng một quy chuẩn giám sát, quản lý chặt chẽ về chất lượng, bảo vệ sức khỏe, lợi ích của người tiêu dùng khi sử dụng các sản phẩm này.

Bàn về việc quản lý thuốc lá thể hệ mới, Phó Vụ trưởng Vụ Pháp luật dân sự - kinh tế, Bộ Tư pháp Lê Đại Hải cho rằng, chúng ta có danh mục ngành nghề kinh doanh có điều kiện và hàng hóa cấm. Muốn đưa vào danh mục cấm như Bộ Y tế đề xuất thì phải cấm bằng luật, phải đưa vào luật rằng cấm thuốc lá thể hệ mới.

Còn hiện nay, pháp luật quy định sản xuất kinh doanh thuốc lá là kinh doanh có điều kiện và đã kinh doanh có điều kiện thì Chính phủ phải quy định cụ thể điều kiện kinh doanh của những ngành nghề này. Vì vậy, nhiều trường hợp khác trong

luật chuyên ngành, ví dụ như Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá có thể không có điều khoản cụ thể giao cho Chính phủ nhưng khi đơn vị ông Hải thẩm định vẫn căn cứ vào Luật Đầu tư có danh mục này nếu đây là ngành nghề kinh doanh có điều kiện. Không những thế, chúng ta có Nghị định 67/2013 hướng dẫn thi hành Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá.

Tuy nhiên, hiện tồn tại hai quan điểm. Một quan điểm cho rằng Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá chưa quy định về thuốc lá thể hệ mới nên sẽ chưa có cơ sở để Chính phủ quy định trong nghị định.

Quan điểm khác cho rằng Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá đã có quy định. Từng tham gia thẩm định Nghị định 67, ông Hải nhận thấy Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá có hai định nghĩa liên quan. Định nghĩa thứ nhất là “thuốc lá là gì?” và lý giải “thuốc lá là sản phẩm được sản xuất từ toàn bộ hoặc một phần nguyên liệu thuốc lá”. Với “nguyên liệu thuốc lá”, người ta giải thích là “lá thuốc lá dưới dạng rời, tấm đã sơ chế tách cọng, sợi thuốc lá, cọng thuốc lá”. Đây chính là quan niệm về thuốc lá truyền thống. Nhà làm luật bao giờ cũng có tính dự báo để Luật được ổn định lâu dài nên có ý “nguyên liệu thay thế khác”.

“Bây giờ anh sử dụng gì để đưa vào tàu, vào máy để đưa một lượng Nicotin vào cơ thể thì dưới góc độ của một người hút thuốc, tôi cho rằng đây là thuốc lá. Thuốc lá điện tử theo tìm hiểu của tôi thì có thứ chứa Nicotin, có thứ là hương liệu chưa chắc chứa Nicotin, chúng ta sẽ bàn thêm. Nhưng ở góc độ luật, người ta đã có quy định dưới hình thức sản phẩm thì có dạng khác, nguyên liệu thì có nguyên liệu thay thế khác. Nếu như ngày xưa, cách làm luật ngày xưa, chúng ta có thể hoàn toàn căn cứ vào hai cái khác đây để đưa vào Nghị định của Chính phủ. Trách nhiệm của Chính phủ là phải giải thích, giải quyết được cái khác đấy”, ông Hải lý giải.

Còn hiện nay, trong trường hợp thứ nhất, nếu chúng ta khẳng định rằng thuốc lá thể hệ mới chưa có trong Luật thì chúng ta kiến nghị khẩn cấp trình Quốc hội ban hành nghị quyết về thuốc lá thể hệ mới. Trong đó, có thể đưa ra nguyên tắc để Chính phủ ban hành quy định chi tiết.

Trường hợp thứ hai, nếu thấy rằng việc chấp nhận quản lý là một nhu cầu thực tế, căn cứ theo hai quy định liên quan của Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá (các dạng khác, nguyên liệu thay thế khác) và Luật Đầu tư (kinh doanh thuốc lá là một lĩnh vực kinh doanh có điều kiện) thì có thể đưa nội dung quản lý thuốc lá thể hệ mới vào ngay trong Nghị định 67 sửa đổi mà không cần thí điểm. “Nếu Chính phủ nhận thấy có hai cơ sở pháp lý như vậy có thể đưa vào quản lý được thì tôi cho rằng đến lúc này quản lý đã đồng bộ”, ông Hải nhấn mạnh.

DOÃN SƠN

THUỐC LÁ THỂ HỆ MỚI VÀ HỆ LỤY

Sớm sửa đổi quy định pháp luật về kinh doanh thuốc lá

Thực tế nhiều năm qua cho thấy, các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới chưa được quản lý, chưa được lưu hành nhưng đã được bán tràn lan trên thị trường và trên mạng internet. Thực trạng này đòi hỏi các bộ, ngành liên quan cần khẩn trương tìm giải pháp để có câu trả lời cho những yêu cầu của Chính phủ và mối quan tâm của dư luận.

● PGS.TS Đinh Dũng Sỹ nhắc lại một số chỉ đạo của Chính phủ về thuốc lá thể hệ mới.

● Đại biểu Quốc hội Phạm Khánh Phong Lan.

Chính phủ liên tiếp chỉ đạo về thuốc lá thể hệ mới

Tất cả các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới hiện đều được nhập vào nước ta thông qua đường “xách tay”, buôn lậu và không được quản lý về mặt chất lượng, nguồn gốc. Dù chưa được phép thương mại nhưng việc mua bán những sản phẩm này khá công khai và dễ dàng.

Do chưa có biện pháp quản lý và chế tài nên các hoạt động kinh doanh, quảng cáo tự phát tràn lan các sản phẩm nêu trên vi phạm các quy định của pháp luật, ảnh hưởng không nhỏ đến sức khỏe người dân và các hệ lụy khác đối với xã hội, bên cạnh việc Nhà nước không thu được các nguồn thu thuế cho ngân sách. Vì vậy, nhu cầu quản lý thuốc lá thể hệ mới trong giai đoạn này là cần thiết.

Nhìn rõ thực trạng trên, lãnh đạo Chính phủ đã có nhiều chỉ đạo liên quan đến thuốc lá thể hệ mới. Tại Hội thảo “Tháo gỡ các quan ngại để thí điểm quản lý thuốc lá thể hệ mới” do Báo Pháp luật Việt Nam tổ chức gần đây, PGS.TS Đinh Dũng Sỹ (khi đó là Vụ trưởng Vụ Pháp luật, Văn phòng Chính phủ) đã nhắc lại một số chỉ đạo của Chính phủ.

Cụ thể, tại Công văn 8750/VPCP-V.I ngày 20/10/2020, Văn phòng Chính phủ truyền đạt ý kiến của Thủ tướng yêu cầu Bộ Công Thương khẩn trương đề xuất chính sách quản lý đối với thuốc lá điện tử, thuốc lá làm nóng theo ý kiến chỉ đạo của Phó Thủ tướng Trịnh Đình Dũng, tại Văn bản số 4861/VPCP-CN ngày 17/6/2020 của Văn phòng Chính phủ; báo cáo Thủ tướng Chính phủ trong tháng 12/2020. Các Bộ: Tài chính, Công Thương, Công an, Quốc phòng, UBND các tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương (nhất là các tuyến, khu vực biên giới, cửa khẩu, địa bàn trọng điểm) chỉ đạo các lực lượng chức năng phối hợp chặt chẽ, tăng cường quản lý, tuần tra, kiểm soát, ngăn chặn việc nhập lậu, tàng trữ, vận chuyển và kinh doanh trái phép thuốc lá điếu, xì gà, thuốc lá điện tử, thuốc lá làm nóng.

Tiếp đến, tại Công văn số 7830/VPCP-CN ngày 26/10/2021, Văn phòng Chính phủ đã truyền đạt ý kiến của Phó Thủ tướng Chính phủ Lê Văn Thành về báo cáo nghiên cứu, đề xuất chính sách quản lý đối với các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới tại Việt Nam của Bộ Công Thương tại Công văn số 5200/BCT-CN ngày 26/8/2021 và Công văn số 5201/BCT-CN ngày 26/8/2021. Theo đó, Phó Thủ tướng Lê Văn Thành có ý kiến như sau: Bộ Công Thương làm rõ cơ sở pháp lý, thẩm quyền ban hành chính sách thí điểm quản lý các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới; phối hợp với Bộ Y tế tiếp tục nghiên cứu, đánh giá các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới, phối hợp với Bộ Y tế tiếp tục nghiên cứu, đánh giá các sản

phẩm thuốc lá thể hệ mới, trên cơ sở đảm bảo sức khỏe người tiêu dùng và cân đối hài hòa quyền lợi giữa các chủ thể như chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ tại Công văn số 4861/VPCP-CN ngày 17/6/2020 và Công văn số 1043/VPCP-CN ngày 10/2/2021, trình Thủ tướng Chính phủ vào thời điểm phù hợp.

Trong thời gian chưa được phép lưu thông, sử dụng sản phẩm thuốc lá thể hệ mới, các Bộ: Công Thương, Công an, Quốc phòng theo chức năng, nhiệm vụ được giao, chỉ đạo các cơ quan liên quan, tăng cường công tác phòng, chống buôn lậu các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới, xử lý nghiêm theo quy định của pháp luật.

Chính sách đối với thuốc lá thể hệ mới cần được thúc đẩy nhanh chóng

Đặc biệt, ông Sỹ cho hay, từ năm 2017, Chính phủ cũng đã giao Bộ Công Thương chủ trì, phối hợp với các bộ, cơ quan ngang bộ, các tổ chức liên quan nghiên cứu xây dựng Nghị định sửa đổi Nghị định số 67/2013/NĐ-CP quy định chi tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá về kinh doanh thuốc lá. Theo đó, Nghị định 67 đã được sửa đổi, bổ sung một số điều bởi Nghị định 106/2017/NĐ-CP, trong đó Nghị định 106 quy định Bộ Công Thương chủ trì, phối hợp với bộ, cơ quan ngang bộ, tổ chức có liên quan nghiên cứu xây dựng quy định phù hợp để quản lý các sản phẩm thuốc lá điện tử, trình Thủ tướng Chính phủ. Thực hiện quy định này, Bộ Công

Thương đã đưa dự thảo Nghị định sửa đổi Nghị định 67 vào chương trình xây dựng văn bản quy phạm pháp luật từ năm 2020, trong đó bao gồm định nghĩa thuốc lá điện tử, thuốc lá làm nóng.

Tại Công văn số 8564/VPCP-CN ngày 23/11/2021 về dự thảo Nghị định kinh doanh thuốc lá do Bộ Công Thương chủ trì soạn thảo, căn cứ quy định tại Điều 94 Luật Ban hành văn bản quy phạm pháp luật về chính lý, hoàn thiện dự thảo Nghị định trước khi trình Chính phủ, thực hiện chỉ đạo của Phó Thủ tướng Lê Văn Thành và ý kiến các bộ, cơ quan liên quan, Bộ trưởng, Chủ nhiệm Văn phòng Chính phủ đề nghị Bộ Công Thương nghiên cứu, tiếp thu ý kiến các bộ, ngành, cơ quan liên quan về các nội dung liên quan để khẩn trương, hoàn thiện dự thảo Nghị định và trình Chính phủ trong năm 2021.

Như vậy, theo ông Sỹ, tiến độ xây dựng, thống nhất ý kiến giữa các bộ đề trình Chính phủ xem

xét, thông qua đến nay đã là muộn. Từ đó, ông Sỹ khuyến nghị, cần sớm thống nhất các nội dung còn ý kiến khác nhau và trình Chính phủ dự thảo Nghị định sửa đổi Nghị định 67 về kinh doanh thuốc lá trong thời gian sớm nhất.

Với xu thế hội nhập về mọi mặt như hiện nay, việc trên thị trường xuất hiện những sản phẩm thuốc lá mới là điều có thể hiểu được. Vì thế, Bộ Công Thương mong muốn vấn đề chính sách

đối với các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới được thúc đẩy nhanh chóng hơn nhằm thực hiện chỉ đạo của Chính phủ một cách kịp thời.

Cập nhật về tiến độ nghiên cứu xây dựng dự thảo Nghị định sửa đổi Nghị định số 67/2013, Trưởng phòng Công nghiệp thực phẩm, Cục Công nghiệp, Bộ Công Thương, Cao Trọng Quý cho biết, Bộ Công Thương đã báo cáo Thủ tướng Chính phủ về kết quả nghiên cứu và đề xuất chính sách quản lý đối với thuốc lá thể hệ mới, bao gồm thuốc lá điện tử và thuốc lá làm nóng tại Công văn số 728/BCT-CN ngày 6/2/2020 và Tờ trình số 5200/TTr-BCT ngày 26/8/2021. Về cơ bản các Bộ: Tài chính, Tư pháp, Khoa học và Công nghệ, Kế hoạch và Đầu tư và Hiệp hội Thuốc lá Việt Nam đều thống nhất việc báo cáo Thủ tướng Chính phủ biện pháp để quản lý đối với mặt hàng thuốc lá điện tử, thuốc lá làm nóng nhằm bảo vệ quyền lợi người tiêu dùng là cần thiết và có cơ sở.

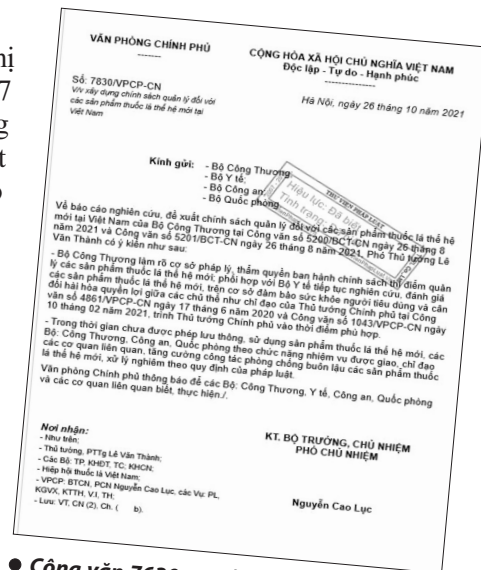
Tại tọa đàm “Thuốc lá thể hệ mới: Đủ điều kiện để quản lý ngay theo luật hiện hành” do Báo Pháp luật TP Hồ Chí Minh tổ chức vừa qua, Phó Cục trưởng Cục Công nghiệp, Bộ Công Thương Ngô Khải Hoàn cho biết thêm, để hoàn thiện hình thức và chính sách cụ thể đối với các loại hình thuốc lá thể hệ mới, Bộ Công Thương đã tổng hợp đầy đủ ý kiến của Bộ Y tế, Bộ Tư pháp, Bộ Kế hoạch và Đầu tư, Bộ Tài chính đối với dự thảo Nghị định thay thế cho Nghị định 67 về kinh doanh thuốc lá. Trong đó, Bộ Công Thương có đề xuất đưa thuốc lá thể hệ mới vào quản lý dưới hình thức quy định trong Nghị định 67 sửa đổi và sẽ trình Chính phủ xem xét, ban hành trong quý 2/2023.

Cũng tại tọa đàm này, đề cập đến vấn đề buôn lậu thuốc lá thể hệ mới ngày càng tăng, gây thất thoát hàng tỷ đồng cho Nhà nước, Phó Cục trưởng Cục Nghiệp vụ quản lý thị trường, Tổng cục Quản lý thị trường, Bộ Công Thương Trần Văn Dũng cho biết: “Những tháng cuối năm 2020, chúng tôi đã phát hiện và xử lý trên 15.000 sản phẩm thuốc lá điện tử, năm 2021 con số này là 70.000, năm 2022 là trên 10.000. Ba tháng đầu năm 2023, chúng tôi đã xử lý trên 10.000 sản phẩm thuốc lá điện tử”.

HOÀNG THU

Nếu rõ thực tế Việt Nam có đường biên giới giáp với nhiều quốc gia, vấn đề kiểm soát kênh hàng lậu là không dễ dàng, Đại biểu Quốc hội Phạm Khánh Phong Lan, Trưởng Ban Quản lý an toàn thực phẩm TP Hồ Chí Minh, nguyên Phó Giám đốc Sở Y tế TP Hồ Chí Minh quan niệm, hút thuốc lá là tác hại, nhưng hút thuốc lá lậu với nhiều nguy cơ, rủi ro thì từ hại đơn trở thành hại kép. Vì vậy, theo bà Phong Lan, việc tăng thuế cho thuốc lá thể hệ mới cần cần trọng và thực thi đồng bộ cùng các chính sách khác, tránh việc tăng thuế khiến người mua tìm đến hàng lậu với giá rất rẻ, Nhà nước vẫn thất thu thuế.

Bà Phạm Khánh Phong Lan cũng nhìn nhận, đã gọi là thuốc lá thì bất kể đó là thuốc lá truyền thống hay thuốc lá thể hệ mới đều cần được phòng, chống tác hại. Mọi đối tượng tiếp cận với thuốc lá đều xứng đáng được bảo vệ, bao gồm giới trẻ, cộng đồng và những người đang hút thuốc với độ tuổi hợp pháp (đối tượng chịu tác động trực tiếp của chính sách quản lý). Do đó, đưa thuốc lá thể hệ mới vào quản lý theo luật hiện hành là hành động không thể chậm trễ hơn. Theo bà, cần bắt đầu bằng việc nâng cao nhận thức của người dùng về tác hại của khói thuốc. Sau đó, nếu biết hại mà người dùng vẫn chọn sử dụng thì đó là quyền tự do hợp pháp của họ, các nhà quản lý không thể can thiệp mà chỉ có thể gián tiếp bảo vệ bằng các biện pháp phù hợp.

● Công văn 7630 truyền đạt ý kiến của Phó Thủ tướng Lê Văn Thành

THUỐC LÁ THỂ HỆ MỚI VÀ HỆ LỤY

Thuốc lá điện tử “thập diện mai phục” học đường

Bằng cách mời mọc, rủ rê bạn bè “chơi chung”, “thử phê khói”, “chỉ ngẫu chứ không nghiện”, tặng tiền cho những người sử dụng đầu tiên... cạm bẫy thuốc lá điện tử giăng ra khắp nơi như muốn “nuốt” nạn nhân là học sinh, sinh viên trong làn khói trắng.

Những cạm bẫy...

Một số phụ huynh và học sinh của Trường Tiểu học Lại Yên (huyện Hoài Đức, Hà Nội) phản ánh, chiều 19/3/2023, có 5 đối tượng là nữ mang thuốc lá điện tử đến mời gọi trẻ em sử dụng ở công viên với hứa hẹn: “Hút và rủ thêm người hút sẽ được tặng luôn điều thuốc lá điện tử và thêm 50.000 đồng”. Kết quả, một số trẻ em tham gia hút thử.

Trên thực tế, cách đây chưa lâu, nhóm học sinh lớp 3, Trường Tiểu học Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai đã chung nhau hút thuốc lá điện tử dẫn đến 8 em có dấu hiệu chóng mặt, buồn nôn phải nhập viện Bạch Mai kiểm tra sức khỏe. Nguyên nhân được cho là, một học sinh về quê nhặt được một điều thuốc lá điện tử, lên gia đình mang lên lớp rủ các bạn hút cùng.

Tại một lớp học võ trên địa bàn phường Tân Vĩnh Hiệp (TX Tân Uyên, Bình Dương), bé gái V.A. (8 tuổi) trong bộ đồng phục thể dục bất ngờ cầm trên tay một “con pod” (thuốc lá điện tử) loại sạc, có hình dáng như một chiếc hộp quẹt. Trên chiếc hộp nhựa màu xanh dương có dòng chữ “game box”. V.A. và các bạn vì tò mò mà chuyền tay nhau thì bị thầy giáo phát hiện. Em V.A. thật thà cho biết có người đưa em giữ giùm.

Trên địa bàn tỉnh Kon Tum, xuất hiện một số đối tượng buôn bán thuốc lá điện tử với số lượng lớn, diễn hình vào tháng 11/2022, Công an thành phố Kon Tum đã phát hiện xử lý 1 đối tượng, thu giữ 585 cây thuốc lá điện tử và 10 “bình bóng cười”; ngoài ra, đã xác định được một số học sinh tại 1 trường học có sử dụng thuốc lá điện tử, trong đó có 1 em trực tiếp bán thuốc lá điện tử cho bạn bè cùng sử dụng.

Có thể thấy, thuốc lá điện tử đang “tìm” mọi ngóc ngách để luồn lách đến đối tượng khách hàng trẻ với tần suất tương đối lớn, xuất hiện ở nhiều vùng miền của đất nước. Ông Lê Đức Thuận, Trưởng phòng Giáo dục và Đào tạo quận Ba Đình (Hà Nội) cho biết: “Thông tin cảnh báo về mối nguy hại thuốc lá điện tử trong trường học và các chiêu trò dụ dỗ tinh vi đã được chúng tôi tuyên truyền, phổ biến rộng rãi trong các đơn vị trực thuộc, nhất là các nhà trường. Từ đây, các nhà trường cũng phải tích cực tuyên truyền, giám sát chặt chẽ, có phương án phù hợp nhằm ngăn chặn việc học sinh bị dụ dỗ sử dụng thuốc lá điện tử. Bởi việc học sinh sử dụng thuốc lá điện tử có tác hại rất lớn. Các em chưa

● Một số học sinh hút thuốc lá điện tử vì suy nghĩ sai lầm là chỉ ngẫu chứ không nghiện. (Ảnh minh họa)

đủ phát triển về tâm sinh lý, chưa đủ tuổi để sử dụng theo quy định của Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá”.

UBND quận Ba Đình (Hà Nội) cũng ra lời cảnh báo trước tình hình phức tạp của hoạt động tội phạm, nhất là chiêu thức mới nhắm đến đối tượng là học sinh tiểu học. Theo đó, UBND quận Ba Đình yêu cầu các trường học trên địa bàn có gắng lan tỏa thông tin để hạn chế các sự việc đáng tiếc xảy ra; Tích cực tuyên truyền, nhắc nhở phụ huynh phối kết hợp trong công tác quản lý học sinh, mặt khác tăng cường bảo đảm an ninh ngoài khu vực cổng trường; Triển khai các nội dung thông báo đến học sinh các lớp cũng như hội nhóm phụ huynh của toàn trường; Các nội dung phòng ngừa, tuyên truyền pháp luật, cảnh giác trước đối tượng lạ mặt hoặc các cuộc gọi từ người không quen nhằm mục đích lừa đảo... để phụ huynh và học sinh nâng cao cảnh giác, tránh sập bẫy lừa đảo.

Bà Vương Hương Giang, Trưởng Phòng GD&ĐT quận Hoàn Kiếm (Hà Nội) cho biết, các trường tiểu học, THCS trên địa bàn đã có thông tin cảnh báo tới cha mẹ học sinh về phòng, chống thuốc lá điện tử. “Thời gian qua, các trường học cũng đã tích cực tuyên truyền, nâng cao nhận thức của học sinh về tác hại của thuốc lá, các nguy cơ để phòng tránh. Bằng các hình thức sinh hoạt chuyên đề, sinh hoạt lớp, trong thời gian tới, Phòng GD&ĐT cũng sẽ yêu cầu các trường tăng cường tuyên truyền cho học sinh”, bà Giang nói. Phòng GD&ĐT quận Hà Đông, Phòng GD&ĐT quận Ba Đình (Hà Nội) cũng yêu cầu tất cả các trường thông báo, cảnh báo tới cha mẹ học sinh được biết để cảnh giác.

Làm “người hùng” 1 giây, “nô lệ” khói thuốc cả đời

Ở độ tuổi mới lớn, các em thường bị thu hút bởi nhiều thứ “lạ” và tò mò muốn khám phá, muốn thử. Đôi khi vì tâm lý sỹ diện, thích làm “anh hùng” mà các em khó khước từ lời mời gọi của bạn bè.

Thuốc lá thể hệ mới (bao gồm thuốc lá điện tử và thuốc lá nung nóng) được

● Khói thuốc “thập diện mai phục” học đường. (Ảnh minh họa)

thiết kế đa dạng với hình dáng bắt mắt, thời trang, có thể giống điều thuốc lá hoặc như chiếc bút, hình thoi son, có màu sắc sặc sỡ, thiết kế đẹp và nhỏ gọn... nên được học sinh - lứa tuổi hiếu kỳ, tò mò và thích khám phá rất ưa chuộng vì dễ dàng cất giấu phụ huynh, thầy cô để có thể mang về nhà, vào lớp học mà không bị phát hiện.

Hơn nữa, sự “mới lạ” của thuốc lá điện tử với hương thơm đa dạng, hấp dẫn của kẹo ngọt, trái cây, cà phê, bạc hà... cùng lời quảng cáo không gây hại, là văn hóa hút thuốc lành mạnh, sành điệu, vô hại đã đánh trúng vào tâm lý thích thể hiện cái tôi của “tuổi mới lớn”. Hút thuốc lá ở độ tuổi thiếu niên là một dạng nôi loạn hoặc một cách đua đòi với nhóm bạn. Một số thiếu niên hút thuốc với mong muốn giảm cân hoặc hài lòng hơn với bản thân; một số khác lại hút thuốc vì muốn có cảm giác lạnh lùng hoặc độc lập.

Vì những điều này, các em rất dễ bị dụ dỗ, lôi kéo vào những công việc, hành vi sai lệch. Hút thuốc lá truyền thống hay hút thuốc lá điện tử cũng là một trong những hành vi không tốt rất nhiều bạn trẻ đang làm.

Bên cạnh đó, thuốc lá điện tử hay là thuốc lá thể hệ mới đang ngày càng xâm nhập vào các trường học, gây ảnh hưởng

xấu tới hành vi, lối sống, sức khỏe của học sinh. Thời gian gần đây, số học sinh tiếp cận thuốc lá điện tử được bán trôi nổi và tràn lan trên mạng, có em còn bị ngộ độc một số chất ma túy thể hệ mới có trong thuốc lá điện tử.

Sáng 29/9/2022, Bệnh viện Đa khoa tỉnh Lạng Sơn tiếp nhận bệnh nhân nữ 14 tuổi vào viện trong tình trạng hôn mê, kích thích nhiều, tím tái, đồng tử giãn, nguy cơ suy hô hấp và tử vong cao. Bác sĩ chẩn đoán bệnh nhân bị ngộ độc và phơi nhiễm hoá chất có hại, theo dõi ngộ độc Nicotine. Theo lời kể, bệnh nhân cùng nhóm bạn được cho 1 loại thuốc lá điện tử, sau khi hút thử bệnh nhân co giật, mất ý thức và phải đưa đi cấp cứu. Tại Bệnh viện, bệnh nhân được cấp cứu và xử trí truyền dịch, thở oxy... đã qua cơn nguy kịch, tiếp tục được theo dõi và điều trị. Chỉ trong vòng 1 tháng, Bệnh viện Đa khoa tỉnh Lạng Sơn đã tiếp nhận ít nhất 5 trường hợp bệnh nhân là học sinh nhập viện do ngộ độc Nicotine sau khi hút thuốc lá điện tử.

Để chủ động phòng ngừa, ngăn chặn tình trạng trên, trong thời gian tới, lực lượng công an các tỉnh, thành sẽ chủ động phối hợp với ngành GD&ĐT, các trường học trên địa bàn tổ chức tuyên truyền về tác hại của thuốc lá điện tử nhằm nâng cao cảnh giác, ý thức của các em học sinh, không để đối tượng xấu dụ dỗ, lôi kéo sử dụng thuốc lá điện tử. Tăng cường công tác nắm tình hình, xác định các địa điểm, trường học có các học sinh, trẻ em, thanh, thiếu niên tụ tập hút thuốc lá điện tử để kịp thời xác minh, phối hợp với nhà trường và gia đình rắn đẻ, phòng ngừa các hậu quả xấu có thể xảy ra. Tiến hành rà soát, kiểm tra các cơ sở kinh doanh, cá nhân có biểu hiện, nghi vấn tàng trữ, buôn bán thuốc lá điện tử không rõ nguồn gốc, xuất xứ để kịp thời phát hiện, xử lý.

Các nhà quản lý giáo dục cần có tầm nhìn an toàn trường học để cập nhật tới đội ngũ cán bộ, giáo viên, phụ huynh, thậm chí trên không gian mạng. Ngoài ra, trong bối cảnh thường xuyên xuất hiện các nội dung mới như: ma túy tẩm thực phẩm, thuốc lá điện tử thể hệ mới nguy trang như đồ chơi... cũng cần được cập nhật để sớm cảnh báo phụ huynh, học sinh kịp thời.

Các bậc phụ huynh, mỗi gia đình cần phải thường xuyên quan tâm, chăm sóc, trò chuyện, tiếp cận sinh hoạt hàng ngày của con, đặc biệt là mối quan hệ của con mình với bạn bè, nếu thấy những lờn tình dẫu, mùi thơm khác lạ trong phòng của các con hoặc trên quần áo, sách vở thì cần có biện pháp kiểm tra, nhắc nhở kịp thời, khuyến khích cho các con có lối sống lành mạnh, tham gia các hoạt động ngoại khóa, tránh xa các tệ nạn xã hội...

BẢO CHÂU

Thống kê của Bộ Y tế cho thấy, tỷ lệ sử dụng thuốc lá điện tử ở học sinh 13 đến 18 tuổi gia tăng ở cả hai giới, ở nhóm trên 15 tuổi từ 0,2% năm 2015 lên 3,6% năm 2020; ở nhóm 13 - 15 tuổi tỷ lệ sử dụng là 3,5%, trong đó học sinh nam là 4,3%, học sinh nữ là 2,8%.

Đôi dép Bác Hồ – huyền thoại bước chân

Đôi dép lốp cao su đã gắn bó thân thiết với cán bộ, chiến sĩ và lãnh tụ Hồ Chí Minh trong hai cuộc kháng chiến chống thực dân Pháp và đế quốc Mỹ. Đó còn là một biểu tượng đẹp đẽ về ý chí quật cường trong những năm chiến tranh gian khổ của quân nhân Việt Nam...

● **Nghệ nhân Phạm Quang Xuân là người được chọn làm đôi dép cao su lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh và là người duy nhất tại Hà Nội còn làm những đôi dép cao su thủ công.** (Ảnh TL)

Từ nghệ nhân chế tác đôi dép Bác Hồ

Đôi dép cao su là sản phẩm đầy sáng tạo và độc đáo của nhân dân Việt Nam, chỉ có ở Việt Nam. Trong hai cuộc kháng chiến trường kỳ, kinh tế gặp khó khăn, cuộc sống vật chất thiếu thốn nên dép cao su được sử dụng rộng rãi từ cán bộ, bộ đội đến nhân dân. Đi giày vừa nặng vừa gập nhiều phiền toái, nhất là khi hành quân qua địa hình rừng núi, gặp trời mưa giày biến thành cái túi nước dưới chân, là nơi cư trú tốt nhất của các con vắt rừng hút máu. Bởi vậy, chiến sĩ thường sử dụng dép lốp (dép cao su) khi hành quân, đánh trận. Khi dùng dép lốp dễ hành binh mọi việc dễ hơn nhiều. Trời nắng dép nhẹ, dễ di chuyển, trời mưa đường sinh lầy thì chỉ cần ít nước rửa bớt bùn là có thể đi tiếp, bởi vậy, dép cao su được coi như chứng nhân của lịch sử, mang linh hồn, hơi thở của thời đại.

Quanh câu chuyện về đôi dép cao su, Bác từng nói vui với các cán bộ trên đường công tác rằng, đây là đôi hài vạn dặm trong truyện cổ tích ngày xưa... Đôi hài thần đất, đi đến đâu cũng được. Đôi dép cao su nâng bước chân Người bốn ba suốt 20 năm, đi cả nước ngoài. Bạn bè quốc tế còn gọi đôi dép của Bác với cái tên thân thương: dép Cụ Hồ (Ho Chi Minh Sandals).

Đôi dép cao su Bác Hồ được lưu giữ tại Bảo tàng Hồ Chí Minh mấy chục năm nay được chế tác bởi bàn tay của nghệ nhân Phạm Quang Xuân và các đồng nghiệp. Lịch sử câu chuyện dép cao su một lần nữa được kể lại dưới bàn tay nghệ nhân Phạm Quang Xuân, người hơn 50 năm gắn bó với việc tái tạo đôi dép huyền thoại.

Khi được giao nhiệm vụ tái tạo đôi dép đã gắn liền với cuộc đời cách mạng của vị lãnh tụ muôn vãn kính yêu, ông Xuân vô cùng vinh dự và tự hào. Đôi dép của Bác nguyên là một đôi dép lốp cũ, được chế từ một chiếc lốp ô tô quân sự của quân đội Pháp do phía

ta thu được sau trận phục kích tại Việt Bắc và gửi tặng lại cho Bác như một kỷ niệm chiến thắng.

Đôi dép đã được Người sử dụng trong hơn 20 năm từ năm 1947 cho đến khi qua đời. Theo ông Phạm Quang Xuân, cái khó nhất là nguyên liệu và phương thức chế tác đôi dép nguyên mẫu đã không còn được sử dụng tại thời điểm ông được giao nhiệm vụ chế tác. Bởi vậy, nên đề “phòng theo thì dễ, chứ làm thật giống thì khó”. Tuy nhiên, khi đôi dép làm xong được đánh giá giống với đôi dép nguyên bản đến 95%.

Cũng bởi được biết đến là người tái tạo đôi dép cao su huyền thoại gắn liền với cuộc đời của Bác, những đôi dép của nghệ nhân Phạm Quang Xuân cũng thường xuyên được những nghệ sỹ vào vai Bác Hồ sử dụng trong những vở kịch, vở diễn.

Chế tác hàng ngàn đôi dép, trong ông lưu giữ rất nhiều kỷ niệm khó quên. Một trong những lần đáng nhớ nhất là khi ông được giao nhiệm vụ làm dép cho những cán bộ vào miền Nam công tác, chiến đấu đầu những năm 1970. Ngày ấy ông làm ở Công ty Bách Hóa 45 Hàng Bò, Hà Nội: “Lúc ấy dép cao su hiếm lắm. Chúng tôi có khi 6 tháng mới được mua một đôi. Được đo chân cho từng cán bộ trước khi lên đường, tôi cảm động lắm”.

Ông Xuân cho biết, thời kỳ đầu khi chưa có máy móc hỗ trợ, mọi thao tác, kể cả phá lốp đều phải làm bằng tay nên chiếc dép làm ra rất thô sơ. Sau nhiều năm nghiên cứu, ông đã tự tay chế được 70 dụng cụ, nhờ đó, chiếc dép lốp được cải tiến với khoảng 10 kiểu dáng, độ bền đẹp cũng hơn trước, nhưng vẫn giữ được sự mộc mạc, giản dị.

Dép được làm từ phần giữa lốp, nên độ cứng hợp lý, không bị cong vênh, có thể đi trên mọi địa hình và chống được bom bi. Mặt khác, những vết khía trên đế dép không hoàn toàn đều nhau do làm thủ công. Ban đầu đi không bám

● **Đôi dép Bác Hồ 1947.** Ảnh PV

chân, sau một tháng sử dụng mới có độ lún và chân sẽ hơi bị đen do làm từ lốp nguyên thủy. Nhưng theo ông Xuân, chính sự “không hoàn hảo” này lại khiến người ta thích thú khi đi loại dép này, vì khi đã đi dép đến độ như vậy thì mới cảm giác mình là chủ nhân đôi dép.

Và đôi dép mộc mạc đi khắp năm châu

Người ta gọi Nguyễn Tiến Cường là “Cường phò mã”, đơn giản vì anh là con rể “Vua dép lốp” Phạm Quang Xuân. Với sự góp sức của anh Cường, năm 2014, nghệ nhân Phạm Quang Xuân đã mở cơ sở sản xuất dép cao su của riêng mình với thương hiệu được nhiều người yêu mến đặt cho, đó là “vua dép lốp”. Khi đó ông Xuân đã bước sang tuổi 75.

Thời gian đó, ai cũng ngỡ ngàng khi được biết, anh từng là chủ chốt của... một công ty phần mềm kế toán. Sau 12 năm gắn bó, anh Cường đã nhượng lại cổ phần khi công ty đang ăn nên làm ra để đi theo tiếng gọi của dép lốp, tiếng gọi của lịch sử.

Năm 2011, khi đôi dép huyền thoại dần trở lại, anh Cường mới bắt đầu tò mò về cách tạo ra đôi dép lốp của bố vợ. Ngoài việc gắn bó với những người lính Cụ Hồ,

những giá trị lịch sử thì đôi dép còn thu hút anh Cường bởi việc nó được làm từ những vật liệu tái chế.

Đã có một quãng thời gian, sản phẩm làm ra không tìm được nơi tiêu thụ, áp lực đó cùng với lời đánh giá của xã hội khi anh từ bỏ công việc hái ra tiền để đi làm dép lốp đã gây cho anh một áp lực vô cùng lớn. Nhưng nhìn những đôi dép nằm đó, nghĩ về lịch sử quật cường mà đôi dép này đã cùng trải qua, anh Cường đã không từ bỏ.

Thay vì chỉ một màu đen nhàm chán, quai dép được nhuộm màu đỏ, màu cam nổi bật. Đế dép cũng không hoàn toàn đặc cao su để giảm trọng lượng và đặc biệt là sản phẩm vẫn sản xuất hoàn toàn thủ công, nhưng yêu cầu khi đến tay khách hàng phải đẹp như... làm máy thì mới được gọi là đạt yêu cầu.

Thời gian đó, anh Cường đã tới thăm Đại tá La Văn Cầu, nghe ông kể những kỷ ức hào hùng của người lính cũng như những kỷ niệm gắn với đôi dép cao su huyền thoại của anh bộ đội Cụ Hồ. Sau ngày hôm ấy, anh Cường đã mang đến tặng vị Đại tá một món quà, là đôi dép cao su có tên “Huyền thoại” do chính tay mình tự làm.

Đồng thời, anh Cường còn bỏ tiền đầu tư làm phim lịch sử gắn với câu chuyện dép cao su, quy

trình làm dép rồi tổ chức cho du khách xem. Mỗi dịp đặc biệt, anh lại cùng “vua dép lốp” Phạm Quang Xuân ngồi “trình diễn” cả kỹ thuật và nghệ thuật làm dép lốp trước đông đảo du khách.

Thời gian đầu, xác định thị trường quan trọng là nước ngoài, anh Cường cho rằng nếu bán được cho những khách hàng khó tính như Nhật, Trung Quốc... thì số lượng tiêu thụ rất lớn. Khi đó, với khách hàng trong nước sẽ không cần phải quảng cáo, người Việt sẽ tự tìm đến với những sản phẩm huyền thoại, gắn liền với lịch sử nước nhà.

Thế rồi, qua những năm tháng hàng làm ra không tiêu thụ được, giờ đây, dép lốp thủ công “made in Vietnam” đã có mặt ở hơn 60 quốc gia và vùng lãnh thổ. Từ một số mẫu dép truyền thống, đến nay thương hiệu “vua dép lốp” đã cho ra đời hơn 30 mẫu dép vừa giữ được truyền thống, vừa bắt kịp đời sống hiện đại và có chỗ đứng riêng trên thị trường. Theo anh Cường, nếu tính từ những ngày đầu khởi nghiệp khoảng 9 năm thì 7 năm đầu, khách nước ngoài chiếm 90%, chủ yếu đến từ Nhật, Trung Quốc... Nhưng 2 năm trở lại đây, với nhiều mẫu mã cải tiến, dép lốp đã lay động cảm xúc người Việt, tỷ lệ khách hàng Việt lại chiếm đến 70%.

Hiện dép lốp của anh được nhiều người nổi tiếng sử dụng, trong đó có Giáo sư Ngô Bảo Châu, Chủ tịch Tập đoàn FPT Trương Gia Bình... Anh cũng ước mơ, một ngày nào đó, anh sẽ mở riêng một bảo tàng dép lốp. Đồng thời xây dựng những show diễn độc quyền để giới thiệu giá trị lịch sử của từng đôi dép lốp đến bạn bè năm châu.

Có thể nói, trong thời chiến, đôi dép của Phạm Quang Xuân sản xuất đã đi cùng các chiến sỹ trên mọi trận tuyến, lợi nước, lợi bùn, vượt cả thép gai, lửa đỏ. Đến thời bình, đôi dép lại in dáng hình Tổ quốc gắn với máu thịt Hoàng Sa, Trường Sa, với lời khẳng định “dép cao su ta đi trên lãnh thổ của ta...”.

Với ý nghĩa đó, đôi dép cao su của “vua dép lốp” được nhiều người tìm mua và sử dụng. Đôi dép ấy không chỉ là một đồ dùng thông thường, mà còn là một biểu tượng “rất Việt Nam”, của tình yêu Tổ quốc, của ý chí kiên cường, sẵn sàng đọat bằng khó khăn, gian khổ.

NGUYỄN MỸ

Huyền thoại bước chân

Anh Nguyễn Tiến Cường, Giám đốc thương hiệu “vua dép lốp” cho biết, đôi dép của Bác được ra đời vào chiến dịch Việt Bắc Thu - Đông năm 1947, được chế tạo từ một chiếc lốp ô tô quân sự của thực dân Pháp bị bộ đội ta phục kích tại Việt Bắc. Trải qua thời gian, đôi dép cao su phát triển thành các mẫu, gắn với các dấu mốc chiến dịch lịch sử khác nhau: Dép Bác Hồ 1947, Dép Bộ đội 1954, Dép Khe Sanh 1968, Dép Giải phóng quân 1975.

Trong không gian sự kiện “Huyền thoại bước chân” do Ban Quản lý Hồ Hoàn Kiếm và Phố cổ Hà Nội tổ chức nhân kỷ niệm 133 năm Ngày sinh Bác Hồ đã giới thiệu một số hình ảnh và mẫu dép về đôi dép cao su được tái chế từ lốp xe đã theo chân nhiều đoàn quân trong thời kỳ chiến tranh thế kỷ trước. Qua sự kiện, Ban Tổ chức không chỉ giới thiệu hình ảnh đôi dép cao su và câu chuyện lịch sử gắn với “Người cha già” của dân tộc, mà còn muốn nêu cao tinh thần học tập, làm theo tấm gương căn - kiem - liem - chính của Người.

Anh Nguyễn Tiến Cường chia sẻ: “Mỗi đôi dép cao su chứa đựng một câu chuyện lịch sử. Chúng tôi muốn thông qua đôi dép cao su để kể câu chuyện lịch sử của dân tộc. Chúng tôi đã tạo được dấu ấn nhất định tại khu Lăng Bác, quận Ba Đình. Thế nhưng tại Thủ đô, vẫn nhiều người chưa biết đến có một công ty vẫn miệt mài làm dép lốp, cũng chưa biết đầy đủ về câu chuyện dép lốp của Việt Nam. Nhân kỷ niệm Ngày sinh của Bác, chúng tôi có dịp thể hiện đầy đủ nhất câu chuyện ấy”.

Các nghệ nhân làm dép lốp cũng cho biết, “trên thế giới, hằng năm có tới 1,5 tỷ chiếc lốp xe bị bỏ đi. Chúng sẽ là khối rác thải khổng lồ và vô cùng độc hại nếu như không có sự tham gia của các nhà bảo vệ môi trường hay các doanh nghiệp tái chế. Bởi vậy, cứ mỗi đôi dép lốp được sử dụng là góp phần khiến cho trái đất xanh hơn, môi trường bền vững”...

Cái nắng gay gắt khiến quán bia đầu làng của bà Thu chột mỗi khi chiều đến người ra người vào nườm nượp. Những bác phụ hồ sau một ngày mệt nhọc, tự thường cho mình mấy cốc. Vài cậu sinh viên choai choai góc bên gần cây đa chắc đang sinh nhật, hò hét văng cả đề. Mấy ông già trốn vợ lóc cóc đạp xe ra uống một hai vai rồi lại lóc cóc đạp xe về. Mấy bác hàng xáo, vừa uống vừa hỏi nhau mai phiên chợ nào. Rồi lại cả mấy tay công chức trên huyện đi làm về, ô tô đỗ chật cả đường. Mấy ông bụng phệ, mặt đỏ phùng phùng, miệng vừa nhồm nhoàm vừa gọi món. Nhóm khách này thường ngồi một góc riêng và hình như được bà Thu chột quan tâm hơn... Thôi thì đủ mọi loại khách.

Quán sát bờ đề, cỏ rậm rì, chẳng sạch sẽ gì cho lắm nhưng được cái nằm ngay dưới gốc đa to đầu làng, thông thoáng ba bề bốn bên là cánh đồng, nên gió mát rượi như quạt hâu. Chính vì lẽ đó mà hơn hai chục bộ ghế nhựa của bà Thu, khách vừa đứng lên đã có người khác ngồi xuống, chẳng giống mấy quán ngoài mặt phố. Cô bé phụ việc cho bà Thu chạy đi chạy lại như con thoi giữa tiếng gọi ồn ào của khách....

Mình ngồi một mình lặng lẽ, lọt thỏm giữa những ồn ào náo nhiệt.

Không ai nhận ra nó. Vì nó bây giờ khác xa với nó mười năm về trước.

Thằng bé đánh giày sà tới cạnh Minh, mồm dẹo quẹo:

- Anh đánh giày không ạ?

Nó liếc nhìn thằng bé, cu cậu chừng mười hai, mười ba tuổi, khuôn mặt sáng sủa lanh lợi nhìn thiện cảm.

Sau khi đã tợp một hơi hết gần nửa cốc, Minh khà một cái, vì mười năm nay nó chưa được ngậm nào, rồi cúi xuống nhìn thằng bé:

- Anh không đánh giày, nhưng nếu chú em khát, anh mời một cốc. Uống không?

Thằng bé cười tươi:

- Dạ có! Mấy hôm nay nóng quá anh nhi?

Minh gật đầu:

- Ngày xưa anh cũng làm nghề như chú em đây.

● Ảnh minh họa: Internet

Thằng bé tỏ vẻ hào hứng:

- Vậy ạ? Lâu chưa anh?

- Hồi anh làm nghề này chú mày có khi mới đề. Và khi đó mọi người cũng ít đi giày.

Vừa nói Minh vừa nhìn ra cánh đồng:

- Giờ khác quá! Làng quê mà nhiều người đi giày hơn trên phố huyện ngày xưa.

Thằng bé ra vẻ hiểu biết:

- Làng bây giờ nhiều đại gia nên nhiều người đi giày lắm anh ạ. Nhưng toàn là “Đại gia dịch bờ rào” thôi.

- Cũng tốt chứ sao. Càng nhiều

người đi giày, chú mày càng không sợ thất nghiệp.

Thằng nhóc nhìn Minh bằng ánh mắt ngưỡng mộ. Minh băng khuâng. Thi ra trước khi làm lạc, nó cũng từng trong trẻo như thằng nhóc này. Thấm thoát vậy mà đã mười năm.

Từ nhỏ, Minh đã thấy trong nhà không có bố. Họ hàng thân thích cũng không biết ở đâu. Nhà chỉ có hai mẹ con, tài sản chả có gì ngoài sạp hoa quả của mẹ. Nhưng những năm ấy kinh tế khó khăn, sạp hoa quả của mẹ

nó phải tần tiện lắm mới nuôi được hai miệng ăn.

Bị đúp, chán học, rồi bỏ học. Thầy giáo và mẹ khuyên thế nào Minh cũng không đến trường nữa. Cực chẳng đã, mẹ đành phải để nó tự lập sớm. Còn chút tiền vốn bán hoa quả, mẹ mua cho nó bộ đồ nghề đánh giày để kiếm kế sinh nhai.

Minh lang thang cả ngày trên phố huyện, buổi sáng thì ở các quán ăn, buổi chiều thì các quán bia... Mỗi tối về nhà. Minh thường thấy mẹ nó thở dài thườn thượt.

Minh thấy sao họ nhiều t... họ đã làm gì m... Nó ao ước một... thật nhiều tiền... đẹp... Ước mơ... Minh như một...

Thế rồi cái... cho ước mơ c... cũng là người... của nó, xuất h...

Ban đầu H... xuyên của M... lại tiền thừa. M... giữa những đư...

- Anh làm g...

Hùng nhìn... món hàng rồi...

- Chú em... tiền không?

Mất nó sán... ngục đang chò...

Chuyện bu... nhắc lại làm g... người mẹ ngắ... án con mình p... năm tù giam k...

Mười năm... xa, xa đến nỗi... thăm mẹ. Hôn... cánh cửa sắt ấ... đưa cho nó m... áo mới và mộ... vai nó:

- Phải vươ... Bước ra ngoà... mà làm người...

Minh cảm... cuối đường l... đường nhỏ kia... Nhưng bước c... lại. Ngập ngư... Thu, gọi cốc b...

Mười năm... đổi đến chóng... thị sầm uất trê... đầm nước. N... mộng đã bị th... những công... nghiệp, hàng... Những ngôi... chiếc xe đời... chân tại chỗ, n... tỉnh” trước ba...

TIẾNG LÒNG

Bên ánh đèn dầu

● Ảnh minh họa: Internet

Bây giờ tôi đã là một phụ huynh, ngồi lắng nghe giáo viên chia sẻ chuyện con tôi học tập, tôi lại nhớ mẹ tôi. Một cô giáo trường làng, nghèo khó và nghiêm khắc. Tôi là con đầu, nên thời mẹ dạy học gian khó nhất tôi nhớ như in. Đó là thời ấu thơ tươi đẹp, khi tôi theo học tiểu học.

Hồi đó, mẹ tôi dạy học ở một xã vùng cao thuộc huyện Can Lộc, Hà Tĩnh. Ba tôi đi làm xa ở gần thành phố Vinh, cuối tuần ba mới về hay đôi khi cả tháng ba mới có mặt ở gia đình. Bốn mẹ con cư trú ở khu tập thể một trường học heo hút, chỉ có núi rừng và những lớp học tam bộ được dựng bằng tre. Tôi nhớ đó là vào những năm 1982 - 1983.

Và tôi nhớ mẹ tôi đã soạn giáo án bên ánh đèn dầu leo lét trong nhiều năm ròng, ngày mưa hay nắng, gió bão hay giá rét, mẹ ngồi nhỏ bé bên chiếc bàn gỗ mộc và chăm chỉ làm công việc của một nhà sư phạm.

Lúc đó, tôi vẫn còn nhỏ, trách nhiệm của tôi là trước mỗi buổi tối phải xem đèn đã hết dầu chưa thì đổ vào, nếu hết dầu thì chạy ra chợ mua dầu về. Một công việc của con trẻ,

nhưng tôi không biết rằng dưới ánh sáng nhỏ nhoi đó, mẹ đang truyền thụ kiến thức cho những học sinh vùng cao khốn khó và nhiều mất mát của thời hậu chiến.

Cũng có khi nhà hết tiền mua dầu, tôi phải đi vay dầu của thầy cô trong khu tập thể. Ở đây, ai cũng nghèo khó như nhau, nên chuyện vay dầu, vay gạo, xin ít mớ, cho nhau mớ rau... là chuyện thường ngày.

Hồi đó trẻ con ở vùng núi mãi chơi, đi bắt chim, kiếm tổ ong, rồi hái quả sim..., chúng tôi cứ sống hoang dã vậy, nhưng đêm về mẹ bắt tôi học chữ. Tôi cũng bắt đầu biết đọc, biết viết... từ ánh đèn dầu đó.

Gia đình tôi là một gia đình thiên về việc dạy học, ông nội cho đến các bác đều làm công tác sư phạm, nên thành ra con cháu, con rể trong nhà đều là giáo viên. Cho đến bây giờ thế hệ cháu chắt cũng nhiều đứa chọn lựa con đường ông bà đã chọn, như một sự âm thầm tiếp nối một truyền thống.

Tôi vinh hạnh vì được sinh trưởng từ truyền thống đó, dù biết mình không có tài năng hay đam mê theo nghiệp giáo viên như mẹ và em gái.

Ba mẹ tôi lu... “Ba mẹ không... cho các con, củ... là kiến thức gi... tài sản các con

Anh em tô... môn” đó đi th... Và cuộc sống m... đã là phụ hu... trường con the... dạy học. Dù th... nghề giáo viên... tôn trọng.

Tôi không... 20/11, có lẽ tôi... người dạy học... những ngày th... mình trưởng th... phúc của nhữn... đó là sự tri ân... dẫn đường.

Tôi nhớ, mẹ... dài xanh vào n... tiếp nhiều thế... nhà giàu hay l... kinh tế hay nh... cũng có ngưò... mẹ, cũng có n... chất phác... 1

những người đi giày
tiền thế? Nó không biết
nhà có lắm tiền như vậy.
Một ngày nào đó cũng có
đi những đôi giày thật
đó cứ xoáy sâu trong
mũi khoan vô hình.

Người tên Hùng làm
nó thành hiện thực,
đã lấy mất tự do của
tiền.

là vị khách thường
nh, không bao giờ lấy
Nhiều lúc nó lân la hỏi
rồng miết bàn chải:
gì mà lắm tiền thế?

nó như xem xét một
cười giả lả:
có muốn kiếm nhiều

ngồi mà đâu biết địa
y nó phía trước...

ồn quá rồi, chẳng muốn
nữa. Chỉ còn hình ảnh
xiu khi nghe tòa tuyên
phải chịu mức án mười
hiến nó tỉnh ngộ.

may, Minh ở một nơi rất
i nó không thể về nhà
n qua, khi bước ra khỏi
y, anh cán bộ quản giáo
ột ít tiền, một bộ quần
t đôi giày mới. Rồi vỗ

yn ra ngoài với tự do.
cố gắng ngẩng mặt lên

on, rồi về! Ô-tô dừng ở
ên xã. Chỉ đi hết con
a, là sẽ đến ngõ nhà nó.
hân nó tự nhiên khựng
ng, nó rẽ vào quán bà
ia đề trấn tĩnh.

trời qua, quê nó thay
mặt. Nơi này đã có siêu
n chính chỗ xưa kia là
hững cánh đồng mênh
u hẹp nhường chỗ cho
ty sản xuất đồ công

mỹ nghệ mọc lên.
nhà cao tầng, những
mới... Chỉ nó là giậm
như người “ngoài hành
o ánh mắt người làng.

Có tiếng động phía sau, bàn bên
cạnh có thêm người đến. Đó là hai cô
gái. Họ kéo ghế ngồi xuống và gọi hai
cốc nước mía. Một cô chống cằm:

- Hồi chiều, tớ đã suýt khóc đấy!

- Ai mà bắt nạt được cậu?

- Bắt nạt gì chứ? Ông khách ấy
phải hơn bảy mươi rồi. Vào siêu thị,
ông cụ hỏi mua sữa đi thăm người
mới ốm dậy. Nhìn vào giỏ hàng của
ông cụ, tớ lại thấy ngoài sữa thì còn
linh kinh nào mi chính, bột canh,
nước mắm... và cả trái cây nữa. Lúc
ấy tớ lại buột miệng trêu: “Đi thăm
người ốm mà ông lại mua cả những
thứ này ă? Hay là ông mua cho bà
nào?” Tớ cứ nghĩ sẽ bị mắng, nhưng
ông cụ chỉ cười. Khi tính tiền xong,
ông cụ lại hỏi mượn kéo và xin mấy
cái nịt.

- Đề làm gì?

- Cậu không đoán được đâu.

Cô gái uống ngụm nước, nói tiếp:
- Ông cụ lấy kéo cắt hết mác, giấy
dán trên hộp sữa và các chai lọ. Còn
các túi hàng, ông cụ cũng cắt hết
miệng túi ra rồi lại lấy nịt buộc chặt
lại cẩn thận.

- Ô, sao vậy?

- Ông cụ nói: “Bà ấy tiết kiệm lắm.
Biểu nguyên hộp, nguyên túi lành lặn
thế nào bà ấy cũng mang bán, để dành
tiền cho thằng con trai. Bà ấy chẳng
dám ăn gì, tiêu gì cho mình nên ông
phải làm thế thì bà ấy mới chịu để lại
mà dùng”.

- Ui! Ông cụ phải hiểu, phải quý
bà cụ ấy lắm thì mới làm như vậy nhỉ!

- Tớ cũng thấy lạ! Cách đây mấy
hôm, khi thanh toán hóa đơn cho ông
cụ, nhòm vào giỏ hàng, thấy một đôi
giày nam và một bộ quần áo thanh
niên rất mới, tớ đã cười thầm và nghĩ
ông cụ này già rồi còn chơi trống bỏi.
Câu chuyện xôn xao đến đó rồi
được chuyển sang chủ đề thời trang.
Minh thấy cô nhân viên siêu thị vẫn
đầy tâm sự. Hắn cô bị ông cụ làm cho
xáo động nhiều lắm.

Minh dốc ực vào hòng nửa cốc bia
còn lại. Biền biệt gần mười năm trời
nay, nó chưa được thăm mẹ trừ những
lần gọi điện. Vậy mà năm nào cũng
dăm, bảy lần, anh giám thị gọi nó ra
nhận quà do mẹ nó gửi cho.

Chiều chập choạng, Minh mới
dám đứng lên rồi lăm lúi rẽ vào con
đường nhỏ, cái túi bóng có gói bánh
nó mua biếu mẹ như nặng hơn. Cổng
nhà mình khép hờ, ghé mắt nhìn vào,
nó thấy mẹ nó đang lúi cúi bó mấy
mớ rau. Nghe tiếng động, mẹ nó
ngẩng lên:

- Ai đấy?

Tiếng mẹ khàn khàn. Mẹ gầy và
già đi trông thấy. Minh rùng mình ớn
lạnh, vội lên tiếng:

- Là con đây.

Khỏi nói mẹ nó vui thế nào. Vội
vàng lật đật đi nấu bát mì với hai quả
trứng mặc dù nó bảo vừa mới ăn rồi.

Minh ngoan ngoãn ngồi ăn trước
nụ cười hiền của mẹ rồi đi ngủ. Lần
đầu tiên sau bao nhiêu năm nó mới có
được một giấc ngủ ngon lành.

Thức giấc khi trời mới tờ mờ sáng,
mẹ Minh đã bê thúng rau đi chợ từ khi
nào. Bước ra sân nhìn vườn rau đầy
cỏ, với cái cuốc trên gác chái bếp, nó
ra vườn tiếp tục công việc mà đã làm
trước đây.

Lừng trừa, mẹ Minh đi chợ về, đưa
cho nó mấy cái bánh tẻ:

- Bánh tẻ nhà bà Chuyên mà ngày
xưa con thích đấy. Bà ấy mất rồi, giờ
con gái bà ấy bán. Sao con làm sớm
thế? Nghi ngại vài ngày đã chứ!

Minh cười, đón cái thúng trên tay
mẹ mang vào bếp. Cái bánh tẻ mùi
mỡ hành sực lên thơm nức.

Lúc quay ra, mắt Minh chạm phải
túi đồ linh kinh những mắm muối
đường sữa không có mác ở trên nóc
chạn bát. Không hiểu sao ngực nó
thắt lại.

Thấy Minh đứng bần thần trước
túi hàng, mẹ nó chợt hiểu và nói:

- Con còn nhớ thầy Kỳ, người
vẫn luôn động viên con đừng bỏ học
không? Chính thầy là người gửi đôi
giày và chiếc áo lên trại cho con đó.
Thầy bảo gửi cho con đôi giày để
con tự tin trở về và bước tiếp trên
con đường còn nhiều chông gai,
khó nhọc.

Minh đưa tay vừa bóc bánh lên
chùi mắt. Thì ra hành phi lên rồi vẫn
khiến người ta phải cay mắt lắm.

V.T.T.H

ĐỌC SÁCH

Bản giao hưởng đặc biệt của cuộc sống

Cuộc sống
như một bản
giao hưởng tuyệt
vời với những
thanh âm trầm,
bồng, say sưa
hòa quyện với
nhau tạo nên
những giai điệu
đầy cảm xúc cho
tâm hồn. Dẫu
biết đôi lúc
những biến cố
bất ngờ xảy đến

để khiến chúng ta cảm thấy sợ hãi, nản lòng hay thất vọng, nhưng
đừng để cảm xúc tiêu cực ấy ngự trị mãi trong tim, đừng cho phép
chúng trở thành bức tường ngăn cản bản thân đón nhận những điều
tốt đẹp. Thay vào đó, hãy dùng cảm đối diện với những “nốt trầm”
khó khăn ấy. Có như vậy, ta mới sẵn sàng đón nhận những phút giây
thăng hoa cho những “nốt bổng” tươi sáng tiếp theo trên đường đời.

Với mong muốn đồng hành cùng bạn đọc vượt qua hành trình
thăng trầm ấy, ấn bản đặc biệt “Hạt Giống Tâm Hồn - Bản giao hưởng
cuộc sống” gồm 127 câu chuyện ngắn gọn nhưng sâu sắc, được tuyển
chọn kỹ lưỡng từ hơn 200 tựa sách Hạt Giống Tâm Hồn đã xuất bản.

Sau hai mươi năm kể từ khi ra đời, Hạt Giống Tâm Hồn đã trở
thành một trong những bộ sách có giá trị được bạn đọc yêu thích nhất
Việt Nam. Qua những câu chuyện nhân văn truyền cảm hứng, Hạt
Giống Tâm Hồn đã lan tỏa niềm tin và năng lượng sống tích cực, từ
đó giúp thay đổi cuộc sống của rất nhiều người.

Hạt Giống Tâm Hồn giờ đây đã trở thành một cái tên truyền cảm
hứng gần gũi và thân thương với nhiều thế hệ bạn đọc Việt Nam. Với
hơn 200 đầu sách, Hạt Giống Tâm Hồn, đã trở thành một hiện tượng
trong ngành xuất bản, luôn đứng đầu các bảng xếp hạng sách được
bạn đọc yêu thích và đã vượt ra khỏi cái tên của một tủ sách, đi vào
trong đời sống tinh thần của người Việt Nam.

Hạt Giống Tâm Hồn đã được trao tặng giải thưởng “Ý Tưởng Vì
Cộng Đồng” và nhận được nhiều Kỷ lục Guinness, giải thưởng Việt
Nam. Ấn bản đặc biệt “Hạt Giống Tâm Hồn - Bản giao hưởng cuộc
sống” chính là tuyển tập những câu chuyện sâu sắc và ý nghĩa nhất
từ tủ sách Hạt Giống Tâm Hồn.

Lật giờ từng trang sách, ta như nghen ngào trước ước mơ rất đời
bình dị của chú bé tật nguyên Patti Wilson mong được bước đi bình
thường như bao người khác. Ta cảm phục khi chứng kiến nghị lực
phi thường của cậu bé Diego Frazão Torquato lớn lên trong bệnh tật,
nghèo khó và bạo lực nhưng vẫn nuôi dưỡng, ấp ủ trong mình ước
mơ trở thành một nhạc công tài năng, khiến cả thế giới rung động.

Đặc biệt, trong ấn bản mới nhất “Hạt Giống Tâm Hồn - Bản giao
hưởng cuộc sống”, bạn đọc sẽ có cơ hội lắng nghe những câu
chuyện xúc động đến từ những người nổi tiếng. Tuy là những người
có sức ảnh hưởng được nhiều người ngưỡng mộ, nhưng đằng sau
ánh hào quang, họ vẫn là những con người bình thường, vẫn phải
trải qua nhiều khó khăn và đau khổ. Dù vậy, những câu chuyện của
họ đã giúp chúng ta học được rất nhiều bài học ý nghĩa về ý chí
quyết tâm cũng như thái độ tích cực đón nhận cuộc sống bằng tấm
lòng thiện lương.

Ta sẽ không thể quên cuộc đời đầy bi kịch của nam diễn viên
Keanu Reeves, một người từng trải qua quá nhiều mất mát và đau
thương trong cuộc sống nhưng vẫn chọn giữ tấm lòng đầy tử tế và
giàu lòng yêu thương, để rồi người đời triu mến gọi anh bằng cái tên
thân thương “người hùng giữa đời thực”.

Ta còn được lắng nghe câu chuyện dũng cảm về cuộc đời của nữ
anh hùng dân tộc người Ba Lan - Irena Sendler – người đã mạo hiểm
cứu sống hơn hàng nghìn em nhỏ người Do Thái thoát khỏi khu ổ
chuột và chuyển các em đến những nơi an toàn để bắt đầu cuộc đời
dưới một danh phận mới.

Thông qua những câu chuyện thật ý nghĩa và sâu lắng, “Hạt Giống
Tâm Hồn - Bản giao hưởng cuộc sống” còn như một lời nhắc nhở
không ngừng rằng, chúng ta luôn có đủ sức mạnh, niềm tin và lòng
dũng cảm để vượt qua tất cả những thử thách trong đời, để từ đó vươn
tay chạm đến ước mơ dù cho cuộc sống có thế nào đi nữa.

Cuối cùng, sau tất cả những trải nghiệm trên, chúng ta sẽ tiếp nhận
được cho mình những kỷ ức đẹp đẽ, những kỷ niệm đáng nhớ, cùng
những bài học vô giá từ cuộc sống. Chúng tựa như những giai điệu
trầm bổng tuyệt đẹp khê khàng bay lượn trên từng phím đàn, âm thầm
khích lệ chúng ta khẳng định bản thân, tự tin theo đuổi ước mơ và
vuơn đến một tương lai tốt đẹp hơn đang chờ phía trước.

MINH MINH

ôn bảo anh em tôi rằng:
có của hồi môn gì để lại
ta hồi môn đánh quý đó
a đình truyền lại. Đó là
vào đời”

i đã mang của “hồi
eo cuộc đời chìm nổi.
may mắn, để bây giờ tôi
ynh, ngồi trong ngôi
o học để nghĩ về nghề
ời thế đổi thay, nhưng
vẫn là một nghề được

nhớ vì sao có ngày
quên, nhưng với những
ngày nhà giáo là ngày
ấy cô thấy học trò của
ành. Đó là niềm hạnh
g người thầy và chính
của chúng ta với người

ệ tôi vẫn mặc chiếc áo
hững ngày này để đón
hệ học trò nhân ngày
ễ tết. Họ là bác sỹ, nhà
à chính trị, người lính,
i làm nghề giáo như
ười vẫn là nông dân
Mẹ cắt chiếc áo dài

xanh lâu lắm rồi trong rương, nó
đã có phần bạc màu, nhưng
mỗi lần mẹ mặc vào tôi
thấy mẹ vui lắm cho
dù bây giờ mẹ nghĩ
hưu rồi.

Trong ngôi
trường mới, máy
lạnh thật mát,
điện được bật
sáng. Tôi giờ là
phụ huynh, ngồi
nghe cô nói chuyện

dạy học con trai tôi
hơn. Tự dưng tôi tự hỏi:

Sau này chúng sẽ nhớ gì về
mình như tôi nhớ về mẹ tôi?

Nhưng mà kể đi, tất cả các dòng sông
đều chảy.

Tôi chỉ thấy là bây giờ, mẹ tôi gọi
điện cho tôi hay dặn tôi giống như
tôi vẫn là con trẻ. Tôi cứ dạ, ầm ừ
cho qua chuyện vì tôi biết đó là thói
quen của mẹ.

Nỗi nhớ đôi khi là mộng mơ, hồi
tưởng. Với tôi, bên ánh đèn dầu nhỏ
nhoi nơi vùng núi đỏ, tôi đã học
được nhiều tự sự giáo dục của
mẹ, và biết bao thế hệ học trò đã

trường
thành từ ánh
sáng bé nhỏ, heo hút đó. Ánh đèn
dầu đó chỉ còn là hồi niệm khi cuộc
sống bây giờ đã đổi thay quá nhiều.

Bây giờ, chúng tôi không ở vùng đó
nữa, cuộc sống của mẹ không phải lên
lớp như ngày xưa, nhưng những trang
giáo án thì mẹ vẫn giữ như một đồ vật
quý giá. Với ai đó nó chỉ là cuốn giáo
án, nhưng với mẹ là cuốn “sách
thiêng” mà mẹ đã ấp ủ từng đêm.

TUẤN NGỌC

Liên tiếp nhập viện vì thuốc lá điện tử

Mới đây, Trung tâm Chống độc, Bệnh viện Bạch Mai (Hà Nội) vừa tiếp nhận nữ bệnh nhân 20 tuổi ở Hà Nội nhập viện trong tình trạng hôn mê sâu, suy tim, tổn thương não lan tỏa tất cả các vị trí, tổn thương gan... Nguyên nhân được xác định do bệnh nhân ngộ độc một chất ma túy thể hệ mới có trong thuốc lá điện tử. Hàng tuần, Trung tâm Chống độc đều tiếp nhận nhiều trường hợp bị ngộ độc khác sau khi sử dụng thuốc lá điện tử như kích thích tăng cường ảo giác, tăng huyết áp, tụt huyết áp, yếu cơ, suy tim, suy thận...

Tháng 4/2023, một số học sinh của Trường THPT Hà Đông (Hà Nội) sau khi sử dụng thuốc lá điện tử có biểu hiện mệt, buồn nôn, ngã ra sàn lớp học... phải nhập viện cấp cứu. Qua xác minh, học sinh N.C.Đ thừa nhận đã nhỏ hai giọt tinh dầu thuốc lá điện tử vào chai nước để trộn đùa bạn bè.

Cũng trong tháng 4/2023, Bệnh viện Bãi Cháy (tỉnh Quảng Ninh) tiếp nhận 4 học sinh (SN 2008) nhập viện với các triệu chứng ngộ độc sau khi sử dụng thuốc lá điện tử. Theo lời kể của các bệnh nhân, trước vào viện một giờ, những nam học sinh này sử dụng thuốc lá điện tử (chưa rõ loại và chưa rõ nguồn gốc). Sau đó tất cả xuất hiện cảm giác choáng váng, khó chịu toàn thân, bứt rứt, run tay chân, tức ngực, khó thở, buồn nôn và nôn nhiều.

Trước đó vào tháng 12/2022, một học sinh lớp 3 của Trường tiểu học Hoàng Liệt (quận Hoàng Mai, Hà Nội) sau khi nhai được thuốc lá điện tử ở nhà đã mang đến lớp. Sau giờ ăn bán trú, trong lúc nghỉ giải lao để chuẩn bị nghỉ trưa, một số học sinh cùng lớp tò mò dùng thử, ngậm và xuất hiện dấu hiệu buồn nôn. Khoảng 12h30 cùng ngày, nhà trường phát hiện tình trạng trên và đưa các em xuống phòng y tế. Một em học sinh thừa nhận có hút thử, một số em khác cho biết đã ngậm và ngửi khói thuốc. Các em sau đó được đưa đến bệnh viện thăm khám.

Thuốc lá điện tử được sử dụng thông qua một thiết bị chạy bằng pin làm nóng chất lỏng để tạo ra trạng thái khí-sương mù- khói, có thể hít vào tạo ra cảm giác bắt chước hút thuốc lá. Các chất lỏng có thể là hỗn hợp các dung môi khác nhau với thành phần chính phổ biến nhất là nicotin kèm theo các chất tạo hương vị. Việc sử dụng thuốc lá điện tử cũng gây nghiện không thua kém hút thuốc lá truyền thống. Bên cạnh đó, nó còn tiềm tàng nguy cơ gây nghiện cho người xung quanh do phải hít hơi thuốc thụ động. Việc sử dụng thuốc lá điện tử còn kéo theo gia tăng nguy cơ nghiện các chất khác.

Những rối loạn cảm xúc phổ biến ở người sử dụng thuốc lá điện tử bao gồm: trầm cảm, rối loạn lo âu, rối loạn stress. Các nhà khoa học đã chứng minh việc sử dụng thuốc lá điện tử có liên quan đến giảm lòng tự trọng, làm gia

Thuốc lá điện tử gây ẢO GIÁC, LOẠN THẦN

Thời gian qua, tại một số bệnh viện đã tiếp nhận một số bệnh nhân đến điều trị có liên quan đến hút thuốc lá điện tử. Điều đáng lưu ý là hầu hết, bệnh nhân đến bệnh viện do có dấu hiệu đau đầu, lo âu, mất ngủ, rối loạn hoảng sợ, có một vài trường hợp có dấu hiệu loạn thần, ảo giác. Vấn đề này ảnh hưởng rất lớn đến sức khỏe tâm thần của người sử dụng.

● Hút thuốc lá điện tử nguy cơ mắc nhiều loại bệnh. (Ảnh minh họa)

● 4 trường hợp là học sinh nhập viện do ngộ độc sau khi hút thuốc lá điện tử. (Ảnh: Bệnh viện Bãi Cháy)

● Hình ảnh bệnh nhân điều trị tại Bệnh viện Bạch Mai và điều thuốc bệnh nhân sử dụng. (Ảnh minh họa)

tăng các triệu chứng lo âu và làm giảm khả năng thích nghi với stress. Những cảm xúc tiêu cực, ý nghĩ tự sát cũng đã được báo cáo trên những người sử dụng thuốc lá điện tử. Hút thuốc lá điện tử cũng gia tăng các rối loạn hành vi như rối loạn tăng động - giảm chú ý; nghiện cờ bạc; các hành vi bốc đồng và xung động; các hành vi phạm pháp.

Những tổn thương ngộ độc cấp tính có thể lan rộng ở não. Bên cạnh đó có thể gây rối loạn tâm thần, mất trí nhớ. Về tim mạch có thể gây tổn thương cơ tim, nhồi máu cơ tim, tụt huyết áp... Các hóa chất trong thuốc lá điện tử có thể biến não, tim, các cơ quan của trong cơ thể của một thanh thiếu niên thành một người già.

Bên cạnh thuốc lá điện tử, trong những năm gần đây, ngành công nghiệp thuốc lá còn đưa ra thị trường những sản phẩm thuốc lá thể hệ mới gọi là thuốc lá nung nóng với đặc tính là làm nóng thuốc lá ở nhiệt độ đủ cao để sinh ra các hạt khói cho người hút thuốc hít vào qua một hệ thống

điện tử. Chúng được nhà sản xuất giới thiệu là sản phẩm ít độc hại hơn so với thuốc lá điều thông thường. Tuy nhiên đây chỉ là các quảng cáo gây nhầm lẫn, đánh lừa người tiêu dùng. Bản chất các sản phẩm thuốc lá nung nóng này cũng chính là thuốc lá vì vậy chắc chắn gây nghiện như thuốc lá vì có chứa chất nicotine và gây hại đối với sức khỏe do có nhiều hoá chất độc hại khác tương tự như trong thuốc lá truyền thống. Việc sử dụng thuốc lá điện tử có thể gây tổn thương phổi không hồi phục. Bên cạnh đó, các sản phẩm thuốc lá thể hệ mới do sử dụng pin để làm nóng và tạo ra dạng hơi, vì vậy cũng làm tăng nguy cơ bỏng và các tai nạn khác, bao gồm các vụ nổ từ thiết bị sạc điện bị lỗi hoặc sử dụng sai.

Với đường hô hấp, chúng có thể gây ra bệnh phổi tắc nghẽn mạn tính, hen phế quản, giảm miễn dịch đường hô hấp. Ngoài ra có thể tăng nguy cơ nhồi máu cơ tim, tổn thương thành mạch, tăng huyết áp. Không những vậy, thuốc lá điện tử còn có thể gây ung thư cho người sử dụng.

Các hóa chất này có thể gây ra một loạt các căn bệnh mới nổi mà thuốc lá truyền thống không bao giờ gặp. Trong đó có căn bệnh tổn thương phổi cấp, thậm chí đã có trường hợp tử vong. Theo PGS, TS Phan Thu Phương - Giám đốc Trung tâm Hô hấp, Bệnh viện Bạch Mai, hai dạng điển hình của thuốc lá thể hệ mới là thuốc lá điện tử và thuốc lá nung nóng. Các sản phẩm này đều có chứa các thành phần hóa chất rất độc hại cho sức khỏe, nhiều hóa chất tương tự như thuốc lá truyền thống, nhiều hóa chất khác với thuốc lá truyền thống.

Bác sĩ Nguyễn Văn Mạnh - Trưởng khoa Khám bệnh, Bệnh viện Tâm thần tỉnh Hà Tĩnh khuyến cáo: “Từ thực tế điều trị tại Bệnh viện Tâm thần, tôi khuyến cáo mọi người, đặc biệt là thế hệ trẻ tuyệt đối không nên sử dụng thuốc lá điện tử. Bởi lẽ thuốc lá điện tử cũng giống như các loại ma túy, lúc đầu hút sẽ tạo cảm giác sảng khoái, nhưng sau sẽ gây nghiện và tác động rất lớn đến sức khỏe tâm thần của các em. Trong thuốc lá điện tử có rất

nhiều các thành phần chất tạo mùi, tạo khói, tạo hơi... Các tạp chất này khi đốt cháy có thể gây ung thư, tổn thương phổi, thần kinh... Các thành phần phụ gia khác trong thuốc lá điện tử cũng rất phức tạp, thay đổi theo thời gian, theo thị hiếu, khi đốt nóng cũng sinh ra các chất khác gây ra tình trạng nhiễm độc và bệnh tật khác nhau”.

Bỏ hút thuốc vì sức khỏe của mỗi người

Ngừng hút thuốc có lợi cho sức khỏe ngay lập tức. Nó làm giảm huyết áp của bạn và làm giảm mạch đập của bạn chỉ sau 20 phút. Trong vòng một ngày, lượng oxy và carbon monoxide trong máu của bạn trở lại bình thường, làm giảm nguy cơ đau tim. Về lâu dài, cai thuốc làm giảm nguy cơ bệnh tim mạch vành, đột quỵ, ung thư phổi và các loại bệnh ung thư khác.

Bên cạnh việc điều trị bệnh thì việc tư vấn điều trị cai nghiện thuốc lá đóng vai trò rất quan trọng vì đây thường là những bệnh nhân nghiện thuốc lá nặng. Việc cai thuốc lá sẽ giúp việc điều trị bệnh đáp ứng tốt, tránh nguy cơ tái phát hoặc tiến triển bệnh nhanh.

Theo các bác sĩ và chuyên gia y tế, tâm lý, người cai thuốc hãy quăng tất cả gạt tàn thuốc và bật lửa. Giặt quần áo cho hết mùi khói thuốc, lau chùi sạch thảm, rèm cửa, và nệm ghế, làm mát không khí để nhà bạn thoát khỏi mùi khói thuốc quen thuộc. Điều này khiến bạn không nhìn thấy hay ngửi thấy bất cứ điều gì gợi bạn nhớ đến thuốc lá.

Cai nghiện thuốc lá điện tử là một quá trình lâu dài. Chính vì vậy, người cai thuốc không nên thực hiện điều này một mình mà nên chia sẻ với người thân, bạn bè để luôn được động viên, hỗ trợ trong những giai đoạn khó khăn trong quá trình cai thuốc lá điện tử.

Các chuyên gia tư vấn cũng đưa ra lời khuyên, hoạt động thể chất có thể làm giảm thêm nicotine và người cai thuốc cũng thoát khỏi một số triệu chứng nghiện thuốc. Thay vào việc bạn muốn lấy một điều thuốc để hút thì hãy lấy đôi giày trượt hoặc giày chạy bộ. Ngay cả việc tập thể dục nhẹ cũng rất hữu ích, như dắt chó đi dạo hay nhổ cỏ dại trong vườn. Ngoài ra lượng calo tiêu hao từ vận động giúp bạn tránh tăng cân khi cai thuốc.

Người cai thuốc đừng cố gắng ăn kiêng trong quá trình cai thuốc. Vì quá nhiều nguyên tắc khắt khe sẽ gây phản tác dụng. Thay vào đó chủ yếu ăn nhiều trái cây và rau xanh và những sản phẩm từ sữa có hàm lượng chất béo thấp.

Dù áp dụng cách cai thuốc lá điện tử nào người nghiện cũng rất dễ rơi vào tình trạng tức giận, mệt mỏi. Chính vì vậy, người cai thuốc hãy cố gắng kiểm soát thật tốt tâm trạng của mình, luôn giữ cho cơ thể ở trong trạng thái tinh thần thoải mái nhất. Điều này sẽ hỗ trợ quá trình cai nghiện diễn ra suôn sẻ và hiệu quả hơn.

BẢO MI

TP Hồ Chí Minh, ngõ ngàng những điểm đến đã quen

Những địa điểm ngõ như quen thuộc trong lòng thành phố thực ra vẫn luôn có một sức hút rất lớn đối với chính người dân và du khách phương xa.

Sức hút từ những điều thân thuộc

Tháng 4 vừa qua, điểm đến quen thuộc bậc nhất đối với người dân TP HCM - chợ Bến Thành bỗng một lần nữa “hot rần rần” trên mạng xã hội, trở thành điểm check in “mới nổi” của các bạn trẻ thành phố. Nguyên nhân là sau khi TP HCM hoàn thành chỉnh trang, sơn sửa, chợ Bến Thành mang một diện mạo khang trang, tươi mới hơn, khiến nhiều người dân và du khách thích thú đến mua sắm, ăn uống và check-in.

Thực tế, chợ Bến Thành vẫn luôn là một điểm đến có sức hút lớn đối với người dân TP và du khách phương xa. Được xây dựng từ năm 1914 trên nền một khu chợ được dựng bên bờ sông Bến Nghé vào thế kỷ 17, giờ đây, chợ Bến Thành đã là một công trình kiến trúc mang tính biểu tượng của Sài Gòn, gắn liền với bao thế hệ thị dân Sài Gòn, chứng kiến sự chuyển mình của một Sài Gòn hoa lệ xưa cho đến năng động rực rỡ hôm nay.

Với diện tích hơn 13.000m2, chợ Bến Thành là nơi buôn bán và trao đổi hàng hóa của người dân Sài thành cũng như các vùng phụ cận, với gần 6.000 tiểu thương và khoảng 1.500 sạp hàng, được đông đảo người dân tại chỗ, du khách, khách quốc tế đến mua sắm mỗi ngày. Trên bảng xếp hạng của một trang web về du lịch, chợ Bến Thành luôn là “top đầu” trong số những điểm đến thu hút khách tham quan của TP HCM và chỉ số thu hút càng tăng hơn nữa sau khi trải qua đợt chỉnh trang.

Một điểm đến quá quen thuộc nhưng bỗng dưng làm ngõ ngàng du khách trong thời gian qua

● **Tòa nhà UBND TP HCM là một địa danh quen thuộc nhưng luôn thu hút sự quan tâm, mong muốn khám phá của du khách.** (Ảnh: Tư liệu)

chính là tòa nhà UBND TP. Là tòa nhà hành chính nổi tiếng, nằm ngay con đường trung tâm TP với phố đi bộ sầm uất, hình ảnh tòa nhà UBND TP đã đi vào tâm khảm của người dân TP lẫn du khách cả nước. Tuy nhiên, bên trong tòa nhà vẫn luôn là một bí ẩn chưa được khám phá đối với đa phần người dân. Thế nên, ngay khi TP có kế hoạch đón du khách tham quan công trình kiến trúc này, số lượng người đăng ký rất đông. Trong 2 ngày mở cửa cho khách du lịch tham quan dịp lễ 30/4 vừa qua, trụ sở HĐND - UBND TP HCM đón hơn 1.500 khách trong và ngoài nước. Các doanh nghiệp lữ hành còn chia sẻ, con số dừng lại như trên là bởi chương trình tham quan giới hạn số lượng, nếu không con số có thể tăng gấp 2 - 3 lần. Sau khi chương trình kết thúc, số lượng khách đăng ký tham quan, xin giữ chỗ còn rất đông.

Với mỗi đợt tham quan kéo dài 60 phút, du khách được mục sở thị công trình tòa nhà từ bên trong, lắng nghe những câu chuyện lịch sử và kiến trúc của tòa nhà... Các du khách sau khi tham gia chương trình tham quan bên trong trụ sở UBND TP đã bày tỏ sự thích thú, kinh ngạc trước những kiến trúc cổ điển, độc đáo bên trong tòa nhà.

Tòa nhà trụ sở UBND TP HCM tọa lạc trên khuôn viên rộng hơn 18.000m2 với ba mặt tiền trên đường Lê Thánh Tôn, Pasteur và Đồng Khởi. Công trình được xây dựng từ năm 1898 đến 1909. Ban đầu, đây là trụ sở của Hội đồng thành phố Sài Gòn, với tên gọi Hôtel de ville (Tòa Thị chính). Công trình đã được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch xếp hạng di tích cấp quốc gia 2020. Từ mặt ngoài cho đến bên trong, tòa nhà chứa đựng rất nhiều giá trị kiến trúc mang tính thẩm mỹ cao. Công trình được thiết kế theo dạng lầu chuông đúc cao - kiểu kiến trúc phổ biến ở miền Bắc nước Pháp. Thiết kế mặt đứng công trình có sự pha trộn của nhiều phong cách kiến trúc châu Âu như bố cục mặt bằng kiểu kiến trúc Phục hưng, trang trí phù điêu kiểu Baroque và Rococo, các cửa sắt kiểu Art Nouveau. Phía bên trong tòa nhà nội thất cũng được trang trí theo phong cách châu Âu. Du khách có thể chiêm ngưỡng bức tranh khổng lồ cầu ki và tinh tế sắp xếp vòng hoa, lá hoa lan tây cách điệu, lá laurier theo phong cách Louis XV, kết cấu hình học, kính màu, các sảnh tiếp khách sang trọng cổ điển và không gian xanh mát bên trong khuôn viên tòa nhà...

Sau đợt tham quan dịp 30/4, ông Lê Trương Hiền Hòa, Phó Giám đốc Sở Du lịch TP HCM cho biết, phía Sở Du lịch đang họp đánh giá lại toàn bộ tour. Qua đó, xem xét, đề xuất tiếp tục mở tour theo hình thức khác nhau để du khách được tham quan. Ông Hòa cũng nhấn mạnh, hiện, các tour tham quan công trình kiến trúc cổ của thành phố không thiếu nhưng doanh nghiệp du lịch chỉ đang khai thác đi bộ, tham quan công trình kiến trúc dọc trên các tuyến đường, ngắm nhìn bên ngoài nhưng chưa được vào bên trong công trình. Tham quan Trụ sở HĐND và UBND là tour đầu tiên cho phép du khách vào trụ sở chính quyền đang hoạt động.

Ngoài trụ sở HĐND - UBND TP HCM, thành phố còn nhiều tòa nhà có kiến trúc độc đáo có thể làm điểm tham quan. Chẳng hạn, tòa nhà hóa xa trên đường Hàm Nghi, quận 1 hơn 100 năm tuổi với lối kiến trúc Pháp độc đáo hiện đang là trụ sở làm việc của Công ty Vận tải đường sắt Sài Gòn, biệt thự cổ ở số 60 Võ Văn Tần, quận 3 hay trụ sở UBND quận Bình Thạnh...

Sắp tới, du lịch TP HCM sẽ có kế hoạch nghiên cứu nhằm khai thác hiệu quả, hợp lý các tour tham quan công trình kiến trúc cổ của TP trước giờ chưa được khai phá.

Còn nhiều “kho báu” chưa khai phá

Tại Ngày hội Du lịch TP HCM năm 2023 diễn ra mới đây với hơn 190.000 lượt khách tham quan, sau quá trình khảo sát nhiều điểm đến như du lịch cộng đồng Thiêng Liêng tại huyện Cần Giờ, di tích Lăng Ông Bà Chiểu, Công viên Văn hóa lịch sử các dân tộc, Khu Du lịch làng nghề Một thoáng Việt Nam..., các doanh nghiệp du lịch đều đánh giá rằng hiếm có địa phương nào trên cả nước có số lượng sản phẩm du lịch lên tới hàng chục sản phẩm như TP HCM.

Ngoài các công trình, điểm đến mang dấu tích cổ trong lòng

thành phố, còn có những hoạt động văn hóa, tín ngưỡng thú vị có thể khai thác để “chạm” được đến trái tim du khách. Có thể kể đến một số sản phẩm tiềm năng mà TP HCM đã bắt đầu khai thác như số diễn hát bội tại Lăng Ông Lê Văn Duyệt, các số diễn múa lân ở Chợ Lớn... Cảnh đó, còn có những tour du lịch trải nghiệm thực tế đời sống cư dân lâu đời của TP như tour tham quan phố người Hoa, bao gồm quận 5, quận 11, là nơi có nhiều địa điểm tín ngưỡng tâm linh nổi tiếng, có hệ thống ẩm thực đường phố lâu đời, phát triển mạnh mẽ...

Nhiều doanh nghiệp trong ngành du lịch đã nhận định, TP HCM, một đô thị phát triển mạnh mẽ hàng đầu cả nước, với nhịp sống sôi động, hiện đại, thực chất lại chứa đựng bên trong cả một “kho báu” về đời sống, văn hóa, về di sản có thể khai thác thành những chất liệu du lịch tuyệt vời. Tuy nhiên, những năm qua, ngành du lịch TP HCM vẫn còn chưa khai thác được triệt để. Nhiều công trình kiến trúc tuyệt đẹp, cổ điển, mang nhiều giá trị văn hóa - lịch sử lại bị lãng quên, xuống cấp. Nhiều nét đẹp văn hóa cũng chưa được để mắt đến và khai thác du lịch.

Cạnh đó, cách thức khai thác tour từ trước đến nay vẫn còn mang nặng tính truyền thống, chưa bứt phá. Số lượng tour du lịch trong TP HCM nhiều nhưng mới dừng lại ở việc đi tham quan, chưa có nhiều hoạt động trải nghiệm cho du khách. Theo các chuyên gia trong ngành, để khai thác du lịch hiệu quả các điểm đến này, cần lồng ghép thêm các hoạt động khác hoặc thêm các địa danh khác vào chương trình tour. Đặc biệt, tại nhiều điểm đến quen thuộc, cần tăng thêm các hoạt động sâu, tăng thêm trải nghiệm thực tế cho du khách, ví dụ như đối với tour tham quan UBND TP, có thể để du khách có sự giao lưu, trò chuyện cùng đại diện lãnh đạo UBND TP để có được trải nghiệm rõ nét hơn về bức tranh phát triển của TP. Hoặc với các điểm đến như phố người Hoa, có thể thiết kế những show diễn tái hiện đời sống văn hóa của cư dân nơi đây và cho du khách trải nghiệm trực tiếp. Những điểm đến liên quan đến nghệ thuật như Bảo tàng Mỹ thuật TP HCM nên có thêm những chương trình nghệ thuật hấp dẫn thay vì chỉ “tham quan suông” như trước...

Trong 4 tháng đầu năm 2023, TP HCM đã thu hút 1,38 triệu khách quốc tế (tăng 1.106,7% so với cùng kỳ năm 2022) và hơn 10,5 triệu khách du lịch nội địa (tăng 54,7% so với cùng kỳ năm 2022). Tổng doanh thu đạt hơn 51.100 tỷ đồng (tăng 75,5% so với cùng kỳ năm 2022). Tiềm năng của TP HCM vẫn còn rất lớn. Không tìm đâu xa vời, chỉ cần làm sao để phát huy hết tiềm năng của những “kho báu” thân thuộc trong lòng thành phố, cũng đã có thể giúp du lịch TP có thêm chiều sâu, chạm được vào trái tim du khách. **TRẦN TRẦN**

● **Múa lân sư rồng là một trong những nét văn hóa của người Hoa Chợ Lớn.** (Ảnh: tư liệu)

Nguy cơ thiếu điện
hiện hữu

Dù mới vào đợt nắng nóng đầu tiên của mùa hè nhưng tại các thành phố lớn liên tục thiết lập các kỷ lục tiêu thụ điện. Theo số liệu thống kê mới nhất của Tổng công ty Điện lực TP Hà Nội (EVNHANOI), một trong những địa phương có sản lượng điện tiêu thụ lớn cho thấy, sản lượng tiêu thụ ngày bình quân từ đầu tháng 5 đến nay khoảng là 68.172 triệu kWh, tăng xấp xỉ 10,7% so với tháng 4 (58.336 triệu kWh). Trong đó phần lớn là sản lượng điện sinh hoạt (chiếm trên 53% sản lượng điện của EVN-HANOI).

Đây là những chỉ số cho thấy nhu cầu sử dụng điện tăng đột biến vào mỗi mùa nắng nóng khiến mạng lưới điện phân phối luôn trong tình trạng quá tải, nhất là tại các khu đô thị lớn như Hà Nội nhu cầu điện luôn ở mức cao. Thông thường hệ thống điện quốc gia vẫn cơ bản đáp ứng đủ điện, nhưng khu vực miền Bắc lại tiềm ẩn nguy cơ thiếu điện cục bộ từ tháng 5 đến tháng 7, khi thời tiết được dự báo là nắng nóng cực đoan kéo dài, nền nhiệt trên 36 độ C trong một số giờ cao điểm.

Dự báo năm 2023 của Tổng công ty Điện lực (EVN) cho thấy hệ thống điện miền Bắc nói chung và hệ thống điện TP Hà Nội nói riêng vận hành rất căng thẳng trong cao điểm hè do phụ tải tăng cao đột biến. Đi kèm với đó còn là nỗi lo ngại khi các hồ thủy điện đã về mực nước , tất cả khiến nguy cơ thiếu điện hiện hữu hơn bao giờ hết.

Chiều 22/5, tại hội nghị tiết kiệm điện và phát động tiết kiệm điện trên toàn quốc, Thứ trưởng Bộ Công Thương Đặng Hoàng An cho biết do biến đổi khí hậu và hiện tượng El Nino gây ra tình trạng hạn hán, thiếu nước kéo dài. Giờ đây lưu lượng nước về các hồ thủy điện trên cả 3 miền Bắc, Trung, Nam đều giảm mạnh so với cùng kỳ nhiều năm trước. Điều này ảnh hưởng lớn đến khả năng phát điện của các nhà máy thủy điện.

Riêng tại các hồ thủy điện khu vực miền Bắc tiếp tục có nước về kém. Tính đến ngày 11/5, 12/12 hồ thủy điện lớn có lưu lượng nước về hồ rất kém, tần suất nước về nhiều hồ kém nhất trong 100 năm qua. Trong tháng 4 và đầu tháng 5, nước về các hồ chỉ đạt dưới 50% trung bình nhiều năm, một số hồ chỉ đạt 20% so với trung bình nhiều năm, gây thiếu hụt nguồn nước nghiêm trọng cho các hồ thủy điện.

Trước tình trạng đáng lo ngại trên, cũng tại hội nghị, ông Trần Đình Nhân, Tổng giám đốc EVN, cho biết đến ngày 21/5 đã có 27 tỉnh, thành phố ban hành các văn bản chỉ đạo các đơn vị, doanh nghiệp, người dân trên địa bàn sử dụng điện tiết kiệm. Tập đoàn này đã chỉ đạo các đơn vị thành viên, trực thuộc áp dụng giải pháp để tiết kiệm điện tối thiểu là 10% so với cùng kỳ và 15% đối với các tháng cao điểm nắng nóng.

Những ngày vừa qua, cả nước bước vào đợt nắng nóng cao điểm của mùa hè, điều đó đồng nghĩa với việc nhu cầu sử dụng điện toàn quốc tăng cao. Trước việc giá điện tăng cao, nguy cơ thiếu điện hiện hữu, nhiều hộ gia đình và các doanh nghiệp tích cực triển khai những biện pháp nhằm tiết kiệm điện.

● Nguy cơ thiếu điện trong mùa hè 2023.
(Ảnh: thanhnie.vn)

● Ảnh minh họa. (Ảnh: evn.com.vn)

Tiết kiệm là thượng sách

Tiết kiệm điện được cho là biện pháp dễ thực hiện nhất ngay tại thời điểm này nhằm duy trì mạng lưới điện không quá tải trong suốt mùa hè. Đặc biệt tiết kiệm cần nhấn mạnh vào ý thức của người dân khi sử dụng điện sinh hoạt (chiếm phân nửa sản lượng điện của EVN). Một tin đáng mừng là cho đến nay việc tiết kiệm điện không còn là khẩu hiệu mà đã trở thành thói quen của đại bộ phận người dân, cơ quan, đơn vị, doanh nghiệp.

Một ngày Hà Nội nắng oi ả với nhiệt độ lên đến 40 độ trong nhà, còn ngoài trời xấp xỉ 50 độ nhưng gia đình chị T.Thanh (45 tuổi, quận Hoàng Mai) vẫn không bật điều hoà. Dù thời điểm lúc đó là giữa trưa nắng gắt, căn nhà mặt đất 5 tầng của gia đình hầm hập khí nóng đến nỗi cả nhà khó có thể đi vào giấc ngủ trưa. Nhưng các thành viên trong gia đình chị vẫn lựa chọn giải nhiệt cơ thể bằng cách xuống tầng thấp nằm đồng thời mở hết các cửa để thông gió kết hợp với bật quạt.

Được biết đây là cách mà chị T.Thanh áp dụng vào những ngày hè nóng nhằm giảm hoá đơn tiền điện một cách tối đa. “Cứ vào mùa hè là hoá đơn tiền điện tăng chóng mặt, tôi nhìn mà xót lắm. Nên tôi quán triệt cả nhà tiết kiệm là thượng sách, chỉ đến buổi tối các thành viên mới được

● Ảnh minh họa. (nguồn: Internet)

bật điều hoà còn ban ngày nhà ít người thì cứ chõ nào mát nhất thì nằm thôi. Với cách áp dụng này mà mỗi tháng tôi tiết kiệm được thêm 1 triệu tiền điện”, chị T.Thanh chia sẻ.

Thực tế, đây là hiện trạng chung của rất nhiều hộ gia đình trong thời gian gần đây, trước việc hoá đơn điện tăng cao một cách chóng mặt vào mùa hè, nhiều nhà đã lựa chọn cách sử dụng điện thông minh hay đơn giản hơn là chịu nóng một chút. Gia đình anh Đ.Long (33 tuổi, quận Hai Bà Trưng) cho biết dù gia đình ở tầng 22 của một chung cư cao cấp với điều hoà âm trần tiết kiệm điện nhưng với nhu cầu sử dụng 24/7 thì một tháng tiền điện nhà anh cũng lên đến 4-5 triệu.

Để giảm bớt chi phí điện, anh Đ.Long đã áp dụng cách sau: “Nhà chung cư sử dụng điều hoà âm trần dù tiết kiệm điện hơn nhưng nhiều lúc cũng lãng phí khi nhà chỉ có một người nhưng điều hoà lại toả điện tích lớn. Suy ra lượng điện tiêu thụ khá tốn kém. Vì vậy nhà tôi quyết định mua thêm điều hoà cây di động để sử dụng khi cá nhân muốn dùng. Còn điều hoà âm trần sẽ chỉ được bật khi nhà đông đủ mà thôi. Ngoài ra với các thiết bị điện không dùng tôi đều rút phích cắm để vừa tiết kiệm mà vừa an toàn”.

Không chỉ có các hộ gia đình

mà các doanh nghiệp cũng không thoát khỏi cảnh điều đứng với hoá đơn tiền điện, lượng điện tiêu thụ trong mùa nắng nóng thường sẽ tăng gấp rưỡi, thậm chí gấp đôi bình thường. Nếu như bình thường một doanh nghiệp nhỏ và vừa hoạt động trong toà nhà 5 tầng với khoảng 40 nhân viên, tiền điện trung bình tháng khoảng 100-120 triệu. Nhưng cứ vào mùa hè tiền điện có thể đội lên đến mức 150 triệu hoặc hơn.

Chính vì như vậy mà các doanh nghiệp đã và đang đưa ra các chính sách nhằm quán triệt mọi phòng ban, bộ phận và từng cá nhân đều phải đẩy mạnh những biện pháp giảm tiêu thụ điện đến mức tối thiểu. Anh H.Nam (25 tuổi, Hà Nội) cho biết từ đầu tháng 5 vừa qua công ty đã có thông báo từ ban giám đốc là không sử dụng điện lãng phí. Theo đó giám đốc yêu cầu các phòng ban tận dụng triệt để ánh sáng tự nhiên, khi rời khỏi phòng làm việc nhớ tắt các thiết bị điện, nhất là điều hoà để tiết kiệm điện, tránh lãng phí.

Nhìn chung, việc tiết kiệm điện tưởng chừng như đơn giản nhưng để mang lại hiệu quả thì không chỉ cần tiết giảm. Bên cạnh những cách tiết kiệm trên, nhiều người đã quên mất những những vật dụng nhỏ nhưng gây lãng phí đáng kể. Đơn cử, nhiều thiết bị như bộ sạc điện thoại, máy tính,

lò vi sóng, quạt máy... sử dụng nguồn điện ở chế độ chờ.

Chính vì thế, mặc dù đã có ý thức tắt những thiết bị này nhưng vẫn giữ phích cắm trong ổ điện, đồng nghĩa với việc năng lượng vẫn đang bị tiêu hao. Rõ nhất là thói quen khi không sử dụng tivi, nhiều người thường chỉ tắt bằng điều khiển từ xa. Tivi lúc đó vẫn ở chế độ chờ và vẫn tiêu thụ từ 0,3 - 0,5W. Nghe 0,3-0,5W tưởng chừng như rất nhỏ nhưng theo cách thống kê mức tiêu thụ điện năng của một chiếc tivi nếu không được tắt nguồn hẳn có thể tăng khoảng từ 400.000-600.000 đồng/năm.

Hay như nhiều người có thói quen bật điều hoà một lúc đến khi mát sẽ tắt đi, rồi nóng lại bật lại với suy nghĩ làm như vậy sẽ tiết kiệm điện nhưng ngược lại còn tiêu tốn lượng điện năng gấp khoảng 3 lần cho việc bật tắt liên tục. Vì vậy muốn tiết kiệm điện không phải cứ tiết giảm là đúng, thậm chí tiết giảm không đúng cách còn gây lãng phí điện hơn cả.

Từ lâu câu chuyện tiết kiệm điện mùa nắng nóng đã trở nên quen thuộc với hầu hết mọi gia đình. Trên thực tế việc tiết kiệm điện không chỉ nhằm giúp giảm bớt hoá đơn tiền điện tăng cao mà còn giải quyết được nguy cơ thiếu điện hiện hữu trong hè này.

LINH CHI

Lưới trời lồng lộng, thưa mà khó thoát...

Câu này thật đúng với 6 bị cáo trong vụ án anh N.Đ bị sát hại tại nhà ga ở Nhật Bản. 6 bị cáo đã cùng những người khác đánh đập dã man người đồng hương của mình ở xứ người, sau đó bỏ trốn về nước. Tuy nhiên, họ có chạy “đăng trời” cũng không thoát tội.

● Các bị cáo tại tòa.

Kéo nhau đến nhà ga để giải quyết mâu thuẫn

TAND TP Hà Nội đã đưa bị cáo Lê Mạnh Thắng (SN 1995, quê Phú Thọ), Đỗ Mạnh Hùng (SN 1992, quê Quảng Ninh), Lê Đình Tuấn (SN 1987, quê Quảng Trị), Đào Bá Phu (SN 1995, quê Hải Dương), Nguyễn Huy Bình (SN 1990, quê Vĩnh Phúc) và Nguyễn Lương Sáng (SN 1994, quê Thanh Hóa) ra xét xử về tội “Cố ý gây thương tích”. Đây là những người đã gây án ở Nhật Bản rồi trốn về nước. Bị hại trong vụ án là anh N.Đ (SN 1990, quê Bắc Ninh).

Theo hồ sơ vụ án, 6 bị cáo, Nguyễn Đình Nghĩa (SN 1993, ở Hà Tĩnh), Nguyễn Danh Minh (chưa rõ địa chỉ) và anh Đ. sinh sống và làm việc tại Nhật Bản. Quá trình sống ở nơi “đất khách quê người”, giữa anh Đ. và Nghĩa, Minh đã xảy ra mâu thuẫn cá nhân trong việc thuê và mượn thẻ ngoại kiều. Do đó, trưa 10/3/2018 anh Đ. hẹn gặp Minh tại công viên gần ga Ushida, tỉnh Aichi, Nhật Bản. Gặp nhau, Đ. đã đánh Minh bị thương.

Sau khi bị đánh, Minh đã đến nhà trọ của Đỗ Mạnh Hùng tại địa chỉ Maizon Obayashi C-2, 17 banchi 1, Obayashi, Ymamachi, thành phố Chiryu, tỉnh Aichi, Nhật Bản để sơ cứu, đồng thời kể lại chuyện bị đánh cho Hùng cùng một số bạn bè biết. Nghe xong, nhóm của Hùng không bàn bạc, đưa ra phương hướng giải quyết gì.

Đến khoảng 19h cùng ngày, Hùng, Minh, Nghĩa cùng nhiều người Việt Nam khác đang sinh sống tại Nhật Bản tổ chức ăn tiệc tại nhà trọ của Hùng. Khi Minh, Nghĩa đang ăn uống cùng cả nhóm thì nhận được điện thoại của anh Đ. Qua điện thoại, anh Đ. liên tục chửi bới, đe dọa, xúc phạm Minh và Nghĩa. Anh Đ. còn hẹn

Nghĩa đến ngay nhà ga Mikawa Chiryu, số 14-5, Kiramichi Higashi, phường Sinchi, thành phố Chiryu, tỉnh Aichi, Nhật Bản để giải quyết mâu thuẫn.

Theo cáo trạng, khi nói chuyện với anh Đ, Minh đã bật loa ngoài nên những người có mặt tại nhà trọ của Hùng đều nghe rõ sự việc. Thấy vậy, một số người đã thống nhất đi cùng Nghĩa đến nhà ga Mikawa Chiryu gặp anh Đ. để giải quyết mâu thuẫn.

Tài liệu điều tra thể hiện, khoảng 22 giờ cùng ngày, bữa tiệc gặp mặt tại nhà Hùng chấm dứt. Những người dự tiệc chia tay nhau, lên tàu điện ngầm về nhà.

Trong khi đó, Nghĩa cùng Nguyễn Văn Chức (SN 1990, quê Hải Dương), Bùi Tuấn Ngọc (SN 1987, quê Nam Định), Phu, Tuấn, Hùng, Sáng, Thắng, Bình đi bộ đến nhà ga Mikawa Chiryu để gặp Đ. Trước khi ra khỏi nhà trọ, Hùng nói: “Đ. là người rất mạnh động, nguy hiểm” và chỉ cho Nghĩa lấy trong thùng giấy 1 cây gậy rút bằng kim loại. Còn Tuấn nói với Chức là cần mua khẩu trang để tránh bị camera ghi lại hình ảnh nên Chức và Bình đã vào cửa hàng tiện lợi mua 4 đôi găng tay và 3 gói khẩu trang để phát cho mọi người.

Trên đường, khi đi ngang qua một công trường xây dựng, Ngọc đã nhặt 1 cái búa, Thắng nhặt 1 gậy sắt tròn rỗng để mang theo. Đến nơi, nhóm của Nghĩa gặp Đoàn Văn Đức, đang ngồi trên ghế chờ ở sân ga.

Án mạng đau lòng

Theo cáo trạng, khi nhóm của Nghĩa đang ngồi đợi thì thấy tàu điện đi từ nhà ga Ushida đến. Tàu dừng, họ thấy anh Đ. bước xuống. Nhìn thấy Hùng và Phu đang đứng gần cửa tàu, anh Đ. liền ôm cổ kéo Hùng, Phu đi đến vị trí Tuấn, Sáng, Ngọc,

Đức đang ngồi. Thấy vậy, Đức đứng lên, bỏ chạy ra phía cửa ga.

Anh Đ. đứng trước mặt Sáng nói: “Có phải thằng này không?” rồi rút kiếm (giống kiếm Nhật) giấu trong người đâm vào bụng Sáng nhưng không gây thương tích và dùng bình xịt, xịt dung dịch vào cả nhóm. Sáng liền dùng chân đạp vào người anh Đ, Tuấn dùng tay đâm vào mang tai rồi ôm ngang người anh Đ, Hùng rút dây thắt lưng vạt anh Đ.

Trong lúc hỗn loạn, anh Đ. đã dùng kiếm chém vào vai Ngọc nhưng bị rơi lưới kiếm. Do đó, Ngọc phản kháng, dùng búa đánh vào phía sau đầu anh Đ. Cú đánh trên khiến anh Đ. bị ngã nằm úp sấp mặt xuống sân ga, đầu quay về phía bậc thang lên xuống cửa ga.

Khi anh Đ. nằm sấp dưới đất, Nghĩa đã cầm gậy rút, Thắng cầm gậy sắt, Chức cầm dao, Bình cầm chiếc ô chạy vào qua cửa soát vé để cùng đánh anh Đ. Hùng tiếp tục dùng chân đá vào người anh Đ. Phu dùng chân dẫm lên lưng anh Đ. Ngọc dùng búa đánh vào chân và lưng anh Đ. Nghĩa dùng gậy rút đánh vào đầu và lưng anh Đ. Thắng dùng gậy sắt đánh vào mông anh Đ. Chức cầm dao đâm nhiều nhất vào lưng anh Đ...

Đức nhìn thấy nhóm của Nghĩa chạy vào cũng chạy quay lại để xem nhưng không tham gia đánh nhau. Khi trong nhóm có người hô “Chạy đi” thì tất cả bỏ chạy qua cổng soát vé. Riêng Nghĩa và Ngọc đã cùng nhau quay lại, trèo qua hàng rào vào chỗ anh Đ. bị thương đang nằm, rồi Ngọc dùng điện thoại chụp lại hình ảnh của anh Đ. nằm trên sân ga, sau đó cùng Nghĩa chạy ra ngoài, bỏ trốn.

Khuya cùng ngày, người dân Nhật Bản phát hiện anh N.Đ. bị thương nằm trên sân ga Mikawa Chiryu nên đã đưa

nạn nhân đến bệnh viện địa phương cấp cứu. Tuy nhiên, do thương tích quá nặng, anh Đ. đã tử vong sau đó.

Sau khi gây án, Nguyễn Văn Chức, Nguyễn Đình Nghĩa, Bùi Tuấn Ngọc đã bị Cơ quan điều tra, Công tố của Nhật Bản bắt, khởi tố, điều tra và xử lý theo pháp luật của Nhật Bản. Tại Bản án hình sự ngày 1/3/2019 Tòa án địa phương Nagoya, Nhật Bản đã xét xử, tuyên phạt mỗi bị cáo 3 năm 6 tháng tù về tội “Chuẩn bị hung khí và tụ tập” và tội “Gây thương tích làm chết người”; không đề cập trách nhiệm của Nguyễn Văn Chức, Nguyễn Đình Nghĩa, Bùi Tuấn Ngọc về việc bồi thường cho gia đình bị hại.

Cuộc trốn chạy của những kẻ gây án

Khi biết tin anh N.Đ tử vong, Lê Mạnh Thắng, Đỗ Mạnh Hùng, Nguyễn Lương Sáng, Lê Đình Tuấn, Nguyễn Huy Bình, Đào Bá Phu và Đoàn Văn Đức đã bỏ trốn về Việt Nam. Do đó, ngày 4/3/2021 Đại sứ quán Nhật Bản có Công hàm yêu cầu tương trợ tư pháp về hình sự gửi kèm theo hồ sơ vụ án tới cơ quan chức năng Việt Nam. Nội dung Công hàm là đề nghị xem xét truy cứu trách nhiệm hình sự đối với 7 đối tượng trên về hành vi phạm tội xảy ra tại Nhật Bản theo quy định của pháp luật Việt Nam.

Với hành vi nêu trên, Lê Mạnh Thắng (SN 1995, quê Phú Thọ), Đỗ Mạnh Hùng (SN 1992, quê Quảng Ninh), Lê Đình Tuấn (SN 1987, quê Quảng Trị), Đào Bá Phu (SN 1995, quê Hải Dương), Nguyễn Huy Bình (SN 1990, quê Vĩnh Phúc) và Nguyễn Lương Sáng (SN 1994, quê Thanh Hóa) bị truy tố về tội “Cố ý gây thương tích”.

Tại Cơ quan Cảnh sát điều tra - Bộ Công an, các bị can đã khai nhận hành vi phạm tội. Lời khai của các bị can phù hợp với kết quả khám nghiệm hiện trường, tử thi; các báo cáo điều tra của Cảnh sát Nhật Bản về việc phân tích hình ảnh camera an ninh tại cửa hàng tiện lợi và khu vực nhà ga Mikawa Chiryu; phù hợp với lời khai những người liên quan Nguyễn Văn Chức, Nguyễn Đình Nghĩa, Bùi Tuấn Ngọc.

Bị đưa ra TAND TP Hà Nội xét xử về tội “Cố ý gây thương tích”, các bị cáo thành khẩn khai nhận hành vi phạm tội của mình, thể hiện thái độ ăn năn hối cải, tự nguyện vận động gia đình bồi thường một phần thiệt hại cho gia đình nạn nhân. Đến nay các bị cáo đã tác động gia đình bồi thường cho gia đình bị hại tổng số tiền 240 triệu đồng.

Kết thúc phiên tòa, HĐXX TAND TP Hà Nội đã tuyên phạt bị cáo Lê Mạnh Thắng 7 năm tù về tội “Cố ý gây thương tích”. Cùng tội danh trên, HĐXX tuyên phạt Đỗ Mạnh Hùng, Lê Đình Tuấn, Đào Bá Phu, Nguyễn Huy Bình và Nguyễn Lương Sáng cùng mức án 6 năm tù.

Đối với Đoàn Văn Đức, kết quả điều tra xác định trước khi xảy ra vụ án Đức đã đưa anh Nguyễn Đức Việt và chị Trần Thị Thu Hường ra ga để lên tàu điện đi về. Sau đó, Đức ngồi tại sân ga Mikawa Chiryu với mục đích để xem việc giải quyết mâu thuẫn của nhóm Nghĩa với anh Đ. Tại sân ga, khi xảy ra xô xát đánh nhau thì Đức sợ bỏ chạy qua cửa soát vé. Sau đó chạy quay lại đứng xem, không tham gia đánh nhau. Xét thấy, Đức không đồng phạm với nhóm của Thắng, Nghĩa thực hiện hành vi đánh gây thương tích cho anh Đ, Cơ quan điều tra không đề cập xử lý hình sự là có căn cứ, đúng pháp luật. **HỒNG MÂY**

(Tên nạn nhân đã được thay đổi)

Trong những năm gần đây, các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới hay còn gọi là thuốc lá mới đã xuất hiện trên toàn thế giới với hai dòng sản phẩm chính là thuốc lá điện tử và thuốc lá làm nóng. Thứ trưởng Bộ Y tế Trần Văn Thuấn cho hay, khoảng từ năm 2015, các sản phẩm thuốc lá mới bắt đầu du nhập vào Việt Nam và nhanh chóng thu hút giới trẻ.

Học sinh nhập viện cấp cứu vì hút thuốc lá điện tử chứa ma túy

TS. BS Nguyễn Trung Nguyên - Giám đốc Trung tâm Chống độc Bệnh viện Bạch Mai cho biết, Trung tâm mới đây đã tiếp nhận nam bệnh nhân 14 tuổi, học sinh lớp 8, Trường THCS ở Hà Nội, bị ngộ độc thuốc lá thế hệ mới.

Bệnh nhân cho biết, trước đó đã từng hút thuốc lá điện tử nhưng gần đây được bạn bè rủ dùng thử hương vị mới. Theo nam sinh, trước khi sử dụng cũng không biết lọ tinh dầu để hút thuốc lá điện tử có chất gì bên trong. Bệnh nhân cho hay, lúc đầu hút không có cảm giác gì, sau khoảng 30 phút thuốc ngấm tác dụng, đã ngủ thiếp đi. Khi tỉnh dậy thì bị ảo giác, nôn nhiều và thấy đầu óc choáng váng.

Một trường hợp khác cũng vừa vào cấp cứu tại Trung tâm Chống độc Bệnh viện Bạch Mai là nam bệnh nhân 23 tuổi do được chẩn đoán ngộ độc ma túy sau khi sử dụng thuốc lá điện tử tại phòng trọ. Chủ phòng trọ phát hiện thanh niên này và đưa đi cấp cứu. Nam bệnh nhân nhập viện trong tình trạng co giật, kích thích vật vã, rối loạn ý thức, tiêu cơ vân, tổn thương cơ rất nặng và suy thận. Nam thanh niên cho biết đã hút thuốc lá điện tử được 3 năm và thường mua sản phẩm này trên mạng xã hội. Lần này, khi hút xong đầu óc lơ mơ, rồi lịm đi và không nhớ gì xảy ra sau đó. Sau gần 1 tuần điều trị, nam bệnh nhân vẫn xanh xao, thất thần, mệt mỏi...

Thứ trưởng Bộ Y tế Trần Văn Thuấn cho biết, một số khảo sát trong cộng đồng sử dụng thuốc lá điện tử cho thấy rõ ràng về mối liên quan giữa sử dụng thuốc lá điện tử với các tệ nạn xã hội khác như ma túy, hút shisha và các chất gây nghiện khác. Trên thực tế, một số trường hợp nhập viện cấp cứu do sử dụng thuốc lá điện

Ngăn chặn ma túy “núp bóng” thuốc lá điện tử

● Nhiều loại ma túy tổng hợp mới xuất hiện, không thể dễ dàng nhận biết. (Nguồn ảnh: Thanh Loan)

tử có pha trộn ma túy đã được ghi nhận ở Trung tâm Chống độc Bệnh viện Bạch Mai trong thời gian gần đây.

Theo TS. BS Nguyễn Trung Nguyên, tại Trung tâm Chống độc Bệnh viện Bạch Mai, hằng ngày Trung tâm tiếp nhận các ca ngộ độc thuốc lá thế hệ mới với biểu hiện ngộ độc của ma túy như: hôn mê, co giật, tụt huyết áp, suy đa tạng, sốc, tổn thương cơ tim, viêm cơ tim cấp, tổn thương não lan tỏa, nhồi máu não, phù não diện rộng, xuất huyết não... Có thể nói, bệnh nhân nhập viện với trạng thái suy đa tạng - trạng thái nặng nhất của hội sức cấp cứu.

Xuất hiện nhiều loại ma túy tổng hợp mới

TS.BS Nguyễn Trung Nguyên cho biết, ngộ độc thuốc lá thế hệ mới có ma túy có thể gặp như: thần kinh bị lẫn lộn, hôn mê, co giật, rối loạn tâm thần; loạn nhịp tim, tăng huyết áp, tụt huyết áp, suy hô hấp... Thậm chí, có thể gây tử vong.

Sử dụng thuốc lá thế hệ mới có ma túy lâu dài sẽ gây nghiện. Nghiện ma túy tổng hợp sẽ gặp nhiều chứng bệnh mạn tính như: suy giảm miễn dịch, mắc bệnh phổi tắc nghẽn, bệnh mạch vành, hội chứng nôn nặng dai dẳng...

Đặc biệt với người trẻ, nghiện ma túy làm giảm khả năng nhận thức và học hành, giảm quá trình hồi phục trí nhớ, giảm khả năng tập trung, giảm chức năng điều hành (giảm kiểm soát nhận thức và hành vi). Người nghiện ma túy tổng hợp cũng dễ bị tai nạn giao thông do giảm khả năng phản ứng, giảm tập trung).

Theo Thiếu tá Đặng Văn Đoàn, Phó Viện trưởng Viện Khoa học hình sự Bộ Công an, qua công tác giám định đã xác định, nhiều chất ma túy thuộc nhóm cần sa tổng hợp, nhóm chất hướng thần có trong thuốc lá thế hệ mới. Cụ thể, nổi lên 2 chất ma túy chính là: 5F-MDMB-PICA và ADP - Butinaca. Hai hoạt chất này tương tự như hoạt chất Delta 9 - tetrahydrocannabinol có trong cần sa thực vật gây ra ảo giác.

Chất hướng thần 5F-MDMB-PICA trước đây chỉ có trong cỏ Mỹ, nhưng đến nay các đối tượng đã sử dụng những loại vật mang mới như: tinh dầu thuốc lá điện tử, thuốc lá. 5F-MDMB-PICA là một trong những loại ma túy tổng hợp kích thích thần kinh trung ương gây ảo giác mạnh về không gian và thời gian. Khi sử dụng lâu dài, 5F-MDMB-PICA khiến cấu trúc của thần kinh bị tổn thương và dẫn đến bị tâm thần phân liệt. Các loại ma túy thế hệ mới còn có thể dẫn tới ngộ độc và tử vong nhanh chóng.

Ngoài ra, cũng xác định nhiều loại tinh dầu cần sa có trong thuốc lá điện tử. Bằng mắt thường, người dân không thể phát hiện được, chỉ có các cơ quan chức năng bằng các phương tiện chuyên môn mới có thể phát hiện được ma túy trà trộn trong thuốc lá điện tử.

Ma túy tổng hợp là dạng hóa chất từ các phản ứng hóa học nên có thể sản xuất từ bất cứ nơi nào. Vì vậy, việc kiểm soát ma túy tổng hợp khó khăn rất nhiều. Có thể có hàng trăm chất ma túy tổng hợp trà trộn trong thuốc lá điện tử. Nhưng điều đáng nói là hiện nay chỉ có một số ít cơ quan có năng lực xét nghiệm phát hiện ma túy tổng hợp được như: Viện Giám định Pháp y - Bộ Y tế, Viện Khoa học hình sự - Bộ Công an. Còn các cơ sở y tế khác rất khó khăn trong việc xác định. Người dân khi phát hiện, thấy nghi ngờ nên nhanh chóng cung cấp thông tin cho các cơ quan công an nơi gần nhất để xử lý vụ việc theo quy định.

● Hiện nay chỉ có một số ít cơ quan có năng lực xét nghiệm phát hiện ma túy tổng hợp được như: Viện Giám định Pháp y - Bộ Y tế, Viện Khoa học hình sự - Bộ Công an. (Nguồn ảnh: Thanh Loan)

Các danh mục chất ma túy và tiền chất

Nếu năm 2015 có 292 chất và tiền chất ma túy tại Việt Nam thì đến nay, theo quy định của Chính phủ Việt Nam, tại thời điểm hiện tại có tổng cộng có tới 559 chất được đưa vào danh mục là chất ma túy. Danh sách các loại ma túy mới chắc chắn không dừng lại mà ngày càng nhiều loại ma túy nguy hiểm hơn, trà trộn dưới nhiều hình thức hơn. Thậm chí có những chất ma túy mới xuất hiện chưa nằm trong danh mục các chất ma túy tại Việt Nam. Không chỉ tăng nhanh về số lượng, các loại ma túy tổng hợp ngày càng tăng nồng độ gây ảo giác, cực kỳ nguy hiểm cho bản thân người sử dụng và cả cộng đồng.

Theo ông Đoàn, điều đáng nói là các đối tượng cho các chất ma túy vào trong dung dịch thuốc lá điện tử với hàm lượng không được xác định. Vì vậy, khi sử dụng thuốc lá điện tử có ma túy sẽ rất nguy hiểm, dẫn tới ngộ độc và ảnh hưởng tính mạng.

Bà Trần Thị Trang - Phó Vụ trưởng Vụ Pháp chế, Bộ Y tế cho hay, hiện nay, theo quy định của pháp luật Việt Nam, thuốc lá thế hệ mới chưa được phép sản xuất, kinh doanh bởi Luật Phòng, chống tác hại thuốc lá chưa điều chỉnh. Vì vậy, tất cả các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới đều được xếp vào dạng thuốc lá lậu. Nếu bán các sản phẩm thuốc lá thế hệ mới trên thị trường sẽ là hành vi vi phạm pháp luật về phòng, chống buôn lậu. Nếu thuốc lá thế hệ mới trà trộn ma túy thì sẽ vi phạm Luật Phòng, chống ma túy.

Biện pháp ngăn chặn

Để ngăn chặn các loại ma túy “núp bóng” thuốc lá điện tử, cùng với sự vào cuộc quyết liệt của cơ quan chức năng trong việc xử lý cá nhân, tổ chức buôn bán, sử dụng thuốc lá điện tử, cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền để thanh, thiếu niên hiểu, nâng cao nhận thức.

Đồng thời, gia đình, nhà trường cần phối hợp chặt chẽ trong việc quản lý, giáo dục, ngăn ngừa học sinh vi phạm, lôi kéo sử dụng thuốc lá điện tử. Các nhà trường cần tổ chức thực hiện hiệu quả chương trình giáo dục về phòng, chống ma túy; phổ biến, giáo dục pháp luật về phòng, chống ma túy cho học sinh, sinh viên, học viên; quản lý chặt chẽ, ngăn chặn học

sinh, sinh viên, học viên vi phạm pháp luật về phòng, chống ma túy và có biện pháp ngăn chặn hiệu quả... kiên quyết không để thuốc lá điện tử len lỏi vào môi trường học đường.

Theo Thiếu tá Đặng Văn Đoàn, ngoài việc đấu tranh phòng, chống tội phạm ma túy, thì công tác tuyên truyền để giới trẻ nhận thức được tác hại của thuốc lá cũng như tác hại của ma túy. Hãy nói “không với ma túy dù chỉ là một lần”. Cần cảnh giác với những chiêu trò của các đối tượng kinh doanh thuốc lá thế hệ mới như cho sử dụng không mất tiền, miễn phí. Khi người dùng đã “bị lệ thuộc”, có nhu cầu sử dụng thường xuyên, các đối tượng sẽ bán với giá thành cao hơn...

Theo bà Trang, các đối tượng kinh doanh thuốc lá thế hệ mới hướng tới giới trẻ, học sinh, sinh viên, hướng tới trẻ em bằng cách thiết kế bắt mắt, sành điệu. Vì vậy, việc quản lý và ngăn chặn thuốc lá thế hệ mới tiếp cận với học sinh, sinh viên là cách tốt nhất. Sử dụng thuốc lá thế hệ mới có nhiều nguy cơ ảnh hưởng tới sức khỏe, sự phát triển của trẻ em. “Chúng tôi vẫn mong muốn, “cấm được thuốc lá thế hệ mới là tốt nhất”.

Theo bà Trang, các sản phẩm thuốc lá mới có nguy cơ cao tiềm ẩn và phát sinh các tệ nạn xã hội, nhất là sử dụng ma túy và các chất gây nghiện; đồng thời với thuốc lá điện tử, thuốc lá nung nóng, ảnh hưởng đến sức khỏe, an ninh trật tự xã hội nghiêm trọng hơn rất nhiều so với thuốc lá thông thường.

THANH LOAN

● Một bệnh nhân ngộ độc ma túy trong thuốc lá điện tử được điều trị tại Trung tâm Chống độc, Bệnh viện Bạch Mai. (Nguồn ảnh: Bệnh viện cung cấp)

Mỗi năm, trên thế giới có khoảng 7 triệu người chết do hút thuốc lá, hơn 900.000 người chết do hít phải khói thuốc lá. Còn ở Việt Nam trung bình mỗi năm có khoảng 40.000 người tử vong vì các bệnh liên quan đến thuốc lá.

Nhận thức được tác hại của “căn bệnh không lây nhiễm” này, đã có nhiều cá nhân, tổ chức tích cực tuyên truyền, vận động mọi người trong xã hội bỏ thuốc lá.

Tiếng nói của những người có uy tín

Theo thống kê, người dân Việt Nam đã chi 49.000 tỷ đồng để mua thuốc lá mỗi năm. Hút thuốc trở thành thói quen hàng ngày của rất nhiều người. Nhận thức được tác hại của thuốc lá, không chỉ các cơ quan chính quyền, mà rất nhiều người nổi tiếng, có uy tín trong xã hội đã cùng chung tay góp sức vận động người dân bỏ thuốc lá.

Năm 2021, ở thôn Thành Long, huyện Nghi Xuân, tỉnh Hà Tĩnh, đã thành lập câu lạc bộ “Sức khỏe không thuốc lá”. Chị Phạm Thu Hương - Chủ nhiệm câu lạc bộ chia sẻ, đặc thù của người dân ở thôn Thành Long là những người đi biển, họ thường xuyên sử dụng thuốc lá, lâu dần trở thành một thói quen khó bỏ. Nhận thấy việc sử dụng thuốc lá ảnh hưởng xấu đến sức khỏe, Hội Liên hiệp Phụ nữ (LHPN) tỉnh kết hợp với Hội LHPN huyện, thành lập các câu lạc bộ ở nhiều thôn với mục đích tuyên truyền, vận động, nâng cao nhận thức cho người dân về tác hại của thuốc lá. Như câu lạc bộ ở thôn Thành Long, sau hai năm hoạt động, đã tổ chức nhiều buổi sinh hoạt, phát sổ tay, phổ biến kiến thức cho để khuyến khích người dân bỏ thuốc lá.

Hay đó là câu chuyện của diễn viên Mã Trung, đã truyền cảm hứng về việc bỏ thuốc lá cho rất nhiều người. Được biết, diễn viên Mã Trung luôn gắn với những vai diễn “giang hồ”. Ông thường xuất hiện với điều thuốc lá, đây là thói quen đã theo ông hàng chục năm nay. Tuy nhiên, khi đóng bộ phim “Giọt nước mắt hận thù”, trong cảnh quay bị ám sát trên giường, ông đã đột quỵ. Đoàn làm phim vốn tưởng ông nhập vai quá mức, cho đến khi nhận ra sự bất thường, họ vội vàng đưa ông đi viện. Thuốc lá chính là một trong những nguyên nhân gây ra đột quỵ, vì trong thuốc có nhiều chất độc làm thu hẹp, tắc nghẽn mạch máu. Sau khi ra viện, diễn viên Mã Trung quyết tâm bỏ thuốc, ông tập trung vào công việc, các thú vui đời thường như nuôi chim, chăm sóc cây cảnh. Câu chuyện của ông đã truyền cảm hứng đến rất nhiều khán giả cũng như

Vì một cộng đồng không khói thuốc

● Ông Hoàng Văn Khôn (áo trắng, thứ hai bên phải) là người tích cực vận động bà con bỏ hút thuốc lá. (Nguồn: Nguyễn Lượng)

● Nhiều câu lạc bộ ở các thôn, xã được thành lập giúp đỡ mọi người nhận thức về tác hại của thuốc lá. (Nguồn: Nguyễn Hoàng)

bạn bè, người thân. Từ đó, tạo động lực cho mọi người bỏ thuốc lá.

Ngoài các diễn viên, tổ chức tích cực tuyên truyền, vận động mọi người bỏ thuốc lá thì còn sự tham gia của những cá nhân có uy tín trong cộng đồng, xã hội. Như câu chuyện của ông Hoàng Văn Khôn ở xã Yên Dương, Tam Đảo. Đây là nơi có nhiều người dân tộc Sán Dìu sinh sống.

Thói quen của họ là hút thuốc lá mỗi ngày. Theo số liệu thống kê vào năm 1998, 98% đàn ông người Sán Dìu ở xã Yên Dương sử dụng thuốc lá, nhiều người hút từ khi còn nhỏ. Ông Hoàng Văn Khôn cũng từng là một người “nghiện” nặng thuốc lá. Lâu dần, ông nhận thấy tình trạng sức khỏe ngày càng suy yếu, đặc biệt người con út trong nhà của ông luôn bị ho và viêm họng. Cuối cùng, ông quyết tâm bỏ thuốc lá, đồng thời, ông cũng giúp đỡ bà con ở đây “cai nghiện” thuốc lá để có cuộc sống khỏe mạnh hơn.

Vốn là người có uy tín trong cộng đồng dân tộc Sán Dìu, lại nhận thức được tác hại của thuốc lá, ông Khôn thường xuyên đến các nhà, phân tích, khuyến khích mọi người bỏ thuốc. Đặc biệt, ông khuyên bà con không nên chuẩn bị thuốc lá mời nhau trong các đám cưới

hỏi, ma chay. Sau nhiều năm kiên trì, hiện tại, hầu hết người dân ở xã Yên Dương đã không còn sử dụng thuốc lá trong những ngày quan trọng và các dịp lễ, Tết.

Bằng việc sử dụng tiếng nói của những người có uy tín trong cộng đồng, xã hội. Việc tuyên truyền, vận động mọi người bỏ hút thuốc diễn ra một cách thuận lợi hơn. Đặc biệt, thông qua những cá nhân đã thành công trong việc bỏ hút thuốc, sẽ truyền cảm hứng để nhiều người bắt đầu “hành trình” bỏ hút thuốc.

Tác động tích cực đến cộng đồng

Nhờ sự chung tay góp sức của Nhà nước, cùng các tổ chức, cá nhân, theo ước tính của Tổ chức Y tế thế giới, Việt Nam đã phòng tránh được 280.000 ca tử vong sớm vì các bệnh liên quan đến sử dụng thuốc lá. Ước tính chi phí tiết kiệm nhờ giảm tỷ lệ bệnh tật do sử dụng thuốc lá gây ra trong giai đoạn 2015 - 2020, là 1.277 tỷ đồng/năm.

Như ở thôn Long Thành, xã Xuân Thành, tỉnh Hà Tĩnh, có nhiều người tham gia câu lạc bộ để được hướng dẫn cách bỏ thuốc lá, giúp cho cuộc sống khỏe mạnh, hạnh phúc hơn. Trong đó, có thành viên tiêu biểu như ông Lê Thành Phương (60 tuổi) đã bỏ thuốc thành

công. Từ một người đã hút thuốc được hơn 30 năm và phổi bị ám đen do sử dụng thuốc lá quá nhiều. Đến nay, ông đã được Hội LHPN huyện, tỉnh hỗ trợ, khuyến khích để bỏ thuốc, giúp cho sức khỏe hồi phục lại nhanh chóng. Từ năm 2021 đến giờ, câu lạc bộ đã tổ chức hàng chục buổi tuyên truyền cho các đoàn thể, cựu chiến binh, khách du lịch, nhà hàng ven biển,... Từ đó giúp mọi người nâng cao nhận thức về tác hại do thuốc lá và từ bỏ việc hút thuốc.

Còn đối với ông Hoàng Văn Khôn, nhờ sự vận động tích cực của ông về tác hại của thuốc lá, mà có rất nhiều người tham gia, đồng hành cùng ông. Ông Khôn trở thành “cầu nối” giữa người dân và các cấp lãnh đạo, chung tay góp sức bỏ thói quen dùng thuốc lá trong cộng đồng. Từ năm 2013 đến giờ, số lượng người hút thuốc ở thôn Yên Dương (Tam Đảo) đã giảm thiểu đáng kể so với trước. Còn tại thôn Đông là một trong năm thôn

có nhiều người Sán Dìu sinh sống, trong khoảng mười năm nay, số lượng người hút thuốc đã giảm xuống còn 65%.

Hay từ câu chuyện của diễn viên Mã Trung, đã trở thành tấm gương, để mọi người nhận ra tác hại của thuốc lá đối với đời sống. Diễn viên Mã Trung chia sẻ, ông vào bệnh viện trong tình trạng hôn mê. Khoảnh khắc mê man, ông nhớ tới vợ con và khao khát được sống: “Chắc vài phút nữa là không còn sống trên đời. Tôi đưa mắt ra như chào tạm biệt họ”. Vì vậy, khi khỏi bệnh ông càng thêm trân trọng cuộc sống và sức khỏe của mình. Ngay trong các bộ phim ông cũng hạn chế dùng thuốc lá một phần vì sức khỏe, phần vì không muốn những khán giả coi đó là hoạt động lành mạnh, bình thường. Từ một người “nghiện” thuốc lá, ông trở thành tấm gương tiêu biểu luôn hỗ trợ, giúp đỡ người khác bỏ thuốc.

Không chỉ diễn viên Mã Trung, đến nay những cảnh hút thuốc ở trên phim đã được quy định chặt chẽ hơn để bảo vệ sức khỏe diễn viên, đồng thời tuyên truyền những hình ảnh đẹp. Như đạo diễn Sĩ Tiến của Nhà hát Tuổi trẻ vì trót mê hình ảnh những cao bồi hút thuốc trong phim, mà ông đã sử dụng thuốc lá từ khi còn rất trẻ. Đến nay, đạo diễn dứt khoát cho biết Nhà hát sẽ không sử dụng cảnh diễn viên hút thuốc để thể hiện tính cách gai góc, phức tạp của nhân vật vì: “Cho diễn viên diễn một cảnh hút thuốc lá cũng không làm nên mùa xuân”. đạo diễn Sĩ Tiến nói.

Dù đã có số liệu tích cực cho thấy lượng người hút thuốc lá ở Việt Nam đang giảm xuống. Đặc biệt có các cá nhân, tập thể ý thức được tác hại của thuốc lá và tích cực vận động người dân bỏ thuốc. Tuy nhiên, vẫn còn nhiều thách thức khác như thuốc lá điện tử, việc sử dụng thuốc lá của học sinh, sinh viên. Vì vậy, để một xã hội “không khói thuốc lá” ở Việt Nam vẫn là một hành trình dài.

HƯƠNG NGỌC

● Câu chuyện của diễn viên Mã Trung là động lực để nhiều người bắt đầu bỏ thuốc lá. (Nguồn: anninhthudo.vn)

Theo thống kê, hiện nay, Việt Nam có hơn 15 triệu người hút thuốc lá, trong đó tỷ lệ học sinh sử dụng thuốc lá điện tử đã gia tăng đáng kể, từ 2,6% năm 2019 lên 3,5% năm 2022, những con số sẽ còn tăng lên trong tương lai. Trong đó, sẽ có 50% số người hút thuốc tử vong, tương ứng khoảng 7 triệu người, do những căn bệnh về phổi, tim mạch,... Vào năm 2030, dự đoán số người tử vong do thuốc lá sẽ là 70.000 người/năm, gấp bốn lần so với tai nạn giao thông. Gánh nặng kinh tế do sử dụng thuốc lá gây ra ở Việt Nam cho điều trị bệnh, tổn thất do mất sức lao động, bệnh tật và tử vong sớm là 25.000 tỷ đồng (tương đương gần 1% GDP của năm nghiên cứu 2011).

Nhiều điểm du lịch trên thế giới đã nhìn nhận khói thuốc là một mối đe dọa, gây ấn tượng xấu đối với du khách. Nhằm khắc phục tình trạng này, nhiều quốc gia đã ban hành quy định hạn chế hoặc thậm chí cấm tất cả các loại thuốc lá, bao gồm thuốc lá điện tử, để bảo vệ sức khỏe người dân, du khách.

Nhiều điểm đến “nói không” với thuốc lá

Khi đi du lịch tại những quốc gia như Trung Quốc, Hàn Quốc, Hoa Kỳ, Tây Ban Nha, Ireland, Nhật Bản, Singapore..., những du khách có thói quen hút thuốc lá cần thận trọng tìm hiểu kỹ những quy định ở các nước này và tránh hút thuốc tại các điểm công cộng nếu không muốn bị mất tiền oan và dính rắc rối trong chuyến du lịch nước ngoài.

Cộng hòa Ireland là nước đầu tiên trên thế giới ban hành một luật lệ chống hút thuốc hoàn toàn vào năm 2004. Hút thuốc tại nơi làm việc ở Ireland có thể bị phạt lên tới 3.347 USD (khoảng 79 triệu đồng). Lệnh cấm hút thuốc nơi công cộng trên toàn quốc được ban hành vào năm 2007, bao gồm tất cả các địa điểm như quán bar, nhà hàng, công viên...

Theo đó, hút thuốc lá chỉ được cho phép tại các nhà hàng ăn uống có bố trí phòng riêng tách rời hoàn toàn với nhà hàng và không phục vụ đồ ăn cho người hút thuốc. Đáng chú ý, từ ngày 20/5/2021, Ireland cấm bán thuốc lá cũng như các sản phẩm thuốc lá có hương bạc hà. Lệnh cấm trên được Chính phủ Ireland công bố ngày 19/5/2021. Mục đích của lệnh cấm là để bảo đảm thuốc lá và các sản phẩm thuốc lá không chứa các thành phần làm tăng hương vị hấp dẫn người hút thuốc hoặc dễ lôi kéo người tập thói quen hút thuốc.

Đất nước Phật giáo Bhutan cũng được biết đến như là quốc gia đầu tiên trên thế giới ra lệnh cấm hút thuốc hoàn toàn tại tất cả mọi nơi và dưới mọi hình thức, từ ngày 17/12/2004. Tại Bhutan, thuốc lá không được trồng và thống kê chỉ có 1% dân số hút thuốc. Nếu là người dân bị bắt gặp hút thuốc, du khách có thể đối mặt với số tiền phạt lên tới 225 USD, tức là khoảng 5,2 triệu đồng.

Còn Scotland là quốc gia đầu tiên trong Liên hiệp Vương quốc Anh thực hiện điều luật văn minh này. Những người vi phạm sẽ phải nhận mức phạt lên tới 3347 USD (khoảng 73 triệu VNĐ). Úc là một trong số các quốc gia có lệnh cấm hút thuốc lá nghiêm ngặt nhất thế giới. Hầu như mọi bang và vùng lãnh thổ của Úc đã ban hành lệnh

● Nhiều điểm du lịch tại Mỹ đã “nói không” với khói thuốc từ lâu. (Nguồn: Orange County Register)

cấm hút thuốc trong xe ô tô có trẻ em, nơi công cộng và nhà hàng. Một số hội đồng địa phương cấm hút thuốc trên các bãi biển và sân thể thao với số tiền phạt lớn.

Tại Mỹ, rất nhiều tiểu bang đã ban hành lệnh không hút thuốc lá tại những nơi công cộng, thậm chí là mọi khu vực trong tiểu bang. Điều này đã giúp nâng cao ý thức về thuốc lá và phần nào ngăn chặn được sự nguy hiểm âm thầm của thuốc lá tới cộng đồng khi đây là một trong những quốc gia có tỷ lệ thanh, thiếu niên hút thuốc cao nhất thế giới. Tuy nhiên, các bang có những quy định hạn chế hoặc cấm khác nhau về hành vi hút thuốc lá. Đơn cử ở New York, hành vi hút thuốc bị cấm tại tất cả các công viên, khu vực đi bộ, bãi biển, bể bơi công cộng, quảng trường; nhưng tại Texas, Mississippi, Georgia, việc hút thuốc tại các điểm công cộng như quán bar, nhà hàng hoàn toàn hợp pháp.

Còn tại xứ sở kim chi Hàn Quốc, kể từ ngày 1/1/2015, trừ những địa điểm được cho phép hút thuốc (thường là buồng kín dành cho người hút thuốc theo tiêu chuẩn của Bộ Y tế nước này), việc hút thuốc tại các nhà hàng, quán cà phê, quán bar, ngoài đường và bất cứ nơi công cộng, điểm du lịch nào là bất hợp pháp. Các khu vực cấm hút thuốc hoàn toàn có thể kể đến: văn phòng chính phủ, trường học, cơ sở chăm sóc sức khỏe, cơ sở nuôi dưỡng trẻ em, nhà xưởng, phương tiện giao thông công cộng, sân ga và lối đi ngầm, thư viện, rạp chiếu phim trên 300 chỗ, trung tâm mua sắm ngầm, cơ sở lưu trú du lịch, cơ sở thể thao có sức chứa trên 1.000 khán giả; công trình phúc lợi, nhà tắm công cộng;... Mức phạt tiền cho hành vi vi phạm rất nặng.

Ngoài ra, Chính phủ còn áp dụng nhiều biện pháp khác để cảnh cáo người vi phạm. Đơn cử, tại sân bay quốc tế Incheon (Thủ đô Seoul), có nhiều chiếc chuông “cấm hút thuốc” được lắp đặt tại các địa điểm trong sân bay để du khách có thể bấm mỗi khi ngửi thấy mùi khói thuốc. Theo đó, chiếc chuông sẽ phát lên thông báo: “Đây là khu vực cấm hút thuốc. Làm ơn dập điếu thuốc đi” để nhắc nhở bất kỳ ai đang hút thuốc ở xung quanh khu vực này.

Singapore và Nhật Bản đều đã ban hành lệnh cấm hút thuốc lá tại những nơi công cộng. Ở Singapore, chỉ những nơi có treo biển báo được phép hút thuốc lá thì mới có thể thoải mái hút thuốc. Tuy nhiên, nếu bị phát hiện vi phạm hút thuốc lá tại khu vực cấm, người vi phạm có thể bị phạt từ 200 đến 1.000 đô la Singapore và bị kết án tại tòa. Nhật Bản cấm hút thuốc lá nơi công cộng từ năm 2004 và bệnh viện, trường học là những nơi bị cấm triệt để. Tại Trung Quốc, từ năm 2014, Chính phủ nước này đã chính thức ban hành lệnh cấm du khách và người dân địa phương hút thuốc tại các địa điểm công cộng ở Thủ đô Bắc Kinh. Hình phạt đối

với cá nhân vi phạm là 32 USD (khoảng 742.000 VNĐ) và đối với doanh nghiệp có thể lên tới hơn 1.600 USD (khoảng 37 triệu VNĐ).

Việt Nam xây dựng môi trường du lịch không khói thuốc

Tại Việt Nam, Hà Nội là địa phương tiên phong với xu hướng du lịch không khói thuốc. Từ tháng 10/2019, khoảng 30 điểm đến văn hóa, du lịch nổi tiếng của Hà Nội như Nhà thờ Lớn, Nhà hát Lớn, Nhà tù Hỏa Lò, Trung tâm giao lưu phố cổ, đền Ngọc Sơn... tuyệt đối không được hút thuốc lá theo cam kết của ban quản lý các điểm này. Việc cam kết xây dựng những điểm du lịch, văn hoá không khói thuốc góp phần nâng cao hình ảnh của điểm đến, đồng thời bảo đảm sức khoẻ cộng đồng, đặc biệt đối với những người không hút thuốc.

Dù việc xử phạt với du khách không hề dễ dàng nhưng đây là một trong những bước đi đầu tiên đặt nền tảng cho những nỗ lực thay đổi hành vi của người dân, du khách theo hướng hình thành, gìn giữ bầu không khí trong lành, không khói

thuốc. Trên thực tế, quận Hoàn Kiếm cũng đã xử phạt khá nhiều trường hợp hút thuốc lá tại nhà hàng, khách sạn có treo biển cấm hút thuốc lá. Điển hình nhất là năm 2017, quận đã xử phạt 160 triệu, năm 2018 phạt gần 90 triệu.

Đáng nói, trong Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá 2012 đã có quy định về các địa điểm cấm hút thuốc, trong đó cơ sở lưu trú du lịch, khu vực trong nhà của các nhà hàng là nơi cấm hút thuốc lá. Nhằm giúp các cơ sở thực hiện tốt các quy định của Luật Phòng, chống tác hại của thuốc lá, Quỹ Phòng, chống tác hại thuốc lá, Bộ Y tế đã xây dựng tài liệu hướng dẫn xây dựng khách sạn, nhà hàng, các điểm du lịch không khói thuốc lá với các tiêu chí và các bước xây dựng cụ thể.

Mặt khác, Bộ Y tế cũng đã phối hợp với Vụ Khách sạn - Tổng cục Du lịch xây dựng tài liệu hướng dẫn môi trường du lịch không khói thuốc, tổ chức tập huấn, chỉnh sửa, hoàn thiện nội dung tiêu chí, tiêu chuẩn quốc gia về xếp hạng Nhân du lịch bền vững Bông sen xanh cho các cơ sở lưu trú. Cụ thể, Tiêu chí Nhân du lịch bền vững Bông sen xanh bổ sung thêm một số nội dung theo Luật Phòng, chống tác hại thuốc lá. Trong đó tiêu chuẩn xếp hạng cơ sở lưu trú, không có hiện tượng hút thuốc và đầu mẩu thuốc lá tại các địa điểm cấm hút thuốc lá của cơ sở lưu trú du lịch; nơi dành riêng cho người hút thuốc phải bảo đảm các điều kiện như: có phòng và hệ thống thông khí tách biệt với khu vực không hút thuốc lá; có dụng cụ chứa các mẩu, tàn thuốc lá; có biển báo tại các vị trí phù hợp, dễ quan sát; có thiết bị phòng, chống cháy nổ; không có hiện tượng kinh doanh thuốc lá tại cơ sở lưu trú du lịch...

Có thể thấy, ngành Du lịch Việt Nam hướng tới xây dựng môi trường du lịch không khói thuốc là một xu hướng tất yếu, đúng đắn. Điều này không chỉ giúp bảo vệ sức khỏe người lao động, du khách; giảm thiểu các vụ cháy, nổ ở các địa điểm du lịch; mà còn góp phần xây dựng môi trường du lịch văn minh, lịch sự, tạo ấn tượng tốt đẹp để thu hút du khách và phát triển du lịch một cách bền vững.

DIỆU BẢO

● Tây Ban Nha cấm hút thuốc tại các bãi biển.

(Nguồn: Dailymail)

● Chuông “cấm hút thuốc” tại một trạm xe buýt ở sân bay Incheon nhằm nhắc nhở người hút thuốc tắt thuốc nếu đang sử dụng.

(Nguồn: Kang Huyn/Korea JoongAng Daily)

Cái đẹp không bất biến

Trong khuôn khổ “Những ngày văn học châu Âu năm 2023”, Đại sứ quán Ý và Công ty Văn hóa & Truyền thông Nhã Nam đã phối hợp tổ chức buổi giới thiệu cuốn sách “Lịch sử cái đẹp” với sự tham gia của 3 vị khách mời là nhà nghiên cứu, PGS. TS. Đỗ Lai Thúy, Tiến sĩ văn học Nguyễn Quyên và đạo diễn Đỗ Văn Hoàng.

Thời trung cổ, cái đẹp gắn liền với yếu tố thần học, với chủ nghĩa biểu tượng trong ánh sáng và màu sắc. Thời kỳ phục hưng, cái đẹp gắn với hình ảnh các quý phu nhân, những phụ nữ - thiên thần, những bài ca mục đồng và những kẻ hát rong.

Tới thế kỷ XX cái đẹp lại có thể tìm thấy trong những vật thể chứa đựng yếu tố nhân tạo như sắt, thủy tinh...

Theo Tiến sĩ văn học Nguyễn Quyên, Umberto Eco là một người toàn tài, ông là nhà văn, nhà lý luận, triết gia và cũng là một nhà ký hiệu học lừng danh. Sự toàn tài này của ông đã được thể hiện rõ trong nội dung của cuốn sách. Ở đây tác giả đã dày công khảo cứu sự biến chuyển của cái đẹp từ thời Hy Lạp cổ đại tới ngày nay từ đó hé mở cánh cửa của sự đẹp dưới quan điểm của thời đại.

Theo PGS.TS Đỗ Lai Thúy, nếu chỉ đọc phần lời bình của tác giả thì dễ hiểu, nhưng cái khó khi tiếp cận tác phẩm chính là ở phần trích dẫn uyên bác, cô đọng. Để khám phá “mê cung” này, theo PGS.TS Đỗ Lai Thúy cần có “sợi chỉ đỏ”. Chìa khóa để mở cánh cửa bước vào cuốn sách là hai từ khóa lịch sử và cái đẹp.

Cái đẹp chưa bao giờ là tuyệt đối và bất biến, mà mang nhiều diện mạo khác nhau tùy thời kỳ lịch sử và tùy quốc gia. Điều này được áp dụng không chỉ cho cái đẹp hình thể (của đàn ông, phụ nữ hay phong cảnh thiên nhiên), mà cả cái đẹp tâm linh, ý niệm, đáng cứu thế hay thần thánh. Bởi vậy, theo dòng thời gian, cuốn bách

Cái đẹp dưới góc nhìn phương Tây

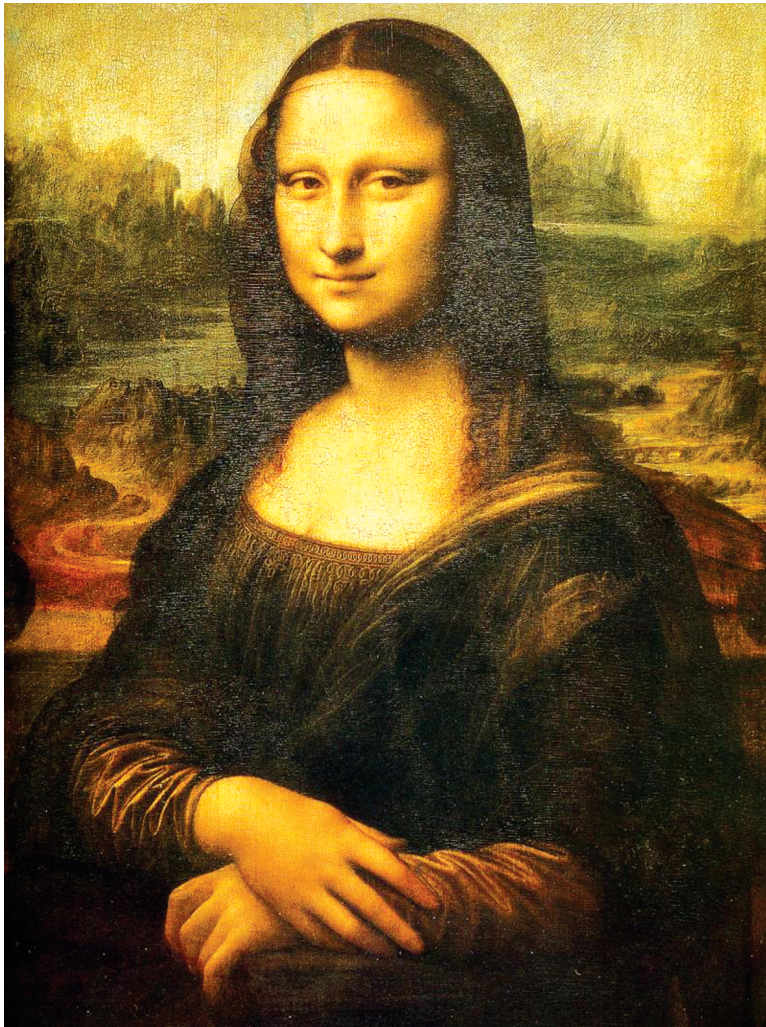
Umberto Eco chiếm một vị trí đặc biệt trong nền văn học và lý luận đương đại. Ông nghiên cứu nhiều lĩnh vực: ký hiệu học, triết học, mỹ học, văn học, phê bình văn học, dịch thuật, phê bình dịch thuật. Ông tham gia giảng dạy và thuyết trình tại nhiều trường đại học danh tiếng như Yale, Cambridge, Oxford và Harvard.

khoa thư lịch sử cái đẹp của Umberto Eco sẽ đưa chúng ta đi từ thời Hy Lạp cổ đại tới tận ngày nay, để hé mở cánh cửa của sự đẹp dưới quan điểm của thời đại. Lịch sử cái đẹp của Umberto dày công khai phá một chủ đề khó: Cái đẹp dưới góc nhìn của phương Tây xuyên suốt từ thời Hy Lạp cổ đại tới ngày nay.

Người nghệ sỹ mở ra thế kỷ 21

Trong cuốn bách khoa thư đồ sộ với hơn 200 bức tranh và tiểu họa, hơn 50 tác phẩm điêu khắc, bình gốm cùng rất nhiều hình ảnh tái hiện các công trình kiến trúc, khảo cổ, nghệ thuật thời trang. Và một khối lượng lớn những bài luận của Eco, các trích dẫn tác phẩm văn học, nghị luận, triết học, âm nhạc và khoa học với nỗ lực kiến giải phạm trù cái đẹp đa diện nhất.

Đó là lý tưởng thẩm mỹ thời Hy Lạp cổ đại, phác họa khái niệm sơ khởi của con người đương thời về cái đẹp là một thứ thường gắn liền với các môn nghệ thuật thể hiện nó và chưa có vị thế thống nhất: trong các bản tụng ca. Cái đẹp được thể hiện bằng sự hài hòa của vũ trụ, trong thơ ca, nó

●Bức tranh Nàng Mona-lisa. (Ảnh TL).

được thể hiện qua kích thước tương ứng và sự đối xứng giữa các bộ phận.

Còn trong thuật hùng biện, nó được thể hiện qua nhịp độ phù hợp. Cái đẹp như là tỷ lệ và sự hài hòa, thể hiện ở các yếu tố như: cân đối về số học, hài hòa về nhịp điệu âm nhạc, hợp lý về tỷ lệ trong kiến trúc dưới góc nhìn của hình học không gian và biểu tượng học. Eco cũng đánh giá tầm quan trọng của tỷ lệ đối với thẩm mỹ ở nhiều giai đoạn lịch sử khác nhau và đi đến kết luận rằng ở mỗi thời kỳ, tỷ lệ lý tưởng lại mang một định nghĩa khác: nếu như ở thời Hy Lạp cổ lý tưởng là tỷ lệ chính xác giữa các bộ phận thì tỷ lệ tiêu chuẩn của người Ai Cập phải liên quan tới toàn bộ kết cấu, tỷ lệ giữa các bộ phận phụ thuộc vào cử động của cơ thể, sự thay đổi của phối cảnh. Giai đoạn này cũng sinh ra những khái niệm về tỷ lệ hoàn hảo có tác dụng đến tận ngày hôm nay trong các lĩnh vực mỹ thuật cũng như thiết kế như tỷ lệ vàng hay sự tương phản giữa các mặt đối lập.

Mặc dù tồn tại tới tận ngày nay một định kiến phổ biến rằng

Trung cổ là một thời đại “tối tăm”, “thời đại đen tối” thì người Trung cổ lại tự coi mình sống trong một môi trường đầy ánh sáng. Điều này phần nào thể hiện qua thơ và hội họa đương thời. Eco đã sử dụng màu sắc để kể câu chuyện về đời sống Trung cổ: màu sắc sáng rực của Chúa, màu sắc rực rỡ và xa xỉ của người giàu (phản ánh chân thực sự thật rằng kỹ thuật nhuộm màu rực rỡ ở thời đó vô cùng đắt đỏ). Sự gắn liền với màu sắc mà thiên nhiên ban tặng của những người nghèo khó, màu sắc trong thơ ca và thần bí học cùng với màu sắc trong cuộc sống thường nhật...

Các phần còn lại của cuốn bách khoa thư được Umberto Eco dành cho ba giai đoạn quan trọng: Thế kỷ 18, thế kỷ 19 và thế kỷ 20. Thế kỷ 18 đánh dấu sự đổi mới của chủ nghĩa Cổ điển và Tân cổ điển, thể hiện rõ ràng nhất trong các tác phẩm hội họa hay kiến

trúc. “Kiến trúc Anh thế kỷ 18 thể hiện trước hết tinh thần nhà điều độ và khiếu thẩm mỹ tốt, khẳng định bước đi tách biệt hoàn toàn khỏi các dư thừa của Baroc”.

Nhắc đến cái đẹp của thế kỷ 19, tác giả đi sâu vào cái đẹp lãng mạn trong chủ nghĩa lãng mạn, cái đẹp trong tôn giáo và những cái đẹp mới. Chuyển giao giữa thế kỷ 19 và thế kỷ 20, lịch sử ghi nhận những đối tượng đẹp mới mẻ và đột phá hơn, có thể kể đến là cái đẹp từ sắt và thủy tinh (như Tháp Eiffel ở Paris hay Toà nhà pha lê của Joseph Paxton), nghệ thuật deco, cái đẹp từ kiến trúc “hữu cơ”.

Umberto Eco cũng chỉ rõ một vấn đề của thời đại để chúng ta tự vấn: Từ thế kỷ 20, dễ nhận thấy rằng thế giới đang chuyển mình để trở thành một nơi bị chi phối hoàn toàn bởi giá trị trao đổi. Đồ vật phải “ngon - bổ - rẻ” và được sản xuất hàng loạt, đồng nghĩa với việc cái đẹp mới có thể được tái tạo dễ dàng, nhưng cũng mang tính tạm thời và dễ hư hỏng. Liệu tính chất sản xuất hàng loạt có phải là số phận của cái đẹp trong thời đại tái tạo kỹ thuật của nghệ thuật?

Trước câu hỏi cái đẹp sẽ cứu rỗi thế giới có đúng không? Đạo diễn Đỗ Văn Hoàng bày tỏ, ở phần cuối dành cho thế kỷ 20 nhưng ông viết khá ngắn - cái đẹp không chỉ là tác phẩm nghệ thuật mà mở ra thế kỷ mới đầy sáng tạo. Cái đẹp làm chúng ta thoải mái dễ chịu nhưng không nhất thiết chúng ta muốn chiếm hữu nó. Như sự bình yên trước cơn bão. Như vẻ đẹp choáng ngợp buổi bình minh.

Dưới góc nhìn của đạo diễn Đỗ Văn Hoàng, nghệ thuật không tuyên bố cho đạo đức đúng sai mà khi nghệ sỹ trở thành người sáng tác tự do mở ra thế kỷ 21. Ví dụ người Ý phát triển rực rỡ thời Phục hưng nhưng mở ra những triển lãm đương đại rất lớn, lịch sử không phải thời nào thời ấy được “đóng gói” xong xuôi... Cũng như chúng ta nói đùa rằng, nếu người ngoài hành tinh nhìn xuống thế kỷ của chúng ta sẽ thấy cái đẹp của sự hỗn loạn.

Cái đẹp đi về đâu? Khi quy luật đi qua rồi chúng ta mới nghiệm ra và đi theo hệ thống. Không có lịch sử duy nhất và khách quan, mà chỉ có những diễn ngôn khác nhau. Cái đẹp có tính chất tương đối và luôn biến đổi. Mỗi thời đại bổ sung thêm sắc thái màu sắc. **PHƯƠNG UYÊN**

*Umberto Eco (1932 - 2016) được tờ Los Angeles Times đánh giá “là một trong những nhà tư tưởng có ảnh hưởng lớn nhất thời đại chúng ta”.
Tên tuổi của Eco gắn liền với cuốn tiểu thuyết đầu tay “Tên của đóa hồng” - xuất bản lần đầu năm 1980. Cuốn sách đã trở nên nổi tiếng toàn cầu và được dịch sang 47 ngôn ngữ, bán được hơn năm mươi triệu bản.*

●Sách Lịch sử cái đẹp.

Pháp luật
VIỆT NAM

●Tổng Biên tập:
TS VŨ HOÀI NAM

●Phó Tổng Biên tập:
HÀ ANH BÌNH
TRẦN NGỌC HÀ
VŨ HỒNG THÚY

●Tổ chức thực hiện:
BÙI THỊ XUÂN HOA

●**TÒA SOẠN:** Số 42 ngõ 29
Nguyễn Chí Thanh, phường Ngọc Khánh,
quận Ba Đình, Hà Nội.
*ĐT: (024) 37245180
* Fax: (024) 37245178
* Email: baoplvn2014@gmail.com.
●**GPXB** số 86/GP-BTTTT
ngày 06/03/2014 do Bộ TTTT cấp.
●**Giấy phép sửa đổi, bổ sung**
số 290/GP-BTTTT ngày 22/9/2014
do Bộ TTTT cấp
●**Thiết kế mỹ thuật tại Tòa soạn.**
●In tại Cty TNHH MTV In báo
Hà Nội Mới; Cty In Ba Đình.

●**Văn phòng đại diện:**
TP HCM: 200C Võ Văn Tần, P5, Q3, TP HCM.
*ĐT: (028)38181281 * Email: plnvp2@gmail.com.
Khu vực ĐBSCL: 109 Trần Văn Hoài, Ninh Kiều, Cần Thơ
*ĐT: (0292) 3819009 *Email: canthophapluatvn@gmail.com.
Duyên hải phía Bắc: 10 Hồ Sen, Lê Chân, Hải Phòng.
*ĐT: 0973465555. Email: vanphongplvn@gmail.com;
Miền Trung và Tây Nguyên: 92 Hoàng Văn Thụ, Pleiku, Gia Lai.
*ĐT: (0269) 365 8888 - 0963 111 333
* Email: baophapluat.mientrungtaynguyen@gmail.com
Lào Cai: 581, đường Hoàng Liên, phường Kim Tân, thành phố Lào Cai.
*ĐT: 0903211537
Phú Thọ: đường Nguyễn Tất Thành, Việt Trì;ĐT: 0981391333.
*Email: vutienplvn@gmail.com;
Quảng Ninh: 87 Nguyễn Văn Cừ, Hồng Hà, Hạ Long *ĐT: 0913093581
*Email: Vucongthanhl@gmail.com
Nam Định: 455 Trường Chinh, TP Nam Định*ĐT: 0978295869;

Nghệ An: 93 Nguyễn Thị Minh Khai, TP Vinh, Nghệ An *ĐT: 0916635077
* Email: ngotoanbc@gmail.com
Thừa Thiên - Huế: 22 Nguyễn Lương Bằng, TP Huế *ĐT: (0234) 3888666 - 0903029099;
* Email: quangtam07@gmail.com
Khánh Hòa: 125 Hoàng Hoa Thám, TP Nha Trang*ĐT: 0905555722.
*Email: leanhduc.plvn@gmail.com
Lâm Đồng: 181 đường 3 tháng 2, phường 4, TP Đà Lạt. *ĐT: 0914.876.019.
* Email: longbc07@gmail.com
Đồng Nai: 11 đường Hoàng Minh Châu phường Hòa Bình, TP Biên Hòa. *ĐT: (0251) 3863939.
*Email: huynhngochieu7979@gmail.com.vn
Tiền Giang: 242 Nguyễn Công Bình, Trung An, Mỹ Tho, Tiền Giang.*ĐT: 0888616767.
*Email: duchien.plvn@gmail.com

Liên hệ thông tin - quảng cáo: Nguyễn Sinh Hùng - ĐT: 0349610152
MÃ ĐẶT BÁO: B51

Giá: 7.300Đ
(BẢY NGHÌN BA TRĂM ĐỒNG)